

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอหนองแซง
ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๗)

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง
จังหวัดสระบุรี

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๗ ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๗)
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

แผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) จัดทำขึ้นจากการทบทวนและปรับปรุงแผนพัฒนาอำเภอหนองแขง พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ซึ่งพิจารณาถึงความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นโยบายรัฐบาล บริบทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอหนองแขง มิติของพื้นที่ (Area) และบูรณาการในเชิงกระบวนการทำงานร่วมกันในระหว่างมิติของส่วนราชการ/หน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางสำหรับส่วนราชการ/หน่วยงานในอำเภอหนองแขง ในการดำเนินงานให้เกิดความเป็นเอกภาพและสอดคล้องกันภายใต้หลักการบริหารงานโดยยึดยุทธศาสตร์และการมีส่วนร่วมการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี จึงมีความสำคัญต่ออำเภอและส่วนราชการ/หน่วยงาน ในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างขีดสมรรถนะในการปฏิบัติงานขององค์กรในทุกกระดับและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยใช้กลไกของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเสนอแผนพัฒนาการเกษตรเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนพัฒนาการเกษตรทุกระดับเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบส่งเสริมการเกษตรในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่

เป็นคู่มือที่ได้จากการเก็บข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมไว้อยู่ในฉบับเดียวกัน เพื่อที่จะได้เป็นเอกสารและเป็นคู่มือสำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน ในการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ พื้นที่และชุมชนในระดับอำเภอ ในส่วนรายละเอียดของเนื้อหาในเอกสารเล่มนี้ ประกอบด้วย ข้อมูลทางด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม สถานการณ์ต่าง ๆ ของชุมชน ความเป็นอยู่และภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยการจัดเวทีชุมชน การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัญหาของชุมชนตลอดจนแนวทางแก้ไข

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเป็นประโยชน์กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้มีการทบทวนกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำและเค้าโครงเนื้อหาของแผนพัฒนาการเกษตรเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง

๑ สิงหาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	
๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๓
๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๔
๓ สภาพภูมิอากาศ	๖
๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๖
๓.๒ ฤดูกาล	๖
๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๖
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๗
๔ เส้นทางคมนาคม	๘
๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๘
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๙
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๐
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๑๐
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๐
๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๑
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๑
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๒
๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว	๑๒
๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท	๑๔
๖.๕ การศึกษา	๑๕
๖.๖ สาธารณสุข	๑๕
๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๖
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๖
๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๑๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอหนองแซง	๒๔
๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๔
๑.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	๒๔
๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๖๗
๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๖๘
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอหนองแซง	๖๙
๑. แนวทางการพัฒนา	๖๙
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๖๙
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๖๙
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๗๐
๒. สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๗๑
บรรณานุกรม	๗๒
ภาคผนวก	๗๓

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอ นongแขง จังหวัดสระบุรี	๒
ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอ นongแขง จังหวัดสระบุรี	๓
ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอ นongแขง จังหวัดสระบุรี	๕
ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ปี .๒๕๖๓.-.๒๕๖๖	๗
ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรีปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๖	๘
ตารางที่ ๗ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอ นongแขง จังหวัดสระบุรี ปี ๒๕๖๗	๑๑
ตารางที่ ๑๐ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระบุรี ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๓
ตารางที่ ๑๑ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอ นongแขง	๑๔
ตารางที่ ๑๒ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๑๖
ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๑๘
ตารางที่ ๑๔ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP ที่ลงทะเบียน	๑๙
ตารางที่ ๑๕ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๑
ตารางที่ ๑๖ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๑
ตารางที่ ๑๗ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๒
ตารางที่ ๑๘ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๓
ตารางที่ ๑๙ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๔
ตารางที่ ๒๐ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๕
ตารางที่ ๒๑ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๕
ตารางที่ ๒๒ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๖
ตารางที่ ๒๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๗
ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอ นongแขง	๒๘
ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรอำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๘
ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๒๙
ตารางที่ ๒๗ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๓๐
ตารางที่ ๒๘ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๓๖
ตารางที่ ๒๙ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๓๖
ตารางที่ ๓๐ แสดงทรัพยากรดินอำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๓๗
ตารางที่ ๓๑ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูก..ข้าว.อำเภอ นongแขง จังหวัดสระบุรี	๔๒
ตารางที่ ๓๒ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว. อำเภอ นongแขงจังหวัดสระบุรี	๔๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว.ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๔๔
ตารางที่ ๓๔ แสดงปริมาณการปลูก.ข้าว..... อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๔๖
ตารางที่ ๓๕ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี .๒๕๖๗.. อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๔๘
ตารางที่ ๓๖ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิต ข้าว อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๕๑
ตารางที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง อำเภอหนองแขงจังหวัดสระบุรี	๕๒
ตารางที่ ๓๘ แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๕๓
ตารางที่ ๓๙ แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วง ปี ๒๕๖๗ อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๕๕
ตารางที่ ๔๐ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิต มะม่วง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๕๖
ตารางที่ ๔๑ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๕๗
ตารางที่ ๔๒ แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขงจังหวัดสระบุรี	๕๘
ตารางที่ ๔๓ แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๕๙
ตารางที่ ๔๔ แสดงปริมาณการปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๖๑
ตารางที่ ๔๕ แสดงต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน ปี ๒๕๖๗ อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๖๔
ตารางที่ ๔๖ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๖๗
ตารางที่ ๔๗ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๖๘

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอหนองแขง	๑
ภาพที่ ๓ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอหนองแขง	๓
ภาพที่ ๔ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอหนองแขง	๔
ภาพที่ ๕ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอหนองแขง	๕
ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย.๓ .ปี ตั้งแต่ ปี ..๒๕๖๓ – ๒๕๖๖	๖
ภาพที่ ๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๓.ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ..๒๕๖๓..-๒๕๖๖.	๗
ภาพที่ ๘ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอ	๘
ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองแขง	๙
ภาพที่ ๑๐ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอหนองแขง	๑๐
ภาพที่ ๑๑ แสดงสินเชื้อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอหนองแขง	๑๒
ภาพที่ ๑๒ แสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร อำเภอหนองแขง	๑๔
ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหนองแขง	๑๗
ภาพที่ ๑๔ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหนองแขง	๑๗
ภาพที่ ๑๕ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอหนองแขง	๑๘
ภาพที่ ๑๖ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอหนองแขง	๒๔
ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอหนองแขง	๒๕
ภาพที่ ๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอหนองแขง	๒๖
ภาพที่ ๑๙ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอหนองแขง	๒๖
ภาพที่ ๒๐ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย	๓๒
ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอหนองแขง	๓๗
ภาพที่ ๒๒ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินอำเภอหนองแขง	๓๘
ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอหนองแขง	๓๙
ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอหนองแขง	๓๙
ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอหนองแขง	๔๐
ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอหนองแขง	๔๐
ภาพที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูก..ข้าว อำเภอหนองแขง	๔๒
ภาพที่ ๒๘ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับ..ข้าว อำเภอหนองแขง	๔๓
ภาพที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูก..ข้าว. (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอหนองแขง	๔๔
ภาพที่ ๓๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูก..ข้าว..ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหนองแขง	๔๕
ภาพที่ ๓๑ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูก..ข้าว..ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหนองแขง	๔๕
ภาพที่ ๓๒ แสดงปริมาณการปลูก..ข้าว.. อำเภอหนองแขง	๔๖
ภาพที่ ๓๓ แสดงวิธีการตลาด..ข้าว อำเภอหนองแขง	๔๙
ภาพที่ ๓๔ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอหนองแขง	๕๐
ภาพที่ ๓๕ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมะม่วงในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๕๓
ภาพที่ ๓๖ แสดงวิธีการตลาดมะม่วง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๕๖

ภาพที่ ๓๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง	๕๗
ภาพที่ ๓๘ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง	๕๘
ภาพที่ ๓๙ แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอหนองแขง	๕๙
ภาพที่ ๔๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหนองแขง	๖๐
ภาพที่ ๔๑ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหนองแขง	๖๐
ภาพที่ ๔๒ แสดงปริมาณการปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๖๑
ภาพที่ ๔๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๖๔
ภาพที่ ๔๔ แสดงวิธีการตลาดปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี	๖๕

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอหนองแซงตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดสระบุรี เนื้อที่รวมทั้งหมดประมาณ ๕๔,๔๒๕.๖๕ ไร่

๑.๒. อาณาเขต

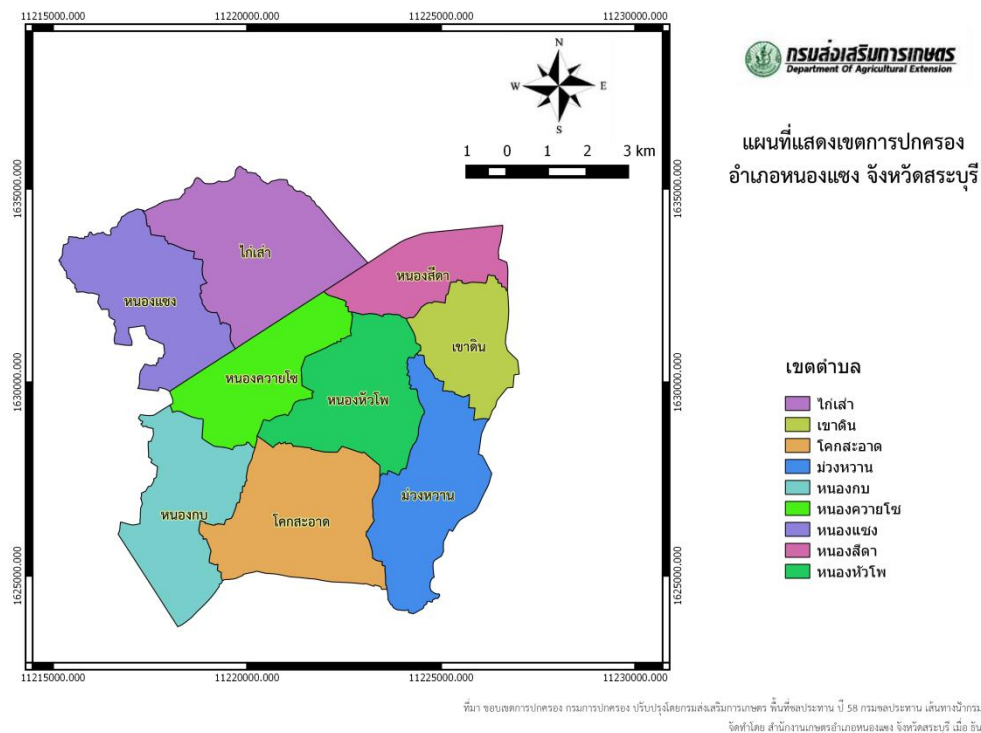
โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลบัวลอย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับ อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับ อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอหนองแซง
(ที่มาสำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง พ.ศ. ๒๕๖๓)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน ๑ เทศบาล ๕ อบต. ๙ ตำบล ๖๙ หมู่บ้าน
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบล จำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕ แห่ง

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ตำบล หมู่ที่	ตำบล หนองกบ	ตำบล หนอง ควายโซ่	ตำบลไก่อ เส้า	ตำบล หนองแขง	ตำบลโคก สะอาด	ตำบล หนองหัว โพ	ตำบล หนองสี ดา	ตำบล ม่วง หวาน	ตำบล เขาดิน
๑	หนอง หลัว	โพน	โคกแก้ว	หนองหอย	หนองนก ชุม	โคกสมอ	โคกวัว	ห้วย	เขาดิน
๒	หนองกบ	ท่าราบ	หนองหญ้า ปล้อง	หนองแก	จี่งาม	โก	โคกสีดา	หนอง สองห้อง	หนอง จอก
๓	หนอง นางเลิ้ง	หนองผัก	หนองโก	หนองน้ำ สร้าง	โคกสะอาด	หัวนา	ขาม	หนอง ต้อน	หนอง ผำ
๔	ห้วยบ่า	จี่งาม	หัวทุ่ง	โคกน้อย	หนอง กวางโจน	หนองหัว โพ	หนองสี ดา	หนอง โดน	ตาก แดด
๕	หนอง ทางบุญ	หนองพลับ	ฟากร่อง	โคกช้าง	หนองกะ ธาตุ	โคกสว่าง	ตลาด หนองสี ดา	บกใต้	กลาง
๖	โคกแค	โนนคล้อ	หนองไฟ ไหม้	ดอนทราย	โนนขาว	หนองหญ้า ปล้อง	โดน	บกใหญ่	หนอง ชั้นแตก
๗	โคก กระต่าย	ตลาด หนองแขง	โคกเลียบ	หนองกิบ ม้า	นาทุ่ง	คูลี		ม่วง หวาน เหนือ	หนอง ต้อน
๘		หนอง ควายโซ่	ใหม่	โคกแฝก				ม่วง หวานใต้	
๙		หนอง ควายโซ่	หนอง สะพาน						
๑๐			ใหม่ใต้						

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๖

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด(ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน (ครัวเรือน)
หนองกบ	๖๓๐๔	๑		๗	๔๔๓
หนองควายโซ	๕๑๑๔			๙	๗๕๙
หนองหัวโพ	๖๐๒๖	๑		๗	๔๓๖
หนองสีดา	๓๙๓๔			๖	๒๖๔
หนองแขง	๖๒๙๓		๑	๘	๕๗๔
ไก่อ่เสา	๙,๔๕๖	๑		๑๐	๗๗๕
โคกสะอาด	๗๔๐๖	๑		๗	๕๐๓
ม่วงหวาน	๕๘๙๔	๑		๘	๔๘๕
เขาดิน	๔๒๓๘			๗	๒๕๗
รวม	๕๓,๓๘๒.๗๙	๕	๑	๖๙	๔,๔๙๖

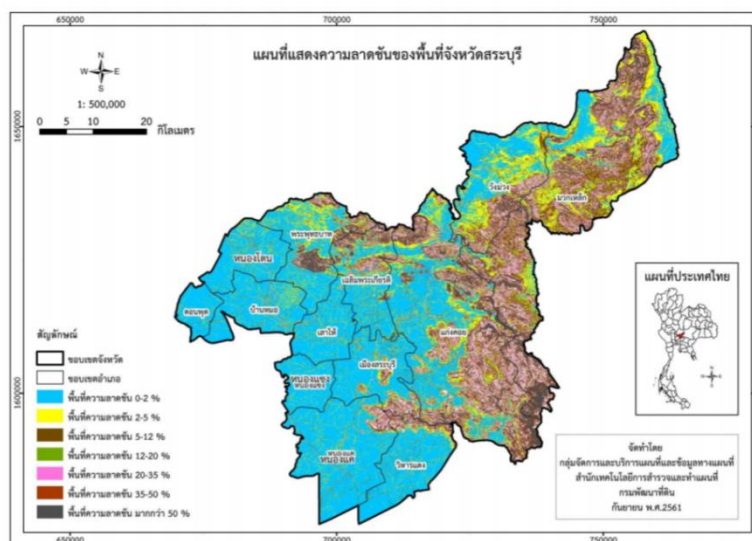
(ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม
ป่าไม้ อำเภอหนองแขง ไม่มีพื้นที่ป่าไม้

๒.๒ สภาพพื้นที่ความลาดชัน

อำเภอหนองแขง มีพื้นที่ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ ลักษณะพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ การกระจายตัวของพื้นที่เป็นแบบ ต่อเนื่องจากพื้นที่ตอนบนด้านทิศตะวันออกต่อเนื่องมายังพื้นที่ตอนล่างด้านทิศตะวันตก

ภาพที่ ๓ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอหนองแขง

(ที่มา <http://www.lddservice.org/services/fileproject>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน

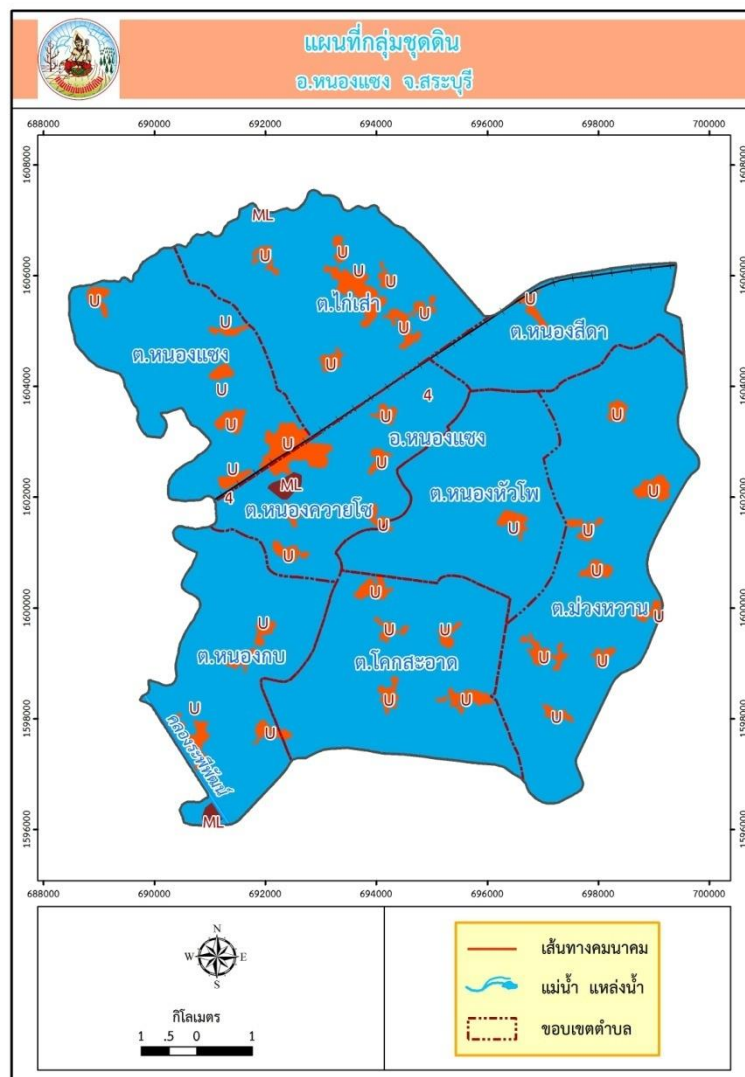
ดินในอำเภอหนองแขงมีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๑ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ชุดดิน : กลุ่มที่ ๔ ชุดดินท่าเรือ

ลักษณะเด่น : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนเป็นสื่อน้ำตาลปนเทาหรือสีน้ำตาล ดินล่างมีสื่อน้ำตาลปนเทา หรือสีน้ำตาลมีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง หรือสีน้ำตาลแก่ดินมีการระบายน้ำ ความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕ – ๖.๕

ปัญหา : เป็นดินเหนียวจัด มีน้ำท่วมขังในฤดูฝนลึก ๕๐ ซม. นาน ๔ เดือน

แนวทางการจัดการ : ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ย พืชสด เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติทั้งทางกายภาพและทางเคมีของดิน ทำให้ดินร่วนซุย สามารถดูดซับธาตุอาหารไว้ในดินได้ดีขึ้น ไม่ถูกชะล้างไปกับน้ำได้ง่าย นอกจากนี้ควรใส่ปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดินโดยตรง ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้น

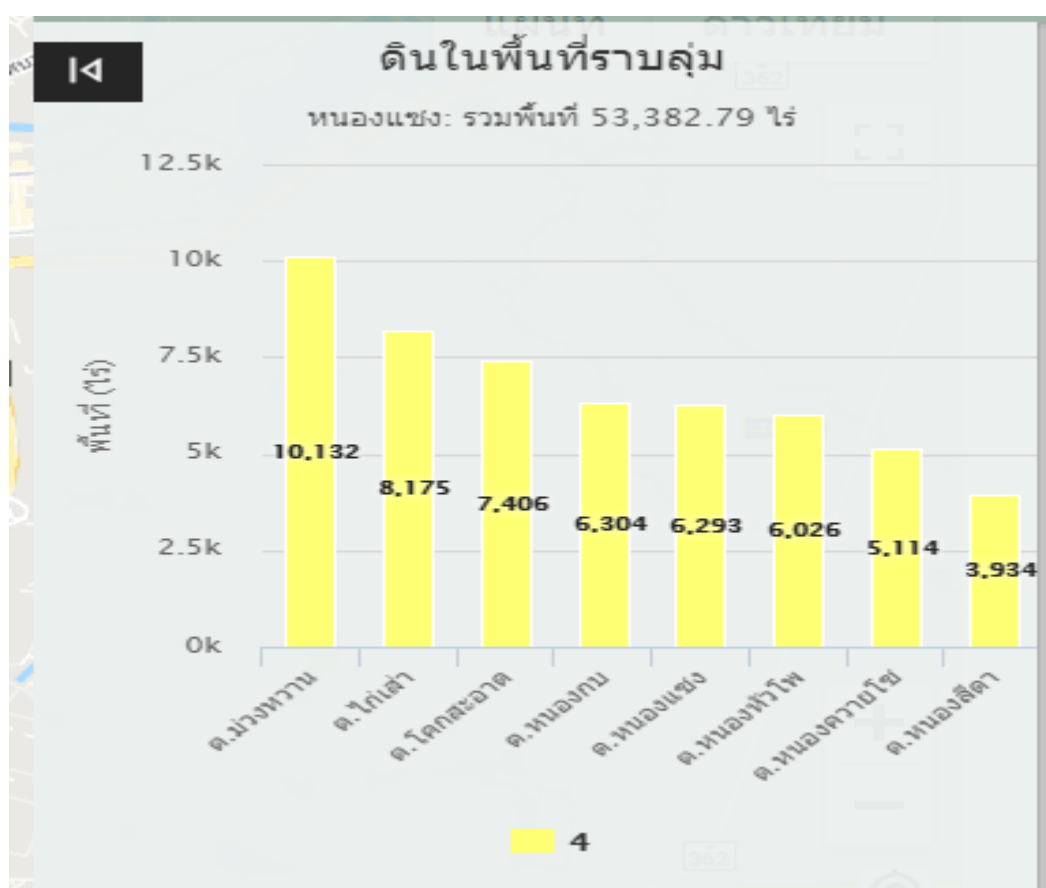

ภาพที่ ๔ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอหนองแขง
(ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๓)

ตารางที่ ๔ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอหนองแขง จังหวัด สระบุรี

กลุ่มชุดดิน	พื้นที่ตำบล (ไร่)									ผลรวมทั้งหมด
	ตำบลหนองกบ	ตำบลหนองควายโซ	ตำบลไก่อเล้า	ตำบลหนองแขง	ตำบลโคกสะอาด	ตำบลหนองหัวโพ	ตำบลหนองสีดา	ตำบลม่วงหวาน	ตำบลเขาดิน	
ท่าเรือ	๖๓๐๔	๕๑๑๔	๘๑๗๕	๖๒๙๓	๗๔๐๖	๖๐๒๖	๓๙๓๔	๕๘๙๔	๔๒๓๘	๕๓,๓๘๒.๗๙
ผลรวมทั้งหมด										

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๕ กราฟแสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ สภาพภูมิอากาศ

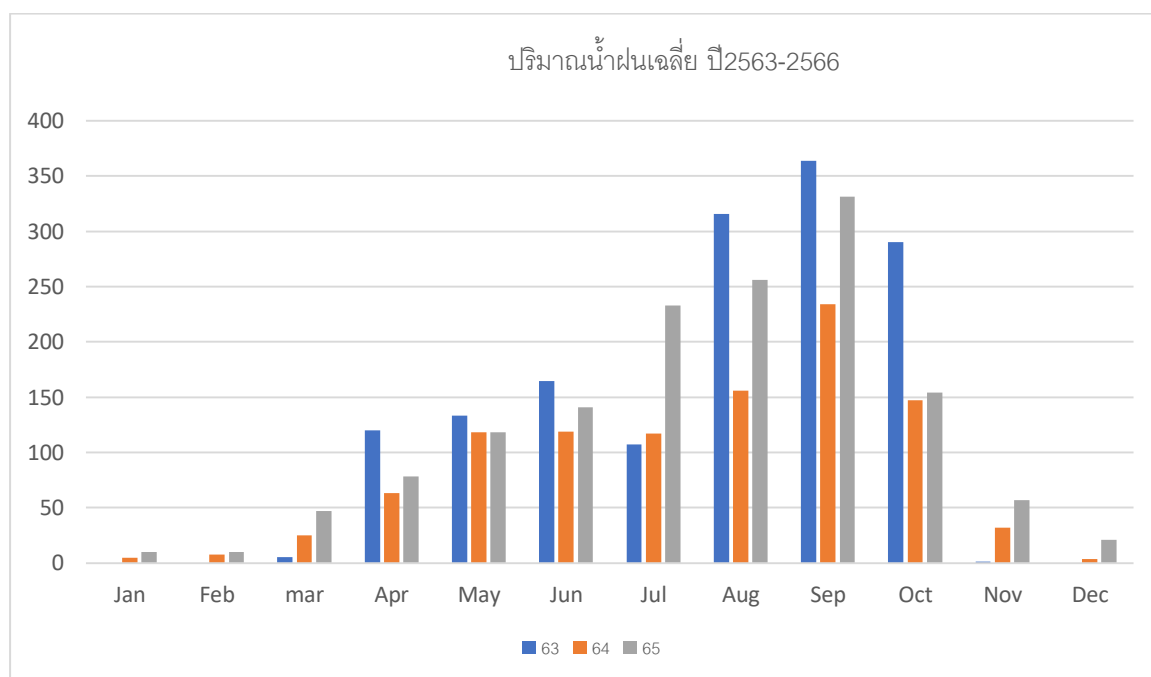
สภาพภูมิอากาศ อำเภอหนองแสงจะไม่แตกต่างจากในเขตภาคกลางมากนัก คือมีภูมิอากาศแบบในเมืองร้อน มีอากาศร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล

๓.๒ ช่วงฤดูกาล ๓ ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน	อุณหภูมิเฉลี่ย	๓๒ - ๓๘	องศาเซลเซียส
ฤดูฝน	อุณหภูมิเฉลี่ย	๒๘ - ๓๒	องศาเซลเซียส
ฤดูหนาว	อุณหภูมิเฉลี่ย	๒๐ - ๒๘	องศาเซลเซียส

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

อำเภอหนองแสง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๖ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ ๑,๕๒๔.๖ มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือน กรกฎาคม – กันยายน ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือน มกราคม โดยมีปริมาณ ๑๐ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือน กันยายน โดยมีปริมาณ ๓๓๑ มิลลิเมตร (ภาพที่ ๖)

ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖
(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ. ๒๕๖๗)

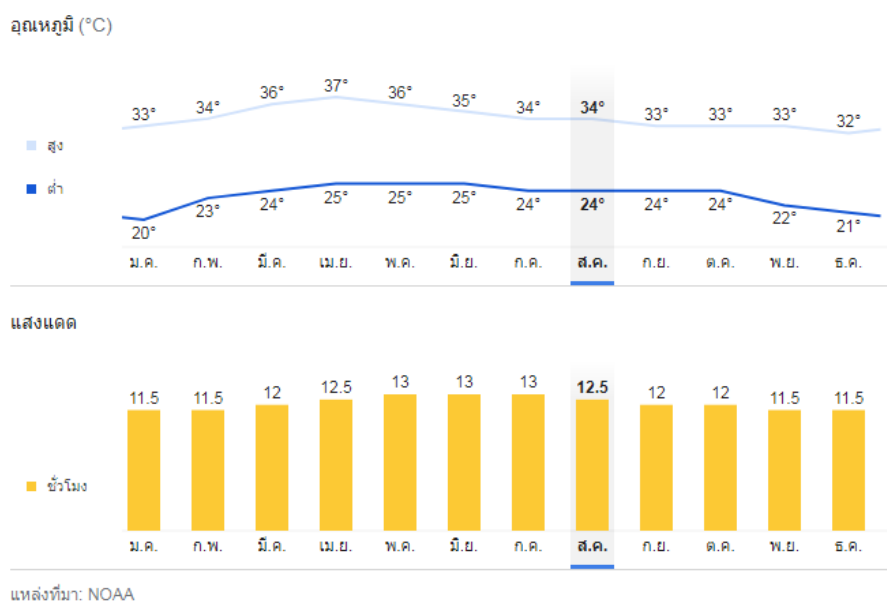
ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย(มม.)
๑	มกราคม	๔.๘
๒	กุมภาพันธ์	๕.๙
๓	มีนาคม	๒๕.๗
๔	เมษายน	๘๖.๙
๕	พฤษภาคม	๑๒๓.๑
๖	มิถุนายน	๑๔๑.๔
๗	กรกฎาคม	๑๕๒.๕
๘	สิงหาคม	๒๔๒.๕
๙	กันยายน	๓๐๙.๕
๑๐	ตุลาคม	๑๙๗.๒
๑๑	พฤศจิกายน	๒๙.๙
๑๒	ธันวาคม	๘.๒
	รวม	๑,๓๒๗.๖
	เฉลี่ย/ปี	๔๔๒.๕๓

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ. ๒๕๖๗

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อำเภอหนองแสง มีปริมาณอุณหภูมิเฉลี่ยปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๐.๕ องศาเซลเซียส (ตารางที่ ๗)

ภาพที่ ๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๓ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖
(ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ. ๒๕๖๗)

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอหนองแขง ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	๒๐	๓๐	๒๕
กุมภาพันธ์	๒๓	๓๔	๒๘.๕
มีนาคม	๒๔	๓๖	๓๐
เมษายน	๒๕	๓๗	๓๑
พฤษภาคม	๒๕	๓๖	๓๐.๕
มิถุนายน	๒๕	๓๕	๓๐
กรกฎาคม	๒๔	๓๔	๒๙
สิงหาคม	๒๔	๓๔	๒๙
กันยายน	๒๔	๓๓	๒๘.๕
ตุลาคม	๒๔	๓๓	๒๘.๕
พฤศจิกายน	๒๒	๓๓	๒๗.๕
ธันวาคม	๒๑	๓๒	๒๖.๕

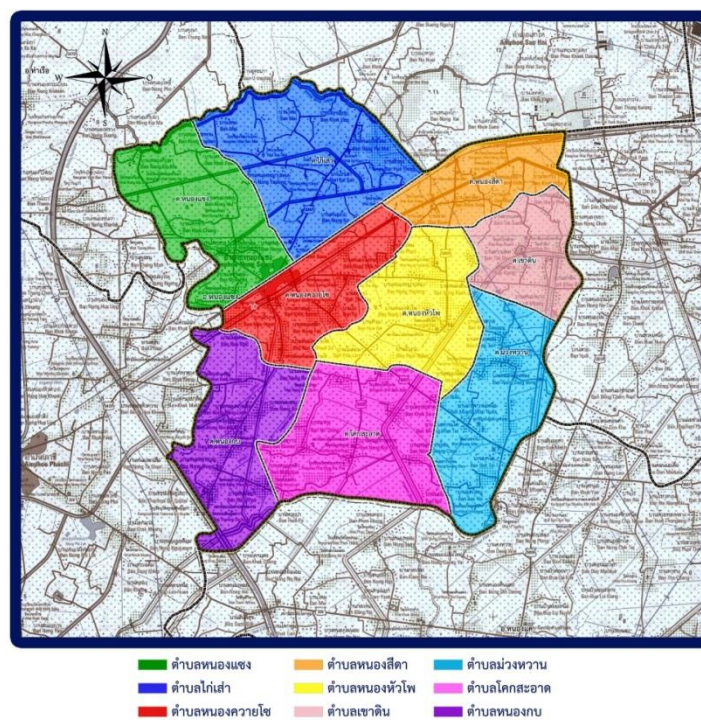
ที่มา: NOAA พ.ศ. ๒๕๖๗

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอหนองแขงมีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทาง ๓๐๔๑ เป็นเส้นทางในเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

(ภาพที่ ๘)

ภาพที่ ๘ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอ

(ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอหนองแขง พ.ศ.๒๕๖๗)

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ ๗)

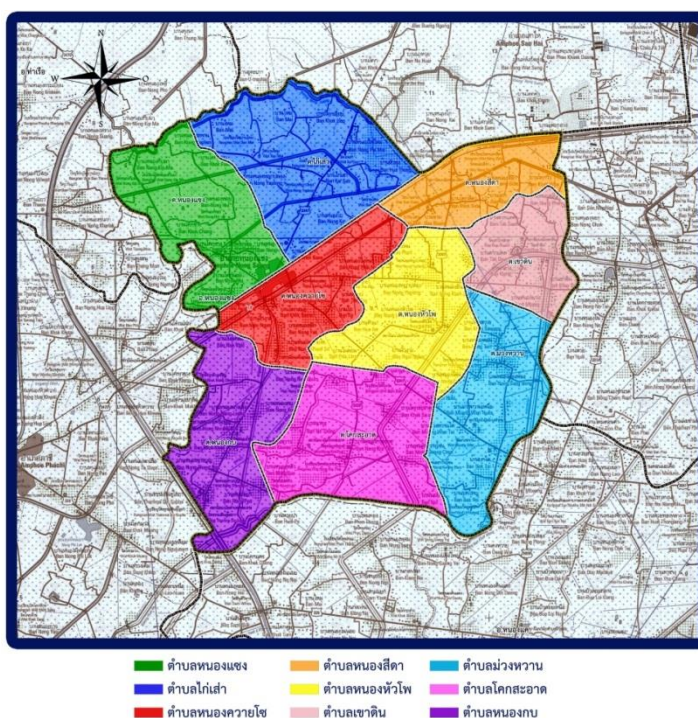
ทางรถไฟ ทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ

มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่ รถโดยสารธรรมดาและหรือรถโดยสารสองแถว

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

ทางรถยนต์ มีถนนสายหลักที่สำคัญ ดังนี้

- ทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๓๐๔๑ (หนองแขง-เส้าไห้)
- ทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๓๐๐๔ (หนองแขง-พหลโยธิน)

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอหนองแขง พ.ศ.๒๕๖๗)

๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

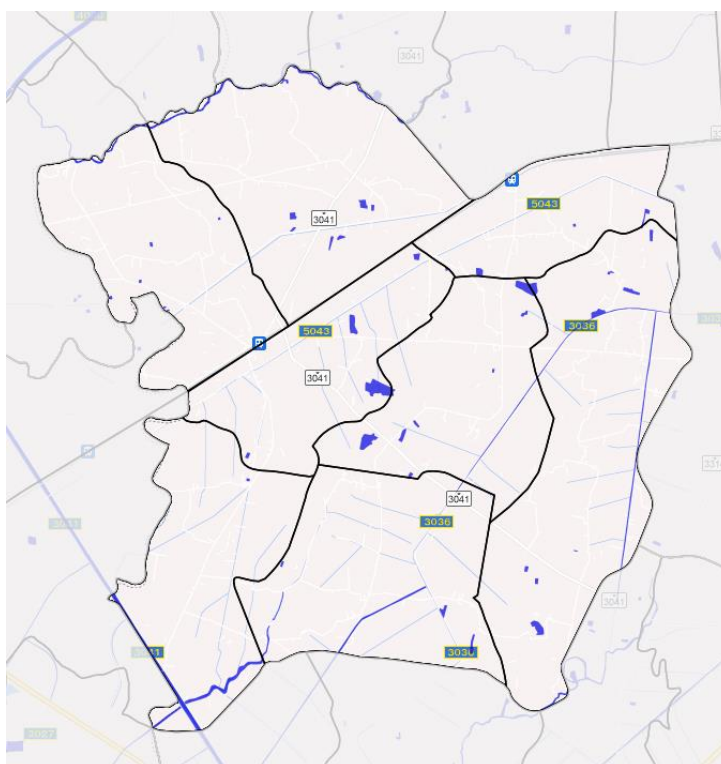
อำเภอหนองแซง เป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ดังนี้

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง (ภาพที่ ๑๐)

- คลองระพีพัฒน์
- คลองหนองสรวง

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน) ได้แก่

- คลอง ๑ ขวา ๒ ขวา เสาไห้ ผ่าน ตำบลไถ่เสา
- คลอง ๒ ขวา เสาไห้ ผ่าน ตำบลไถ่เสา
- คลอง ๒ ขวาคลองเพรียว ผ่านตำบลโคกสะอาด

ภาพที่ ๑๐ แผนที่แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอหนองแซง
(ที่มา:แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอหนองแซง พ.ศ. ๒๕๖๓)

๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา มีการปลูกพืชผัก ผลไม้ ทำไร่ เล็กน้อย มีพื้นที่การเกษตรประมาณ ๓๓,๒๕๔ ไร่ (ร้อยละ ๖๑.๑ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทาน ทั้งหมด (ที่มา: แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอหนองแขง พ.ศ. ๒๕๖๓) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมด้านเกษตร

อำเภอหนองแขง มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑๘ กลุ่ม มีสมาชิก ๒๓๙ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑๒ กลุ่ม สมาชิก ๑๓๕.๖ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๔ กลุ่ม สมาชิก ๗๕ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๗ แห่ง สมาชิก ๑๕๘

ตารางที่ ๗ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอหนองแขง ปี ๒๕๖๗

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
ไก่อ่	๙,๔๕๖	๕๒๕๓				๑๑๕			๕,๓๖๘
หนองแขง	๖,๒๙๓	๓๒๐๒				๑๒๒			๓,๓๒๔
หนองควายไซ	๕,๑๑๔	๒๘๒๐				๑๑๗			๒,๙๓๗
หนองกบ	๖,๓๐๔	๓๔๐๒				๑๒๑		๙๔	๓,๖๑๗
โคกสะอาด	๗,๔๐๖	๕๙๑๘				๓๑๔			๖,๒๓๒
หนองหัวโพ	๖,๐๒๖	๓๗๑๙				๘๗			๓,๘๐๖
หนองสีดา	๓,๙๓๔	๑๙๙๗				๗๖			๒,๐๗๓
ม่วงหวาน	๕,๘๙๔	๓๙๗๒				๑๘๙			๔,๑๖๑
เขาดิน	๔,๒๓๘	๒,๐๙๓				๑๐๗			๒,๒๐๐
พื้นที่รวม	๕๓,๓๘๔	๓๒,๓๗๖				๑,๒๔๘			๓๓,๗๑๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง ปี ๒๕๖๗

การเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ ๘ ข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
โคกสะอาด	๒๘	๔๕				๑๔๔	๕๓	๔๐	
หนองควายไซ	๑๕	๓๐				๑๘๙	๔๐		
หนองกบ	๑๐					๑๕๒	๓๐		
หนองแขง	๕					๘๐	๒๐		
ไก่อ่	๑๐					๑๖๕	๔๒		
หนองหัวโพ	๑๑					๙๕			
หนองสีดา	๗					๔๕			
ม่วงหวาน	๕					๓๘			
เขาดิน	๑๒					๘๘			
รวมทั้งหมด	๑๐๓	๗๕				๙๙๖	๑๘๕	๔๐	

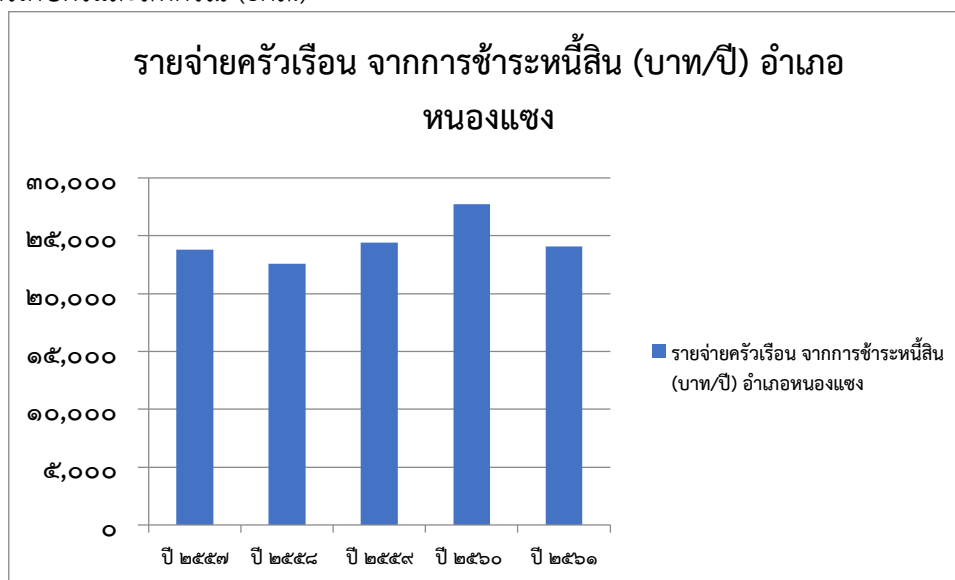
ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองแขง พ.ศ. ๒๕๖๗

๒) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

- รายได้ ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรและรายได้จากการค้า เฉลี่ย ๒๖๗,๗๔๗ บาทต่อปี
- รายจ่าย ส่วนใหญ่จะเป็นด้านการลงทุนเพื่อการเกษตร ส่วนรายจ่ายด้านอื่นๆเช่น รายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยครอบครัวละ ๓๕,๐๐๐ – ๔๕,๐๐๐ บาทต่อปี

๓) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

- เกษตรกรอำเภอหนองแซง มีรายจ่ายครัวเรือนจากการชำระหนี้สิน ซึ่งส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.)

ภาพที่ ๑๑ แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๗)

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสระบุรี/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เท่ากับ ๒๓๖,๖๓๖ ล้านบาท เทียบกับปีที่แล้ว (ปี ๒๕๕๙) มีมูลค่า เท่ากับ ๒๓๗,๐๖๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๔๒๖ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๐.๑

ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีรายได้ต่อคนต่อปี เท่ากับ ๓๓๐,๗๕๐ บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว (ปี ๒๕๕๙) ที่มีรายได้ต่อคนต่อปี ๓๓๐,๘๓๖ บาท จำนวน ๘๖ บาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๑

ตารางที่ 6 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดสระบุรี ปี 2560

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	2557	2558	2559	2560
ภาคเกษตร	12,851	12,059	11,846	12,447
สาขาเกษตรกรรม ป่าไม้ และสาขาการประมง	12,851	12,059	11,846	12,447
นอกภาคเกษตร	200,163	206,603	225,665	224,189
สาขาเหมืองแร่และเหมืองหิน	8,521	8,622	17,029	16,453
สาขาการผลิต	114,755	112,016	114,138	113,621
สาขาไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	19,303	26,749	30,427	29,081
สาขาการจัดหาน้ำ การจัดการ และการบำบัด น้ำเสีย ของเสีย สิ่งปฏิกูล	447	470	619	695
สาขาการก่อสร้าง	4,142	3,923	4,257	2,891
สาขาการขนส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์	18,044	18,754	21,231	22,287
สาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	9,307	10,270	10,959	11,112
สาขาที่พักแรม และการบริการด้านอาหาร	480	514	557	601
สาขาข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร	735	909	585	638
สาขาการเงิน และการประกันภัย	5,008	5,222	5,849	5,905
สาขาอสังหาริมทรัพย์	3,123	2,942	3,276	3,894
สาขาวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	187	393	489	428
สาขาการบริหาร และการบริการสนับสนุน	1,088	1,084	1,068	1,021
สาขาการบริหารราชการ การป้องกันประเทศ การป้องกันสังคม	6,982	6,629	6,982	7,218
สาขาการศึกษา	3,611	3,415	3,431	3,430
สาขาด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	3,077	3,225	3,392	3,566
สาขาศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	157	161	197	231
สาขาการบริการด้านอื่นๆ	1,194	1,305	1,178	1,117
ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	213,014	218,661	237,511	236,636
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	296,902	304,902	331,462	330,750
ประชากร (1,000 คน)	717	717	717	715

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ข้อมูล ณ วันที่ 21 พฤษภาคม 2562

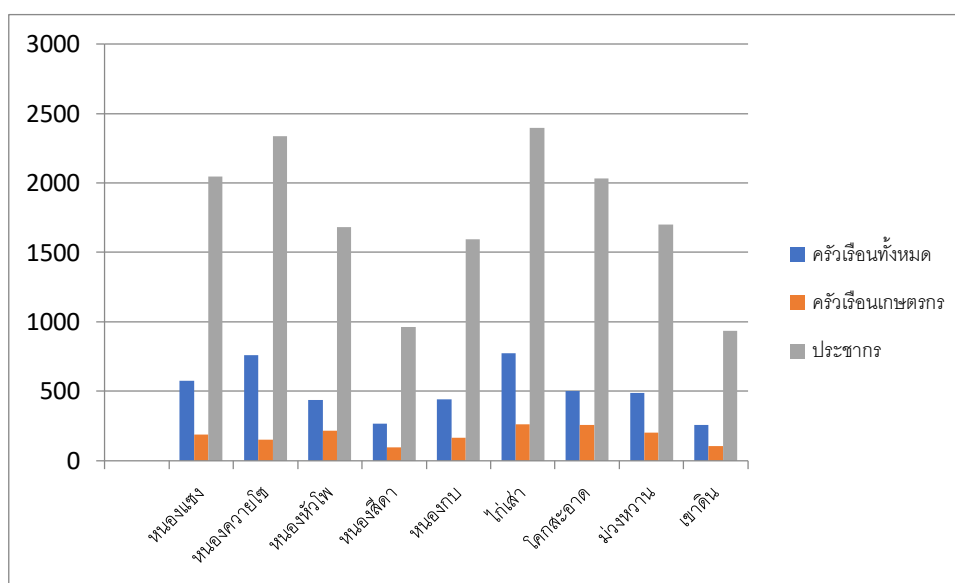
๖.๓ จำนวนครัวเรือน

อำเภอนองแสง มีประชากรทั้งสิ้นคน ๑๕,๘๕๓ จำนวนครัวเรือน ๔,๔๙๖ ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย ๗,๔๘๑ คน หญิง ๘,๑๙๘ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้

ตารางที่ ๑๐ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอนองแสง

ที่	ตำบล	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	หนองแสง	๕๗๔	๑๘๙	๙๘๙	๑,๐๕๙	๒,๐๔๘
๒	หนองควายโซ	๗๕๙	๑๕๒	๑,๑๐๖	๑,๒๓๐	๒,๓๓๖
๓	หนองหัวโพ	๔๓๖	๒๑๕	๗๙๙	๘๘๒	๑,๖๘๑
๔	หนองสีดา	๒๖๔	๙๓	๔๔๗	๕๑๓	๙๖๐
๕	หนองกบ	๔๔๓	๑๖๕	๗๔๓	๘๕๐	๑,๕๙๓
๖	ไก่อ่สำ	๗๗๕	๒๖๒	๑,๑๖๑	๑,๒๓๕	๒,๓๙๖
๗	โคกสะอาด	๕๐๓	๒๕๖	๙๖๑	๑,๐๗๐	๒,๐๓๑
๘	ม่วงหวาน	๔๘๕	๒๐๓	๘๐๑	๙๐๐	๑,๗๐๑
๙	เขาดิน	๒๕๗	๑๐๖	๔๗๔	๔๕๙	๙๓๓
รวม		๔,๔๙๖	๑,๕๐๔	๗,๔๘๑	๘,๑๙๘	๑๕,๖๗๙

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอนองแสง พ.ศ.๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๒ แสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร อำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๖.๔ การศึกษา

อำเภอหนองแขง มีสถานศึกษา หรือโรงเรียนทั้งสิ้น ๑๑ แห่ง แยกออกเป็น

๑. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา ๑๐ แห่ง คือ

๑.๑ โรงเรียนวัดโกเส้า (พันธุ์พิทยาคาร)

๑.๒ โรงเรียนวัดเขาดิน

๑.๓ โรงเรียนวัดบ้านใหม่

๑.๔ โรงเรียนวัดหนองกะธาตุ

๑.๕ โรงเรียนวัดหนองกีบม้า

๑.๖ โรงเรียนวัดหนองทางบุญ

๑.๗ โรงเรียนวัดหนองสองห้อง

๑.๘ โรงเรียนวัดหนองสีดา

๑.๙ โรงเรียนวัดหนองหัวโพ

๑.๑๐ โรงเรียนอนุบาลหนองแขงศิลาจารีย์

๒. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ จำนวน ๑ แห่ง คือ

๒.๑. โรงเรียนหนองแขงวิทยา

๖.๕ การสาธารณสุข

๑. สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุข

๑.๑ สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วย

๑.๑.๑ สถานบริการ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่

๑) โรงพยาบาลประจำอำเภอ ๑ แห่ง

๒) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ๑ แห่ง

๓) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๕ แห่ง

๑.๒ สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ประกอบด้วย

๑.๒.๑ คลินิกแพทย์ ๓ แห่ง

๑.๒.๒ คลินิกพยาบาล ๑ แห่ง

๑.๒.๓ ร้านขายยาแผนปัจจุบัน ๔ แห่ง

๑.๓ จำนวนบุคลากรทางการแพทย์

๑.๓.๑ แพทย์ จำนวน ๓ คน

๑.๓.๒ ทันตแพทย์ จำนวน ๓ คน

๑.๓.๓ เภสัชกร จำนวน ๕ คน

๑.๓.๔ พยาบาล จำนวน ๑๐ คน

๑.๓.๕ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน ๒๑ คน

๑.๓.๖ อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) จำนวน ๔๔๐ คน

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑) การนับถือศาสนา

ศาสนา นับถือศาสนาพุทธ

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

๑. ทำบุญเข้าพรรษา ทำบุญตักบาตร มีกิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา
๒. ทำบุญออกพรรษา ตักบาตรเทโวโรหนะ
๓. ประเพณีสงกรานต์ สรงน้ำพระ ทุกวันสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่
๔. ประเพณีลอยกระทง มีกิจกรรมจัดประกวดนางนพมาศและแข่งขันประกวดกระทง
๕. ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ประเพณีโบราณเป็นประเพณีไทยที่จัดภายในบริเวณลานกว้างๆ ในหมู่บ้าน

ที่เป็นสถานที่ที่เคยจัดกันมาเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการชุมนุมชาวบ้านมาร่วมจัดงานประเพณีร่วมกัน โดยมีรายละเอียดการจัดแตกต่างกันไป สร้างความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน ให้มีความรักสามัคคี ได้ถามทุกข์สุขซึ่งกันและกัน มีปัญหาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะของความเชื่อ การทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลกุลให้พระภูมิเจ้าที่

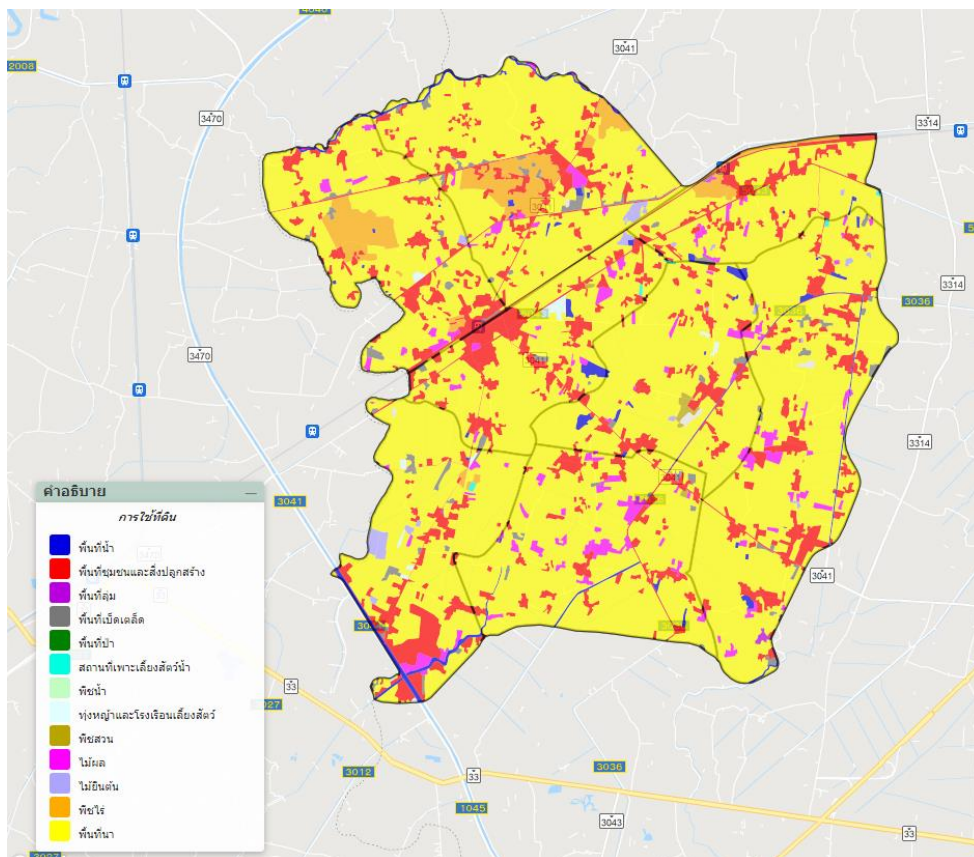
๖. ประเพณีการทำขวัญข้าว เป็นประเพณีบวงสรวงแม่โพสพ ผู้เป็นวิญญาณแห่งข้าว โดยเชื่อว่าถ้าข้าวมีขวัญสิงอยู่ประจำไม่หลีกไปไหน ต้นข้าวก็จะงอกงามสมบูรณ์ ให้ผลสูง ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน หรือเฉาตาย ส่วนที่เก็บเกี่ยวขึ้นสู่ยุ้งฉางแล้ว แม้จะจำหน่ายขายหรือกินก็สิ้นเปลืองไปน้อยที่สุด ชาวบ้านในอำเภอนองแสงเชื่อว่าการทำขวัญข้าวเป็นการประกอบพิธีเพื่อสวดแม่โพสพ เพื่อความสวัสดิมงคลและเพื่อแสดงความชื่นชมยินดีที่ได้ทำนาประสบผลสำเร็จ

๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี

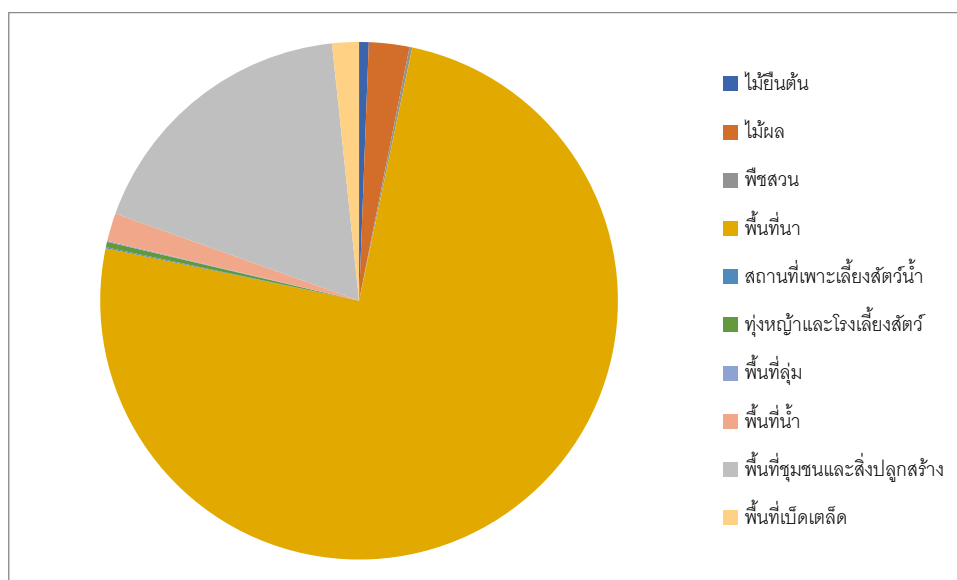
อำเภอนองแสง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา จำนวน ๓๓,๒๕๔ ไร่ ร้อยละ ๖๐ รองลงมาคือพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง จำนวน ๗๙๒๓ ไร่ ร้อยละ ๑๔ และพื้นที่ไม้ผล จำนวน ๑๑๒๐ ไร่ ร้อยละ ๕ ตารางที่ ๑๑ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า		
พืชไร่		
ไม้ยืนต้น	๒๖๗	๐.๕
ไม้ผล	๑๑๒๐	๕
พืชสวน	๗๖	๐.๑๔
พื้นที่นา	๓๓,๒๕๔	๖๐
พื้นที่น้ำ		
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓๐	๐.๐๕
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๑๕๐	๐.๒๘
พื้นที่ลุ่ม	๒๖	๐.๐๕
พื้นที่น้ำ	๗๗๘	๑.๔๖
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๗๙๒๓	๑๔
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๗๔๒	๑.๓

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

ภาพที่ ๑๔ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

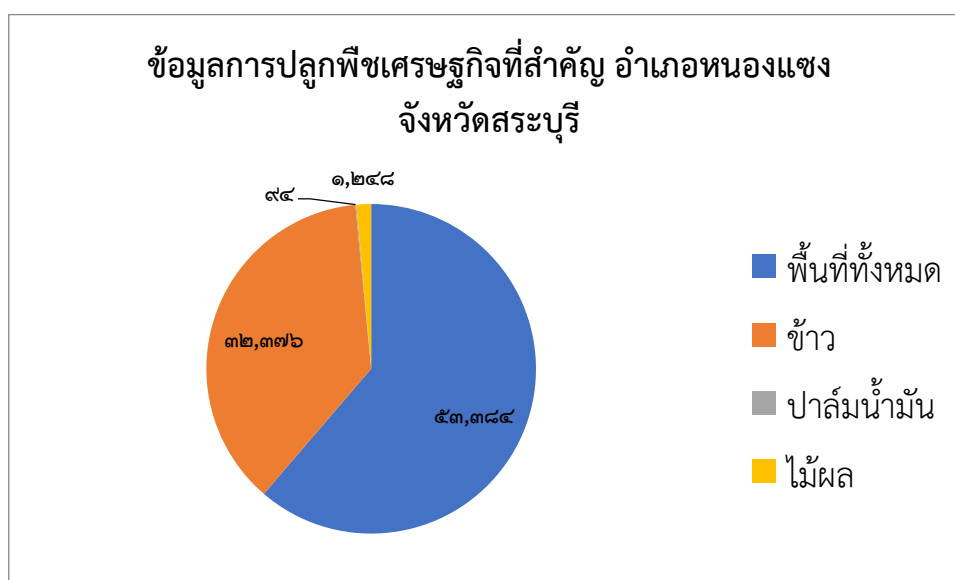
๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอหนองแขงมีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกมากจำนวน ๓๓,๒๕๕ ไร่ รองลงมา คือ ไม้ผล มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๑๑๒๐ ไร่ และปาล์มน้ำมัน มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๙๔ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ตำบล		ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (ไร่) อำเภอหนองแขง จังหวัด สระบุรี											
	พื้นที่ ทั้งหมด	ข้าว	อ้อย โรงงา น	มัน สำปะหลัง	ข้าวโพด เลี้ยง สัตว์	สับปะรด	ผัก	หญ้า เลี้ยง สัตว์	ยางพารา	ปาล์ม น้ำมัน	ไม้ผล	ไม้ ดอกไม้ ประดับ	รวมทั้งหมด
ไก่อ่เสา	๙,๔๕๖	๕๒๕๓									๑๑๕		๕,๓๖๘
หนองแขง	๖,๒๙๓	๓๒๐๒									๑๒๒		๓,๓๒๔
หนอง ควายไซ	๕,๑๑๔	๒๘๒๐									๑๑๗		๒,๙๓๗
หนองกบ	๖,๓๐๔	๓๔๐๒								๙๔	๑๒๑		๓,๖๑๗
โคก สะอาด	๗,๔๐๖	๕๙๑๘									๓๑๔		๖,๒๓๒
หนองหัว โพ	๖,๐๒๖	๓๗๑๙									๘๗		๓,๘๐๖
หนองสีดา	๓,๙๓๔	๑๙๙๗									๗๖		๒,๐๗๓
ม่วงหวาน	๕,๘๙๔	๓๙๗๒									๑๘๙		๔,๑๖๑
เขาดิน	๔,๒๓๘	๒,๐๙๓									๑๐๗		๒,๒๐๐
รวม	๕๔,๖ ๖๕	๓๒,๓๗๖								๙๔	๑,๒๔๘		๓๓,๗๑๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๕ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๙ องค์การและสถาบันต่าง ๆ

อำเภอหนองแขง มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๑๓ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๑	ขนมปังกระเทียมคุณออย	นาง ศุภวราวรรณ ทิมังสะ	ขนมปังกระเทียม ขนมปังรสกระเทียม ขนมปังรสเนย ขนมปังเนย ขนมปังเนยงาดำ	๗๑/๒	๑	หนองกบ
๒	กลุ่มอาชีพเฟอร์นิเจอร์ไม้ลิ้ง	นาย สมพร เหล็กแก้ว	เฟอร์นิเจอร์ไม้ลิ้ง	๑๐/๑	๘	หนองควายโซ
๓	สิ่งประดิษฐ์จากไหมพรม	นาง วงษ์เวียณ เปี่ยมดี	ผลิตภัณฑ์จากไหมพรม	๖๑	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๔	ข้าวปลอดสารหนองแขง	นาย วินัย แจ้งสว่าง	ข้าวสาร	๓๘/๒	หมู่ที่ ๔	หนองแขง
๕	พวงหรีดเครื่องครัว	นาย ดิษฐพงษ์ เจริญลาภ	พวงหรีด	๑๑๒	หมู่ที่ ๓	หนองควายโซ
๖	วสันต์ โปรดักส์	นาย ชนสิทธิ์ มงคลลาภกิจ	ผลิตภัณฑ์กำจัดโรคและแมลง	๕๕	หมู่ที่ ๔	ม่วงหวาน
๗	กลุ่มดอกไม้จันทน์-พวงหรีด กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไก่อ่ เสา	นาง วรรณพร ไกรพันธ์	ดอกไม้จันทน์ พวงหรีด	๓	หมู่ที่ ๖	ไก่อ่เสา
๘	บริษัทออกแบบไร่ (ประเทศไทย) จำกัด (บ้านไร่กาแฟ)	นาง ไพรัชวัลย์ เพียรน้อย	กาแฟซองพร้อมดื่ม	๓๑	หมู่ที่ ๖	หนองควายโซ
๙	กลุ่มอาชีพบ้านโคกแก้ว	นางสาวนัยน์ แก้วกระจ่าง	ไม้กวาด	๖๙	หมู่ที่ ๑	ไก่อ่เสา
๑๐	กลุ่มสัมมาชีพชุมชนบ้านหนองไฟ ไหม้	นาง วรรณพร ไกรพันธ์	น้ำมันหม่องสมุนไพร	๑๖	หมู่ที่ ๖	ไก่อ่เสา
๑๑	แปรรูปข้าวเปลือกและพืชผล ทางการเกษตร	นาย บุญมี ควรชม	ข้าวสาร	๔๓/๑	หมู่ที่ ๖	ไก่อ่เสา
๑๒	กลุ่มแปรรูปข้าวเจ๊กเซยเสาให้	นาย ชัยวัฒน์ ศรีเมืองอิน	ข้าวสาร	๔๐	หมู่ที่ ๖	ม่วงหวาน
๑๓	พืชผักผลไม้สวนมังคุด	นาย สมพร โสภางษ์	พืชผักผลไม้	๒๕	หมู่ที่ ๕	หนองสีดา
๑๔	กลุ่มอาชีพปุ๋ยหมักชีวภาพสัมมาชีพ ชุมชนบ้านโนน	นาง น้ำค้าง คนหลัก	ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก	๘๒	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๑๕	กลุ่มแปรรูปอาหารสัมมาชีพชุมชน บ้านโนน	นาง พรทิพย์ เพ็งชัยศิลป์	ปลาร้า	๕๑	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๑๖	กลุ่มข้าวเจ๊กเซยปลอดสารหนอง ควายโซ	นาย สมพร ท่วมโชติ	ข้าวสาร	๗๒	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๑๗	กลุ่มผลิตภัณฑ์สัมมาชีพชุมชนบ้าน บกใหญ่	นาง บัญญัติ สีสพล	ปลาร้า	๔๓	หมู่ที่ ๖	ม่วงหวาน
๑๘	แม่บ้านแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา ตำบลเขาหิน	นาง สนิญญากร แพร่ปรานีต	ปลาร้า	๓๔	หมู่ที่ ๑	เขาหิน
๑๙	กลุ่มสัมมาชีพเกษตรผสมผสาน เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองนกชุม	นาง จิตติมา แสงขาว	พืชผัก	๑๐	หมู่ที่ ๑	โคกสะอาด
๒๐	กลุ่มสตรีข้าวหลามโคกสะอาด	นาง ทรัพย์มณี เสาวคนธ์	ข้าวหลาม	๘๔	หมู่ที่ ๒	โคกสะอาด
๒๑	สวนกลิ่นฟาร์ม สระบุรี	นาง ธนิตา ขุนนา	พืชผัก	๘๕	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๒๒	กลุ่มแปรรูปปลาบ้านหนองขันแตก	นาง ทองสุข การะเกด	ปลาร้า	๑๙	หมู่ที่ ๖	เขาหิน
๒๓	กลุ่มแปรรูปผลไม้โคกสะอาด	นางสาว ณัฐธิดา จักกะพังษ์	มะม่วงกวน/มะขามแช่อิ่ม	๑๖	หมู่ที่ ๓	โคกสะอาด
๒๔	สมุนไพรทรัพย์มงคล	นาย ธนากร หงส์วรางกูร	น้ำมันเหลืองสมุนไพร	๗๗	หมู่ที่ ๒	โคกสะอาด
๒๕	ผักปลอดสารบ้านโคกแค	นาง รสสุคนธ์ บัวสุวรรณ	พืชผัก	๓๙	หมู่ที่ ๖	หนองกบ
๒๖	กลุ่ม Yeeva (ยี่หวา) น้ำผลไม้ @ สมุนไพร	นางสาว ดวงสุดา เพ็งวิสัย	น้ำผลไม้/น้ำสมุนไพร	๑๘	หมู่ที่ ๓	หนองกบ
๒๗	ปรียาวรรณ ไกรวรรณ	นาย ปรียาวรรณ ไกรวรรณ	เครื่องเครื่องกรอบ	๖๙	หมู่ที่ ๔	หนองแขง

๒๘	หมูหวานบ้านสวน	นาง อูติรัตน์ บุญมี	หมูหวาน	๕๐/๑	หมู่ที่ ๑	หนองกบ
๒๙	กลุ่มอาชีพสตรีแปรรูปกล้วยบ้าน ปากอ่อง	นาง รุจิรา สวงนทรัพย์	กล้วยตาก	๖๓	หมู่ที่ ๕	ไก่อ่
๓๐	กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทาง การเกษตรบ้านหนองกบ	นาง ดรุณี นุ่มรอด	ขนมไทย	๒๐/๑	หมู่ที่ ๕	หนองกบ
๓๑	กลุ่มสัมมาชีพชุมชนบ้านโก	นาง นงคราญ กรรณเกตุ	หมูแปรรูป	๓	หมู่ที่ ๒	หนองหัวโพ
๓๒	กลุ่มสัมมาชีพชุมชนบ้านหัวนา	นาง กนกวรรณ ช้างน้อย	กล้วยตาก/กล้วยทับ	๓	หมู่ที่ ๓	หนองหัวโพ
๓๓	ผลไม้แปรรูปแก้วพอดี้	นาง นวนจันทร์ รอดสวัสดิ์	มะกรูดเชื่อม	๕	หมู่ที่ ๗	โคกสะอาด
๓๔	กลุ่มแปรรูปอาหารบ้านโพ	นาง จินดา เพ็งชัยศิลป์	หมูแปรรูป/กล้วยแปรรูป	๖๒	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๓๕	ผลิตภัณฑ์งานฝีมือบ้านใหม่	นางสาว ละเอียด กุมภีพงษ์	พวงกุญแจเศษผ้า	๔๘	หมู่ที่ ๘	ไก่อ่
๓๖	กลุ่มผลิตน้ำสมุนไพรบ้านบึงใหญ่	นางสาว สายหยุด ทางปั่น	น้ำสมุนไพร	๒๘	หมู่ที่ ๖	ม่วงหวาน
๓๗	กลุ่มปลาแปรรูปบ้านบึงใหญ่	นาง ปรียานุช ต้นแก้ว	ปลาร้า	๕๗	หมู่ที่ ๖	ม่วงหวาน
๓๘	กลุ่มข้าวเจ๊กเขยเส้าให้สระบุรี บ้าน บึงใหญ่	นาง กรองทอง จันทวงดี	ข้าวสาร	๓๖/๑	หมู่ที่ ๖	ม่วงหวาน
๓๙	ขนมไทยบ้านหนองหัวโพ	นาง คำหอม จันทวิโรจน์	ขนมไทย	๑๐	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๔๐	กลุ่มปลาแปรรูปบ้านหนองหัวโพ	นาง วิชราภรณ์ ลักคะณา	ปลาร้า	๕๔/๑	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๔๑	กลุ่มหมูแปรรูปบ้านหนองหัวโพ	นางสาว เนาวรัตน์ คุณาพันธ์	หมูแปรรูป	๕๓	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๔๒	กลุ่มไข่แปรรูปบ้านหนองหัวโพ	นาง กองแก้ว เขียวอวี	ไข่เค็ม	๓๔	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๔๓	กลุ่มน้ำสมุนไพรบ้านหนองหัวโพ	นาง สังเวียน กวีธรรม	น้ำสมุนไพร	๒๓	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๔๔	กลุ่มแมลงแปรรูปบ้านหนองหัวโพ	นาง พยุง บุญยืน	จิ้งหรีด	๖๑	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๔๕	กลุ่มของที่ระลึกบ้านหนองหัวโพ	นาย บุญส่ง อินตาพวง	พวงกุญแจหมวกควาย	๖๓	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๔๖	กลุ่มแปรรูปอาหารบ้านหนองหัวโพ	นาย สมเกียรติ นิยมสกุล	ปลาร้า	๖๘	หมู่ที่ ๔	หนองหัวโพ
๔๗	ผลิตภัณฑ์ข้าวปลอดสาร(ข้าวเจ๊ก เขยเส้าให้)	นาย พัฒนา เพชรคชสิทธิ์	ข้าวสาร		หมู่ที่ ๓	ไก่อ่
๔๘	ผลไม้แปรรูปบ้านหนองหัวโพใหม่	นาง ทองพูล พันธดวง	มะกรูดลอยแก้ว	๖๑	หมู่ที่ ๖	ไก่อ่
๔๙	ข้าวทองศิริ	นาง พิภพทอง อินทร์	ข้าวสาร	๒๒	หมู่ที่ ๔	หนองกบ
๕๐	กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทาง การเกษตรบ้านโคกแฝก	นาง มารยาท พรรคเจริญ	ปลาร้า	๑๐	หมู่ที่ ๘	หนองแขง
๕๑	ผลิตภัณฑ์เกษตรรุ่งโรจน์	นาย ไพโรจน์ พากวัด	น้ำสมุนไพร	๔๓	หมู่ที่ ๔	ไก่อ่
๕๒	กลุ่มอาชีพหนองควายโซ	นาง จินดา เพ็งชัยศิลป์	ยาต้มสมุนไพร	๖๒	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๕๓	กลุ่มอาชีพสตรีชุดผ้าอียาบ	นาง ปรียานุช โกษารักษ์	ชุดอียาบ	๙	หมู่ที่ ๓	หนองกบ
๕๔	กลุ่มอาชีพสตรีตัดเย็บชุดสำเร็จรูป	นาง สมบัติ จินดารัตน์	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	๑๖/๑	หมู่ที่ ๗	ม่วงหวาน
๕๕	กลุ่มอาชีพสตรีตัดเย็บชุดสำเร็จรูป ม่วงหวานเหนือ	นาง สมปอง รื่นราตรี	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	๔๗	หมู่ที่ ๗	ม่วงหวาน
๕๖	บ้านสวนภูพานิชชาพัฒน์	นางสาว ภูษา ชนคังสิน	สบู่	๕๔	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๕๗	กลุ่มน้ำสมุนไพรบ้านโพ	นาย สุจิตต์ เดชทองพงษ์	น้ำสมุนไพร	๔๗/๑	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๕๘	ลูกประคบสมุนไพร	นาง เบญจมาศ รัชวัตร	ลูกประคบสมุนไพร	๓๗	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๕๙	กล้วยบ้านน้องเพชร	นาง อุบล ไทเดช	กล้วยฉาบปรุงรส	๔๖	หมู่ที่ ๓	หนองกบ
๖๐	เครื่องหนังจระเข้	นาย สายชล จันทรแก้ว	กระเป๋าสตางค์/เข็มขัด/พวง กุญแจ	๓๗	หมู่ที่ ๗	โคกสะอาด
๖๑	อัคริน ไรศรี	นาย อัคริน ไรศรี	กาแฟคั่วบด	๘๑	หมู่ที่ ๑	หนองควายโซ
๖๒	สวนเมลอน เพชรน้ำหนึ่ง	นาย ศักดินันท์ โสภางค์	เมลอน	๑/๕	หมู่ที่ ๗	หนองหัวโพ
๖๓	รัตนารักษ์	นางสาวรัตนารักษ์ นิโรธ	ผ้าผัดย้อม/เค้ก	๗๘	หมู่ที่ ๔	หนองควายโซ
๖๔	ผลิตภัณฑ์จากผ้า (เป่าตุ่ง)	นางวิไล อุทัยวงศ์	กระเป๋าคัด	๑๖	หมู่ที่ ๕	หนองควายโซ
๖๕	สวนอัมสุข	นายเอกชัย เอกชลกุล	เห็ดกรอบสมุนไพร	๑๔	หมู่ที่ ๕	หนองสีดา
๖๖	ผลิตภัณฑ์ โคก หนอง นา วัด หนองปลับ	นางสาวลำไพร กมลสินธุ์	น้ำยาสมุนไพร	๓๔	หมู่ที่ ๔	หนองควายโซ
๖๗	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำราบ พัฒนาร่วมใจ	นางบุญชอบ สาครแก้ว	ปลาร้า	๕๗	หมู่ที่ ๒	หนองควายโซ
๖๘	อาหารแปรรูป Number ๑	นางสาวเจตนา จินะทิพย์	น้ำพริกจากหมู/ไตปลาแห้ง	๓	หมู่ที่ ๑	หนองแขง
๖๙	ขนมไทยพริมล	นางพริมล พึ่งพวง	ขนมไทย	๘๙	หมู่ที่ ๒	หนองแขง

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองแขง,พ.ศ.๒๕๖๗

ตารางที่ ๑๔ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๗๔
เครื่องดื่ม	๑๐
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๗
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๒๗
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๑๒
รวม	

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองแขง,พ.ศ.๒๕๖๗

ตารางที่ ๑๕ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอหนองแขง

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองนงชุม	๒๒	๑	โคกสะอาด	๒๑	นางสุนันทา เซษฐอ่อนเรือน
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลหนองกบ	๒๘	๒	หนองกบ	๒๙	นายชุมพล ทองมูล
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลหนองแขง	๒๓	๘	หนองแขง	๒๑	นางสมพร มุสิกชาติ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรม่วงหวานร่วมใจ	๓๐	๓	ม่วงหวาน	๑๘	นางสาว ละเอียด ศิริเวช
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวเจ๊กเขยเสาไห่ ตำบลหนองควายโซ	๕๓	๑	หนองควายโซ	๗	นายสุจิน ทองอร่าม
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลโคกสะอาด ๒๐๐๘	๓๘	๑	โคกสะอาด	๑๒	นายบุญชู วงษ์อนุ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและแปรรูปข้าวเจ๊กเขยเสาไห่ จังหวัดสระบุรี	๓๖/๑	๖	ม่วงหวาน	๑๐	นางกรรทอง จันวดี
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองนงชุม	๑๐	๑	โคกสะอาด	๑๕	นางปานิสร มาตรโสภา
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองอำเภอหนองแขง	๑๐	๑	โคกสะอาด	๖๘	นางจิตติมา แสงขาว
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์พันธุ์ข้าวเจ๊กเขยกาบม่วง กันจุดอำเภอหนองแขง	๑๓	๑	โคกสะอาด	๑๐	นายกำพล แสงขาว
วิสาหกิจชุมชนหนองแขงยั่งยืน	๔	๓	เขาดิน	๗	นาง วรณนารี พร้อมถิรานันท์
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงหนูนาอำเภอหนองแขง	๕๔	๑	หนองควายโซ	๑๒	นางสาวภูษา ชนิดคงสิน
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรมั่นคงยั่งยืนชุมชนตำบลหนองหัวโพ	๘๕	๖	หนองหัวโพ	๗	นาง อังคณา มูลศิริบุญ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำราบพัฒนาร่วมใจ	๕๗	๒	หนองควายโซ	๑๘	นาง บุญชอบ สาครแก้ว
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวโคกสะอาด	๓๘	๑	โคกสะอาด	๖๐	นาย สามารถ หงษา
วิสาหกิจชุมชนบ้านห้วยม่วงหวาน	๑๘	๑	ม่วงหวาน	๑๗	นาย ถาวร ขจรเดชศักดิ์
วิสาหกิจชุมชนศศิโมสร	๖๕	๑	หนองหัวโพ	๙	นาย อริย์ชัย โชคเจียรนันต์

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง ,พ.ศ. ๒๕๖๗

ตารางที่ ๑๖ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหัวนา	๒	๓	หนองหัวโพ	๑๒	นางกนกวรรณ ช้างน้อย
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรม่วงหวานร่วมใจ	๓๐	๓	ม่วงหวาน	๑๐	น.ส.ละเอียด คีรีเวช
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองนงชุม	๑๐	๑	โคกสะอาด	๑๑	นางสุนันทา เชษฐอนเรือง
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าราบพัฒนาร่วมใจ		๒	หนองควายโซ	๑๕	นางบุญชอบ สาครแก้ว
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดไก่อ่		๕	ไก่อ่	๑๒	ด.ญ.วราพร อาบวารี
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดหนองสีดา		๑	หนองสีดา	๒๕	น.ส.ช่อแก้ว มูลหิรัญ
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดหนองกะธาตุ		๕	โคกสะอาด	๑๘	ด.ช.ณัฐพัฒน์ พรหมมา
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดหนองกืต		๗	หนองแขง	๑๕	ด.ญ.อัสตังค์ วงษ์สุวรรณ
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลไก่อ่		๖	ไก่อ่	๒๐	นายบุญมี คุ้มชม
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลเขาหิน		๑	เขาหิน	๒๐	นางรำพึง จันทน์แจ่ม
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลหนองควายโซ		๑	หนองควายโซ	๑๐	นายบุญช่วย ชัยวงษ์
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลโคกสะอาด		๑	โคกสะอาด	๑๐	นายบุญชู วงษ์อนุ
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลหนองกบ		๒	หนองกบ	๑๐	นายชุมพล ทองมูล
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ		๑	ไก่อ่	๑๐	นางเสาวนีย์ แก้วกระจำ
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ		๒	หนองควายโซ	๑๐	นายทองสุข ศรีแก้วนวล
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลม่วงหวาน		๓	ม่วงหวาน	๑๐	น.ส.ละเอียด คีรีเวช
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลหนองแขง		๘	หนองแขง	๑๐	นางสมพร มุสิกชาติ
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลหนองสีดา		๒	หนองสีดา	๑๐	นายสมบุญ ทับทิมงาม

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง ,พ.ศ.๒๕๖๓

ตารางที่ ๑๗ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
สหกรณ์การเกษตรหนองแขง		๓	หนองควายโซ		นายสุนทร สุวรรณโลหะ

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระบุรี,พ.ศ. ๒๕๖๗

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครั้วเรื่อนเกษตรกร

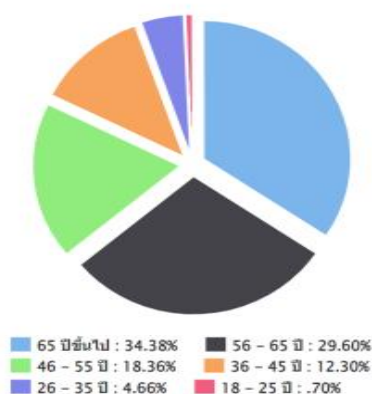
อำเภอหนองแซง มีครั้วเรื่อนเกษตรกร จำนวน ๑,๗๑๖ ครั้วเรื่อน โดยมีหัวหน้าครั้วเรื่อนเกษตรกร อายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๙๐ ครั้วเรื่อน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓๘ รองลงมา อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปีจำนวน ๕๐๘ ครั้วเรื่อน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๐ และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๓๑๕ ครั้วเรื่อน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๘ แสดงหัวหน้าครั้วเรื่อนจำแนกตามอายุ อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ช่วงอายุ (ปี)	ครั้วเรื่อน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๕๙๐	๓๔.๓๘
๕๖ - ๖๕ ปี	๕๐๘	๒๙.๖๐
๔๖ - ๕๕ ปี	๓๑๕	๑๘.๓๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๒๑๑	๑๒.๓๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๘๐	๔.๖๖
๑๘ - ๒๕ ปี	๑๒	๐.๗๐
รวม	๑,๗๑๖	๑๐๐

ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/พ.ศ. ๒๕๖๗

หัวหน้าครั้วเรื่อนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ภาพที่ ๑๖ แสดงหัวหน้าครั้วเรื่อนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/พ.ศ. 2566)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

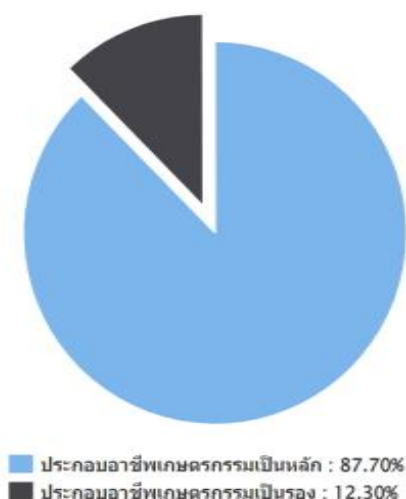
อำเภอหนองแขงมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑,๕๐๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๗๐ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๒๑๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๐

ตารางที่ ๑๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๕๐๕	๘๗.๗๐
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๑๑	๑๒.๓๐

ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/พ.ศ. ๒๕๖๗

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

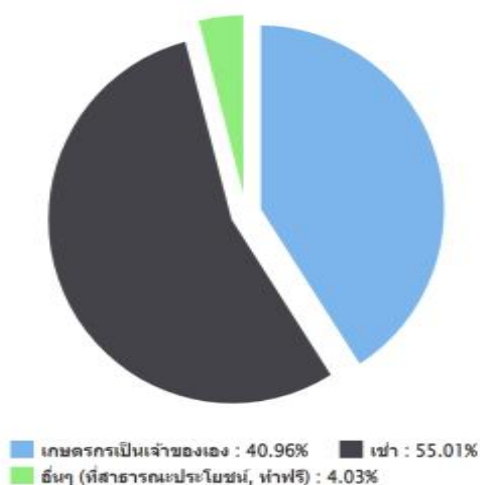
ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอหนองแขง ส่วนใหญ่เป็นที่เช่า จำนวน ๑,๑๗๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๑ รองลงมาคือเกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๘๗๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙๖ และอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๘๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เช่า	๑,๑๗๔	๕๕.๐๑
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๘๗๔	๔๐.๙๖
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๘๖	๔.๐๓

ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs3พ.ศ. ๒๕๖๗

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs3 พ.ศ. ๒๕๖๗)

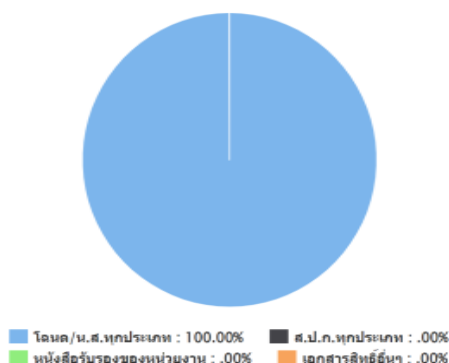
(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอหนองแซง มีการถือครองที่ดินแบบมีเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๘๗๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒๖ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๓๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๔ ตามลำดับ ตารางที่ ๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ประเภทเอกสารสิทธิ์(ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๘๗๔	๐	๐	๐	๘๗๔

ที่มา http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs3 พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๑๙ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs3 พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอหนองแขง มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑๘กลุ่ม มีสมาชิก ๒๓๙ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑๒ กลุ่ม สมาชิก ๑๓๕.ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๔ กลุ่ม สมาชิก๗๕รายวิสาหกิจชุมชน ๑๗ แห่ง สมาชิก ๑๕๘ และกลุ่มเกษตรกร ....กลุ่ม สมาชิก .... ราย

ตารางที่ ๒๒ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
โคกสะอาด	๓	๓๐	๒	๓๐	๑	๑๕	๕	๓๕	-	-	-	-
ม่วงหวาน	๑	๑๕	๒	๒๕	๐	๐	๒	๒๐	-	-	-	-
เขาดิน	๑	๑๘	๐	๐	๐	๐	๒	๑๕	-	-	-	-
หนองหัวโพ	๔	๔๐	๓	๓๐	๐	๐	๑	๑๐	-	-	-	-
หนองสีดา	๒	๒๐	๐	๐	๑	๒๐	๑	๑๐	-	-	-	-
หนองแขง	๑	๒๑	๑	๑๐	๑	๒๕	๒	๑๘	-	-	-	-
หนองกบ	๑	๒๐	๑	๑๐	๐	๐	๑	๘	-	-	-	-
หนองควายโซ	๒	๔๕	๒	๒๐	๐	๐	๒	๑๔	-	-	-	-
ไก่อ่เสา	๓	๓๐	๑	๑๐	๑	๑๕	๑	๑๐	-	-	-	-
รวม	๑๘	๒๓๙	๑๒	๑๓๕	๔	๗๕	๑๗	๑๔๐	-	-	-	-

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขงพ.ศ. ๒๕๖๗

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอหนองแขง มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๓ ศูนย์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน๒ ศูนย์ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๒ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๙ ศูนย์ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๓ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๒ ศูนย์

ตารางที่ ๒๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปกริป	
โคกสะอาด	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๐	๑
ม่วงหวาน	๐	๑	๑	๑	๑	๐	๐	๐	๑
เขาดิน	๐	๐	๐	๐	๑	๑	๐	๐	๐
หนองหัวโพ	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
หนองสีดา	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
หนองแซง	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
หนองกบ	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
หนองควายโซ	๐	๐	๐	๐	๑	๑	๑	๐	๐
ไก่อ่	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐
รวม	๑	๒	๒	๒	๙	๓	๒	๐	๒

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง พ.ศ. ๒๕๖๗

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอหนองแซงมีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๒๒๓ คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๒๒๓ ราย รองลงมาคืออาสาปศุสัตว์๙๗ ราย และหมอดินอาสา๕๗ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอหนองแซงจังหวัดสระบุรี

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
โคกสะอาด	๓	๓	๒	๑๐	๖	๑๖	๐	๐	๐
ม่วงหวาน	๐	๓	๐	๑๑	๘	๒๐	๑	๑	๐
เขาดิน	๐	๑	๐	๙	๔	๑๕	๐	๐	๐
หนองหัวโพ	๐	๐	๐	๑๑	๖	๑๔	๐	๐	๐
หนองสีดา	๐	๐	๐	๗	๕	๑๓	๐	๐	๐
หนองแซง	๐	๐	๐	๙	๗	๑๙	๐	๐	๐
หนองกบ	๐	๐	๐	๑๐	๖	๑๘	๐	๐	๐
หนองควายโซ	๐	๐	๐	๑๗	๖	๑๘	๐	๐	๐
ไก่อ่	๐	๑	๐	๑๓	๙	๓๓	๒	๐	๐
รวม	๓	๘	๒	๙๗	๕๗	๒๒๓	๓	๑	๐

ที่มา : <https://asa-center.doae.go.th/form-profile>, พ.ศ. ๒๕๖๗

(๒) ปราชญ์ชาวบ้าน

อำเภอหนองแขงมีปราชญ์ชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของปราชญ์แต่ละคน ซึ่งในอำเภอหนองแขง มีปราชญ์ชาวบ้านจำนวน ๑๒ คน

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอหนองแขงจังหวัดสระบุรี

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
หนองแขง	๒	๑. นางสมพร มุสิกชาติ ๒. นางบังเอิญ มุสิกชาติ	๑. เลขที่ ๑๓ม.๘ต.หนองแขงอ. หนองแขง ๒. เลขที่ ๔๗ม.๖ต.หนองแขง อ. หนองแขง	ข้าว ข้าว
หนองกบ	๑	๑. นายชุมพล ทองมูล	๑. เลขที่ ๔๗ ม.๒ต.หนองกบอ. หนองแขง	ข้าว
หนองหัวโพ	๑	๑. นายบุญส่ง ใจเมือง	๑. เลขที่ ๒๐/๑ม.๗ต.หนองหัวโพ อ.หนองแขง	ข้าว
หนองสีดา	๑	๑. นายสมพร โสภางษ์	๑. เลขที่ ๒๕ม.๖ต.หนองสีดา อ. หนองแขง	ข้าว/พืชผัก
เขาดิน	๑	๑. นางสาววิษมัย คีรีเวช	๑. เลขที่ ๒๔/๑ม.๑ต.เขาดินอ. หนองแขง	พืชผัก/เกษตรผสมผสาน
ม่วงหวาน	๑	๑. นางสาวละเอียด คีรีเวช	๑. เลขที่ ๓๐ม.๓ต.ม่วงหวาน อ. หนองแขง	ข้าว
ไก่อ่ซ่า	๑	๑. นายวันชัย คีรีเวช	๑. เลขที่ ๑๖ ม.๘ต.ไก่อ่ซ่า อ.หนอง แขง	ข้าว/เกษตรผสมผสาน
โคกสะอาด	๓	๑. นายบุญชู วงษ์อนุ ๒. นางจิตติมา แสงขาว ๓. นายกำพล แสงขาว	๑. เลขที่ ๒๒ม.๖ต.โคกสะอาด อ. หนองแขง ๒. เลขที่ ๑๐ ม.๑ ต.โคกสะอาด อ. หนองแขง ๓. เลขที่ ๑๓ ม.๑ ต.โคกสะอาด อ. หนองแขง	ข้าว/บัญชีครัวเรือน พืชผัก/เกษตรผสมผสาน/ปศุสัตว์ ข้าว
หนองควาย โซ	๑	๑. นายทองสุข ศรีแก้ว นวล	๑. เลขที่ ๒๐ม.๒ต.หนองควายโซอ. หนองแขง	ข้าว

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง พ.ศ.๒๕๖๗

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ :ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ :นายบุญชู วงษ์อนุ

บ้านเลขที่๒๒ หมู่ที่ ๖ ต.โคกสะอาด อ.หนองแขง จ.สระบุรี

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองแขง ส่วนใหญ่ปลูกข้าวร้อยละ ๙๐ และพื้นที่ปลูกข้าวเป็นพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (๕๑) แต่ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากเมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ยและสารเคมีที่ราคาสูงขึ้น

แนวทางการพัฒนา : - การลดต้นทุนการผลิตข้าว ซึ่งเกษตรกรใช้ต้นทุนการผลิตข้าว เฉลี่ยไร่ละ ๔,๒๕๐ บาท โดยมีเป้าหมายลดต้นทุนไร่ละ ๔๕๐ บาท เหลือไร่ละ ๓,๘๐๐ บาท

- การผลิตข้าวให้ได้คุณภาพ ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : มีการใช้เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวโดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

หลักสูตรเรียนรู้ : หลักสูตรหลัก ได้แก่

- การปรับปรุงบำรุงดิน
- การเตรียมปัจจัยการผลิต (การเตรียมเมล็ดพันธุ์/กล้าพันธุ์)
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
- การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- การผลิตสู่มาตรฐาน

หลักสูตรบังคับ ได้แก่

- เกษตรทฤษฎีใหม่
- เศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเสริม ได้แก่

- การตลาด
- แผนการผลิตรายบุคคล (IFPP)/แผนธุรกิจกลุ่ม
- การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม
- การจัดการน้ำ

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๖ ศูนย์

ตารางที่ ๒๖ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนโคกสะอาด	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๑	โคกสะอาด	นายบุญชู วงษ์อนุ	๐๘๗๙๙๗๒๐๒๑
๒	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลโคกสะอาด	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๑	โคกสะอาด	นายบุญชู วงษ์อนุ	๐๘๗๙๙๗๒๐๒๑
๓	ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโคกสะอาด	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑	โคกสะอาด	นายบุญชู วงษ์อนุ	๐๘๗๙๙๗๒๐๒๑
๔	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/	๑	โคกสะอาด	นางจิตติมา แสงขาว	๐๙๕๕๖๘๑๑๔๔

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์
		เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน				
๕	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลเขาดิน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๑	เขาดิน	นางสาววิษมัย คีรีเวช	๐๙๕๕๑๙๗๙๒๖
๖	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลเขาดิน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๑	เขาดิน	นางสาววิษมัย คีรีเวช	๐๙๕๕๑๙๗๙๒๖
๗	ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลเขาดิน	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑	เขาดิน	นางสาววิษมัย คีรีเวช	๐๙๕๕๑๙๗๙๒๖
๘	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลเขาดิน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	เขาดิน	นางสาววิษมัย คีรีเวช	๐๙๕๕๑๙๗๙๒๖
๙	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๑	โคกสะอาด	นางจิตติมา แสงขาว	๐๙๕๕๖๘๑๑๔๔
๑๐	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๑	โคกสะอาด	นางจิตติมา แสงขาว	๐๙๕๕๖๘๑๑๔๔
๑๑	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ตำบลหนองควายโซ	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๑	หนองควายโซ	นางน้ำค้าง คนหลัก	๐๘๗๗๖๐๕๗๕๖
๑๒	ศูนย์เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงตำบลหนองควายโซ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	หนองควายโซ	นายถวัลย์ สิงห์จันทร์	๐๘๑๕๖๗๓๖๙๕
๑๓	ศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลม่วงหวาน	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๓	ม่วงหวาน	นางสาวละอียด คีรีเวช	๐๙๔๙๗๙๓๒๔๔
๑๔	ศูนย์เครือข่ายด้านแมลงเศรษฐกิจ	ศูนย์เรียนรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจ	๔	หนองหัวโพ	นางพยุ่ง บุญยืน	๐๘๕๐๑๙๒๙๖๙
๑๕	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลหนองหัวโพ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๓	หนองหัวโพ	นางกนกวรรณ ช้างน้อย	๐๘๙๘๐๑๐๖๘๙
๑๖	ศูนย์เรียนรู้ด้านเห็ดครบวงจร Young Smart Farmer	ศูนย์เรียนรู้ด้านอื่นๆ	๖	หนองกบ	นายชิษณุ สัมขารี	๐๙๑๕๕๔๗๘๒๑

ที่มา : <https://learningpoint.doae.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๗

- มีการวางแผนการผลิตรายแปลง
- สนับสนุนการผลิตสินค้ารองรับเพื่อเสริมรายได้

๕. กิจกรรมพัฒนาด้านตลาด

- มีแผนการตลาดล่วงหน้า

๔.๒แผนการผลิตรายกลุ่มของ.....แปลงใหญ่ข้าวตำบลม่วงหวาน-เขาดิน
ที่อยู่ ตำบลม่วงหวาน อำเภอนหนองแสง จังหวัดสระบุรี
กิจกรรม การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้สารชีวภัณฑ์

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๓๐๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๘๐๐ บาท
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๖๕๐ กก./ไร่ เป็น ๗๕๐ กก./ไร่
- เป้าหมายรายได้ ๕,๕๐๐ บาท/ไร่
- ประเมินการรายจ่าย ๓,๘๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. กิจกรรมลดต้นทุนการผลิต

๒. กิจกรรมเพิ่มผลผลิต

๓. กิจกรรมเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตรงตามพันธุ์
- แปรรูปพัฒนาคุณภาพข้าวสารเพื่อการจำหน่าย
- ผลผลิตได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP

๔. กิจกรรมพัฒนาด้านการบริหารจัดการ

- มีวางแผนการตลาด
- มีการวางแผนการผลิตรายแปลง
- สนับสนุนการผลิตสินค้ารองรับเพื่อเสริมรายได้

๕. กิจกรรมพัฒนาด้านตลาด

- มีแผนการตลาดล่วงหน้า

๔.๓แผนการผลิตรายกลุ่มของ.....แปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองแสง
ที่อยู่ ตำบลหนองแสง อำเภอนหนองแสง จังหวัดสระบุรี
กิจกรรม การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๓๕๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๘๐๐ บาท
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๖๕๐ กก./ไร่ เป็น ๗๕๐ กก./ไร่
- เป้าหมายรายได้ ๕,๓๕๐ บาท/ไร่
- ประเมินการรายจ่าย ๓,๘๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. กิจกรรมลดต้นทุนการผลิต
๒. กิจกรรมเพิ่มผลผลิต
๓. กิจกรรมเพิ่มมูลค่าผลผลิต
  - ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตรงตามพันธุ์
  - แปรรูปพัฒนาคุณภาพข้าวสารเพื่อการจำหน่าย
  - ผลผลิตได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP
๔. กิจกรรมพัฒนาด้านการบริหารจัดการ
  - มีวางแผนการตลาด
  - มีการวางแผนการผลิตรายแปลง
  - สนับสนุนการผลิตสินค้ารองรับเพื่อเสริมรายได้
๕. กิจกรรมพัฒนาด้านตลาด
  - มีแผนการตลาดล่วงหน้า

๔.๔ แผนการผลิตรายกลุ่มของ.....แปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ ตำบลไถ่เส้า
ที่อยู่ ตำบลไถ่เส้า อำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี

กิจกรรม การลดต้นทุนการผลิตโดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๒๕๐ บาท/ไร่ เป็น ๓,๘๐๐ บาท
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๖๕๐ กก./ไร่ เป็น ๗๕๐ กก./ไร่
- เป้าหมายรายได้ ๕,๓๕๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๓,๘๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. กิจกรรมลดต้นทุนการผลิต
๒. กิจกรรมเพิ่มผลผลิต
๓. กิจกรรมเพิ่มมูลค่าผลผลิต
  - ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตรงตามพันธุ์
  - แปรรูปพัฒนาคุณภาพข้าวสารเพื่อการจำหน่าย
  - ผลผลิตได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP
๔. กิจกรรมพัฒนาด้านการบริหารจัดการ
  - มีวางแผนการตลาด
  - มีการวางแผนการผลิตรายแปลง

- สนับสนุนการผลิตสินค้ารองเพื่อเสริมรายได้

๕. กิจกรรมพัฒนาด้านตลาด

- มีแผนการตลาดล่วงหน้า

๔.๕ แผนการผลิตรายกลุ่มของ.....แปลงใหญ่ข้าวกลุ่มเกษตรพัฒนา ตำบลไถ่เส้า
ที่อยู่ ตำบลไถ่เส้า อำเภอนหนองแขง จังหวัดสระบุรี

กิจกรรม การลดต้นทุนการผลิตโดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๕๕๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๘๐๐ บาท
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๖๕๐ กก./ไร่ เป็น ๗๕๐ กก./ไร่
- เป้าหมายรายได้ ๕,๕๕๐ บาท/ไร่
- ประมาณการใช้จ่าย ๓,๘๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. กิจกรรมลดต้นทุนการผลิต

๒. กิจกรรมเพิ่มผลผลิต

๓. กิจกรรมเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตรงตามพันธุ์
- แปรรูปพัฒนาคุณภาพข้าวสารเพื่อการจำหน่าย
- ผลผลิตได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP

๔. กิจกรรมพัฒนาด้านการบริหารจัดการ

- มีวางแผนการตลาด
- มีการวางแผนการผลิตรายแปลง
- สนับสนุนการผลิตสินค้ารองเพื่อเสริมรายได้

๕. กิจกรรมพัฒนาด้านตลาด

- มีแผนการตลาดล่วงหน้า

๔.๖ แผนการผลิตรายกลุ่มของ.....แปลงใหญ่ข้าวกลุ่มบ้านใหม่พัฒนา ตำบลไถ่เส้า
ที่อยู่ ตำบลไถ่เส้า อำเภอนหนองแขง จังหวัดสระบุรี

กิจกรรม การลดต้นทุนการผลิตโดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๓๕๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๘๐๐ บาท
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๖๕๐ กก./ไร่ เป็น ๗๕๐ กก./ไร่
- เป้าหมายรายได้ ๕,๓๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการใช้จ่าย ๓,๘๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. กิจกรรมลดต้นทุนการผลิต

๒. กิจกรรมเพิ่มผลผลิต

๓. กิจกรรมเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตรงตามพันธุ์
- แปรรูปพัฒนาคุณภาพข้าวสารเพื่อการจำหน่าย
- ผลผลิตได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP

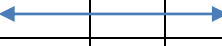
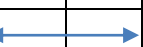
๔. กิจกรรมพัฒนาด้านการบริหารจัดการ

- มีวางแผนการตลาด
- มีการวางแผนการผลิตรายแปลง
- สนับสนุนการผลิตสินค้ารองเพื่อเสริมรายได้

๕. กิจกรรมพัฒนาด้านตลาด

- มีแผนการตลาดล่วงหน้า

ตารางที่ ๒๗ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
ประชุมคณะกรรมการแปลงใหญ่														
ตรวจวิเคราะห์ดิน														
ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน													200,000	
ผลิตสารชีวภัณฑ์													1,000	
เพาะปลูก													11,810,400	
เก็บเกี่ยว														15,229,200
วางแผนการจำหน่ายผลผลิต						20						20		
ประชุมประธานแปลงใหญ่และเครือข่าย ศพก.			15			15		15				15		

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอหนองแขง จังหวัด สระบุรี

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	โคกสะอาด	แปลงใหญ่ข้าวตำบลโคกสะอาด	ข้าว	๙๙	๓,๑๐๘.๕	นายกำพล แสงขาว	๐๙๖๒๙๓๘๓๕๔
๒	ม่วงหวาน	แปลงใหญ่ตำบล ม่วงหวาน	ข้าว	๘๖	๒,๒๒๕.๕	นายเฉลิมชัย ศิริย้อย	๐๘๖๐๐๖๐๑๓๖
๓	ไก่อ่	แปลงใหญ่กลุ่มเกษตรกรุ่นใหม่	ข้าว	๗๒	๑,๗๑๒	นางสาวนัย แก้วกระจ่าง	๐๙๙๐๕๙๙๗๘๗
๔	ไก่อ่	แปลงใหญ่กลุ่มเกษตรพัฒนา	ข้าว	๖๕	๑,๔๗๖	นางรุจิรา สงวนทรัพย์	๐๘๐๔๓๙๘๖๙๙
๕	ไก่อ่	แปลงใหญ่กลุ่มบ้านใหม่พัฒนา	ข้าว	๖๕	๑,๒๙๗	นางสาวโชติกา ศรีมงคล	๐๘๕๗๒๗๖๐๙๕
	หนองแขง	แปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองแขง	ข้าว	๙๑	๑,๙๑๘.๒๕	นางสมพร มุสิกชาติ	๐๙๒๒๘๔๓๑๑๕

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

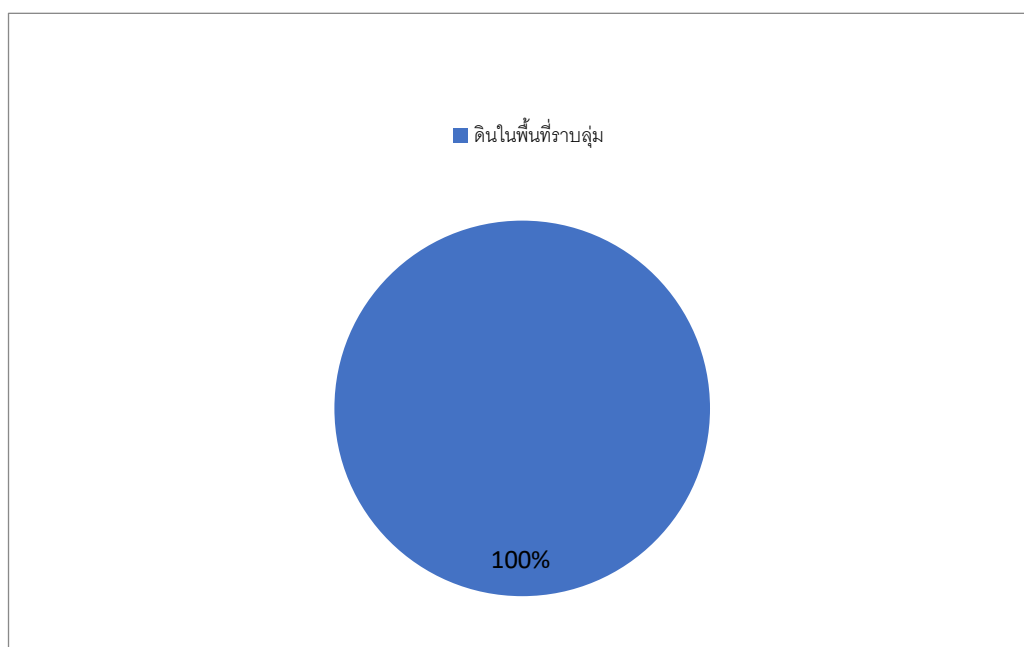
๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่อำเภอหนองแซง

ตารางที่ ๒๙ แสดงทรัพยากรดินอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

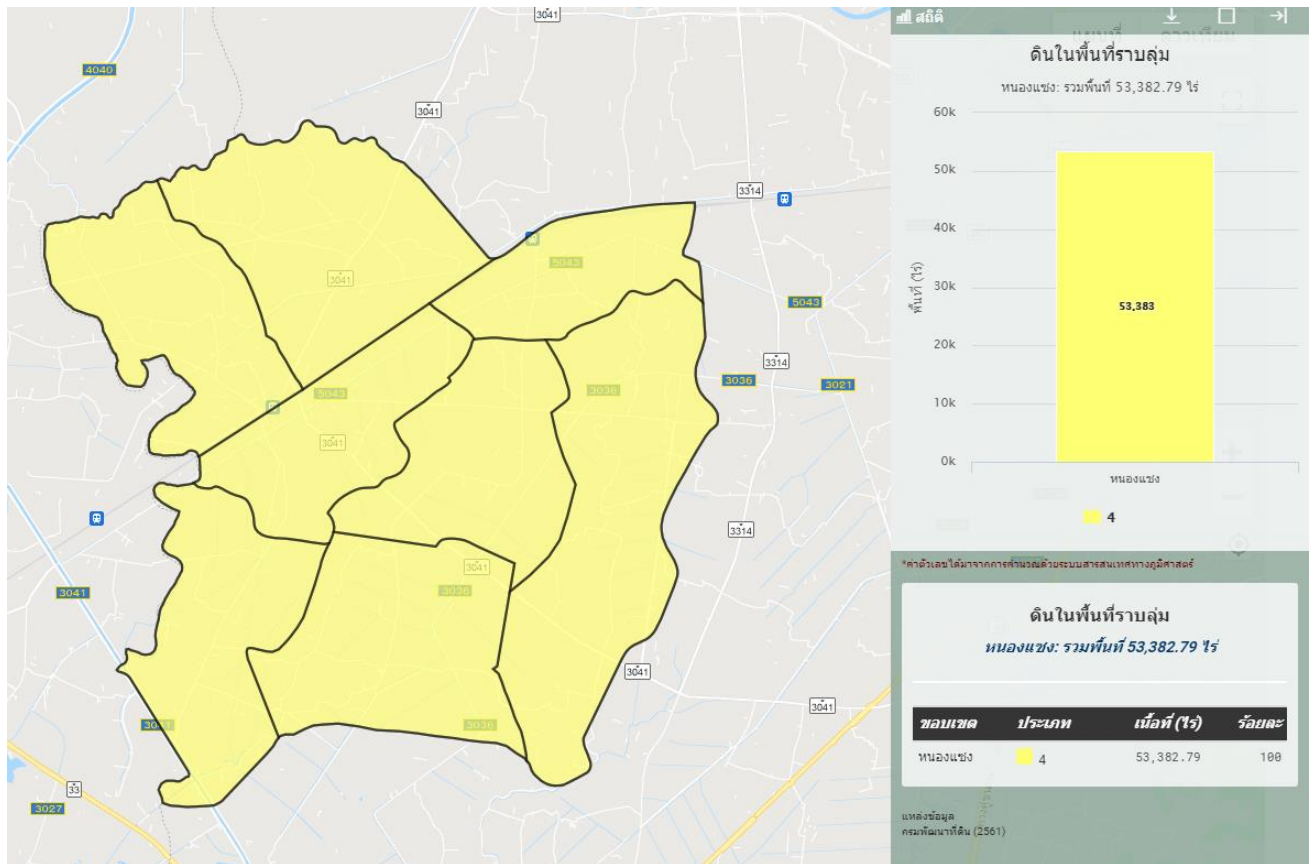
ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	-	-
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	-	-
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๕๓,๓๘๓	๑๐๐

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๒๒ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

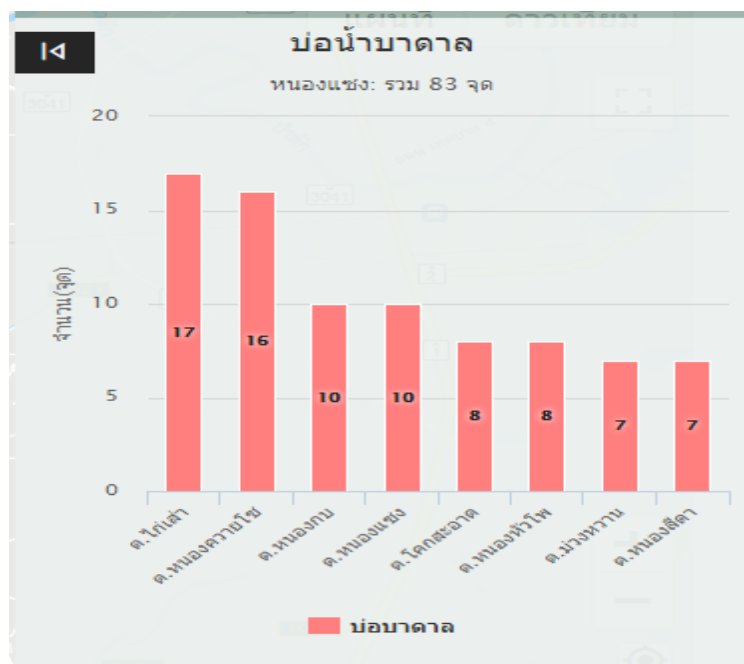
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

๒) ทรัพยากรน้ำ

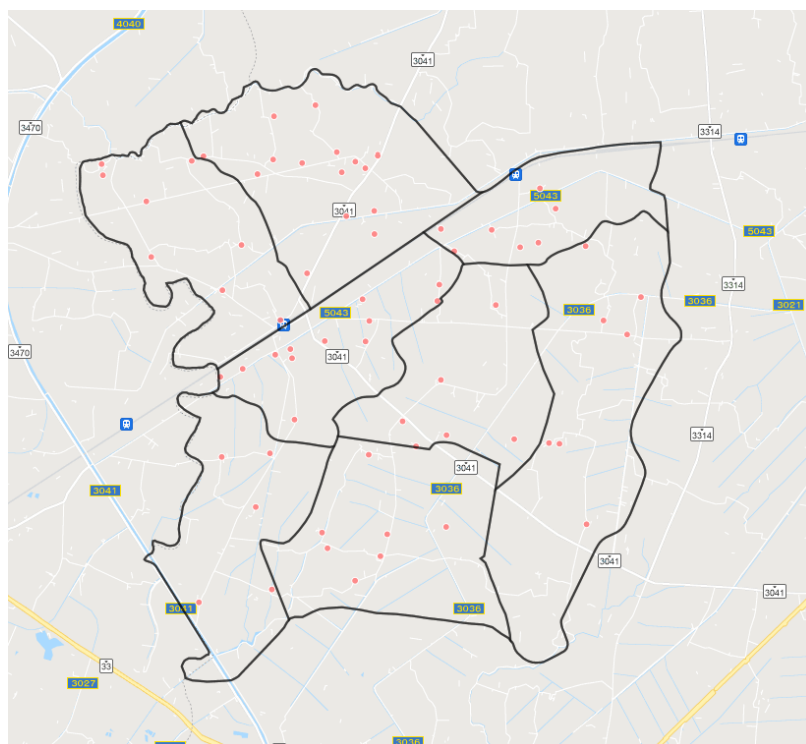
อำเภอหนองแขง เป็นพื้นที่อาศัยน้ำชลประทานในการทำการเกษตรเป็นหลัก ๙๐% ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำได้ดิน บ่อบาดาลอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี รวมทั้งสิ้น ๘๓ บ่อ แยกรายตำบลได้ดังนี้

ตำบลไก่อ่ซ่า	จำนวน	๑๗	บ่อ
ตำบลหนองแขง	จำนวน	๑๐	บ่อ
ตำบลหนองควายโซ	จำนวน	๑๖	บ่อ
ตำบลหนองกบ	จำนวน	๑๐	บ่อ
ตำบลโคกสะอาด	จำนวน	๘	บ่อ
ตำบลหนองหัวโพ	จำนวน	๘	บ่อ
ตำบลหนองสีดา	จำนวน	๗	บ่อ
ตำบลเขาดิน	จำนวน	๔	บ่อ
ตำบลม่วงหวาน	จำนวน	๓	บ่อ

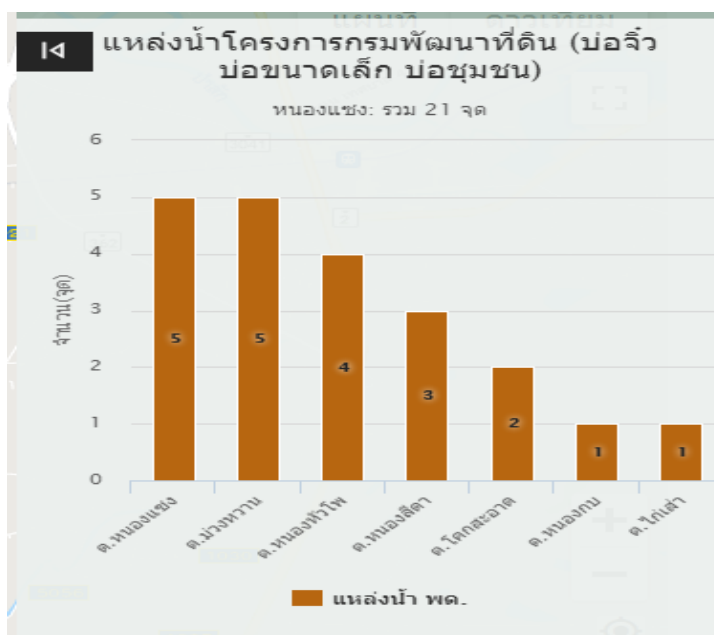

ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอหนองแสง จังหวัดสระบุรี
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

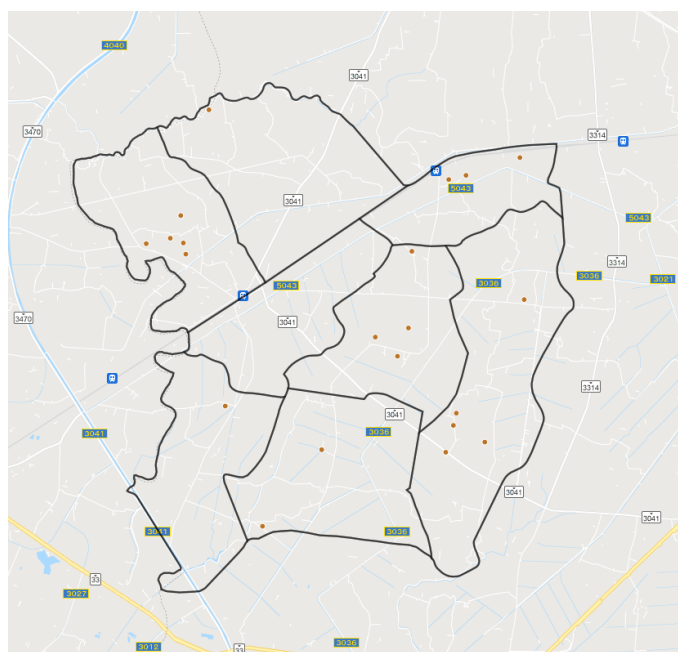

ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอหนองแสง จังหวัดสระบุรี
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ และในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอนองแสง มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๒๑ แห่ง

ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

- ข้าวเจ๊กเชย

ชื่อที่จริงของข้าวเสาไห้ คือ ข้าวพันธุ์ “เจ๊กเชย” โดยเมื่อประมาณ ๖๐ กว่าปีที่ผ่านมามีพ่อค้าข้าวชาวจีนชื่อ “เจ๊กเชย” ล่องเรือค้าข้าวระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลาง ได้ไปพบข้าวพันธุ์นี้ที่อำเภอสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี เห็นว่าเป็นข้าวที่มีลักษณะดีกินอร่อย ได้นำเมล็ดข้าวพันธุ์นี้มาให้ชาวนาในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรีทดลองปลูกดู ปรากฏว่าข้าวพันธุ์นี้มีความเหมาะสมสามารถเติบโตได้ดีในเขตอำเภอเสาไห้ตลอดจนเจ้าของโรงสีต่าง ๆ ชอบและรับซื้อในราคาสูง เมื่อสีเป็นข้าวสารขายก็มีคนนิยมบริโภคกันมาก ตลาดข้าวเสาไห้จึงได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง

ลักษณะเด่นมีเปลือกบาง จมูกเล็ก เมล็ดยาว สีเป็นข้าว ๑๐๐ เปอร์เซนต์ได้ น้ำหนักเมล็ดดี เมล็ดมีความเลื่อมมัน หุงขึ้นหม้อ ไม่แฉะ (ต้องหุงแบบแช่น้ำ) บูดเสียยาก

ลักษณะด้อยผลผลิตต่อไร่ต่ำ เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าข้าวพันธุ์นี้จะให้ผลผลิตสูงสุดไม่เกินไร่ละ ๖๐ ถัง โดยเฉลี่ยประมาณไร่ละ ๕๐ ถัง

- มะม่วงมันหนองแซง

มะม่วงหนองแซง ตามประวัติที่ทราบมา คือ พ่อเฒ่าทิมคนบ้านหนองน้ำสร้าง ได้ไปเยี่ยมญาติซึ่งบวชเป็นพระอยู่ในกรุงเทพฯ เกือบร้อยปีที่ผ่านมาแล้วไปพักอยู่กับพระหลายวัน ได้กินมะม่วงอร่อยจึงเก็บเมล็ดไว้ เมื่อกลับบ้านได้เอาเมล็ดมะม่วง ๓ เม็ดมาฝากแม่เฒ่าคำ แม่เฒ่าคำก็เอาเมล็ดมะม่วงทั้งสามปลูกไว้ข้างยุงข้าวที่บ้านหนองน้ำสร้าง โดยไม่รู้ว่าเป็นเมล็ดมะม่วงอะไร พอมะม่วงโตมีลูกออกมาในระยะใกล้เคียงกันทั้ง ๓ ต้น ก็ปรากฏว่าต้นหนึ่งผลโตมาก คือมะม่วงหัวช้าง อีกต้นหนึ่งผลใหญ่เวลาสุกผิวส่วนทางหัวสีแดงจัด เรียกตลับนาค สำหรับต้นที่เหลือคือมะม่วงมัน เพราะรสชาติเวลากินเข้าไปแล้วมันผิดแปลกไปจากมะม่วงต้นอื่นๆ ไม่ว่าจะกินตอนไหน มันจะไม่เปรี้ยว เจ้าของเลยตั้งชื่อว่า “มะม่วงมัน” จากนั้นเพื่อนบ้านก็ขอพันธุ์ไปปลูก ต้นมะม่วงก็ค่อยๆ แพร่หลายขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ ปัจจุบัน อำเภอหนองแซงชาวบ้านปลูกมะม่วงกันทุกครัวเรือน บ้างก็ปลูกเป็นอาชีพ ทำรายได้ปีๆ หนึ่งหลายหมื่นบาท

สำหรับ มะม่วงมันนี้เป็นที่รู้จักทั่วประเทศว่า

“มะม่วงมันหนองแซง” การขยายพันธุ์มะม่วงหนองแซงใช้ได้ทั้งตอน ตัดตา ทาบกิ่งตลอดจนเพราะเมล็ด ปลูกที่ไหนก็ได้แต่รสชาติมักกลาย ไม่อร่อยเหมือนปลูกที่หนองแซง ลักษณะเด่นของมะม่วงมัน ผลมะม่วงมันหนองแซง จะมีคล้ายมะม่วงอกร่อง จะมีผลคล้ายมะม่วงอกร่อง และคล้ายมะม่วงแก้ว ผลมีขนาดย่อมๆ ผิวสีเขียวปนเหลือง รสชาติของมะม่วงมันหนองแซงจะหวานกรอบไม่มีรสเปรี้ยว ทานได้ตั้งแต่ผลมะม่วงยังมีขนาดเล็ก

๑.๔ สิ้นค้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้าข้าว

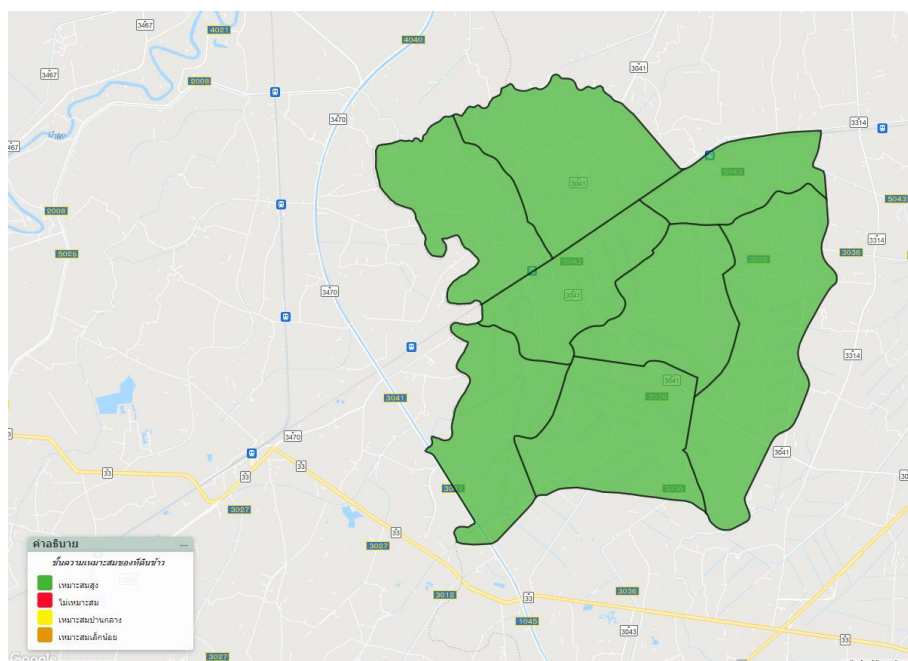
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอหนองแขงมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๕๓,๓๘๒.๗๙ ไร่ โดยมีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๕๓,๓๘๒.๗๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) คิดเป็นร้อยละ ๕ ตารางที่ ๓๐ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

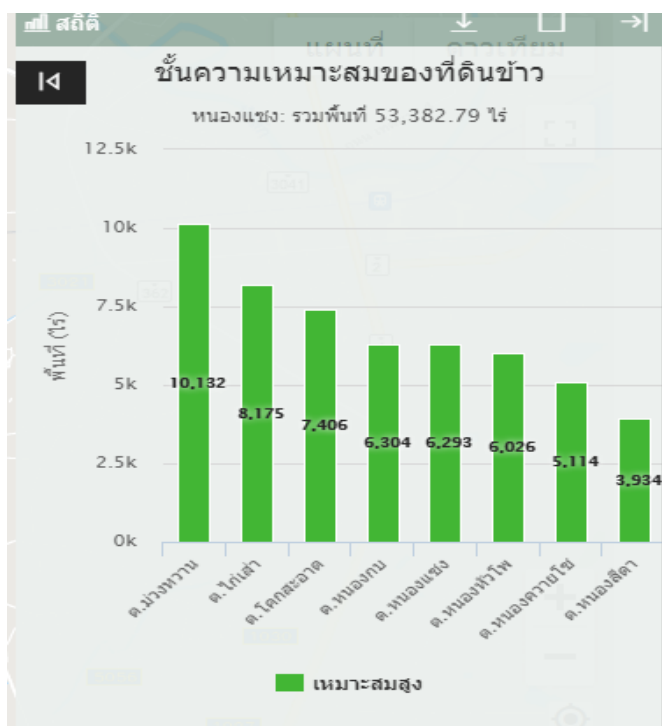
ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว(ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองแขง	๕๓,๓๘๒.๗๙				๕๓,๓๘๒.๗๙
ไก่อเฒ่า	๘,๑๗๕				๘,๑๗๕
หนองแขง	๖,๒๙๓				๖,๒๙๓
หนองควายโซ	๕,๑๑๔				๕,๑๑๔
หนองกบ	๖,๓๐๔				๖,๓๐๔
โคกสะอาด	๗,๔๐๖				๗,๔๐๖
หนองหัวโพ	๖,๐๒๖				๖,๐๒๖
หนองสีดา	๓,๙๓๔				๓,๙๓๔
ม่วงหวาน	๕,๘๙๔				๕,๘๙๔
เขาดิน	๔,๒๓๘				๔,๒๓๘

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอหนองแขง

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๒๘ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว อำเภอหนองแขง

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

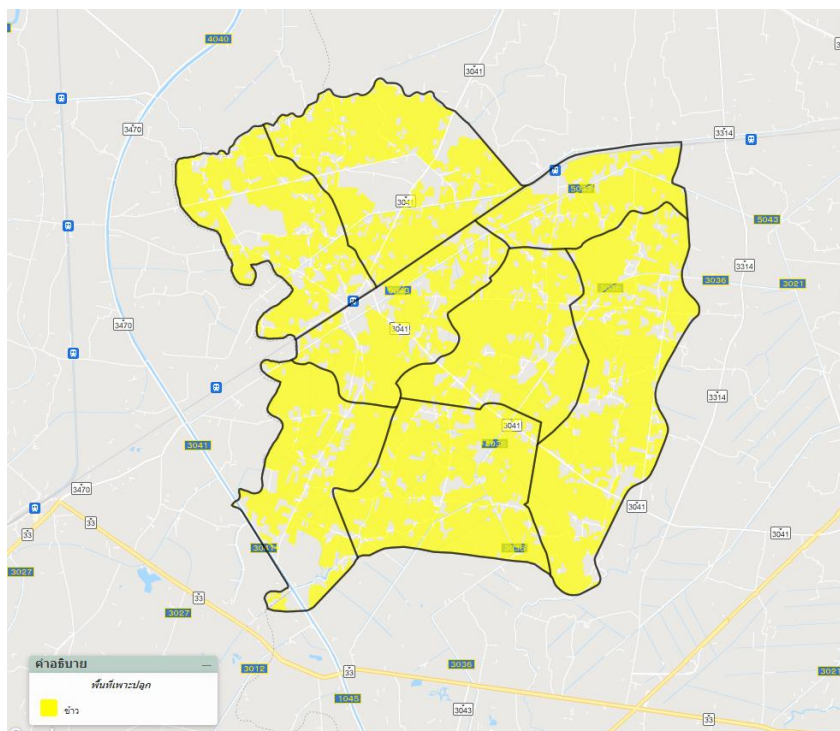
(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรีมีพื้นที่ข้าว จำนวน ๓๒,๓๘๐ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลโคกสะอาดจำนวน ๕,๙๑๘ ไร่ รองลงมาคือตำบลไก่เสา จำนวน ๕,๒๕๓ ไร่ และตำบลม่วงหวาน จำนวน ๓,๙๗๒ ไร่

ตามลำดับ ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑	โคกสะอาด	๕,๙๑๘
๒	ไก่เสา	๕,๒๕๓
๓	ม่วงหวาน	๓,๙๗๒
๔	เขาดิน	๒,๐๙๓
๕	หนองบ	๓,๔๐๒
๖	หนองควายโซ	๒,๘๒๐
๗	หนองสีดา	๑,๙๙๗
๘	หนองหัวโพ	๓,๗๑๙
๙	หนองแขง	๓,๒๐๒
	รวม	๓๒,๓๘๐

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอหนองแซง

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

(๓) พื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอหนองแซง มีพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๓๒,๓๘๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๓๒,๓๘๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๓๒ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองแซง	๓๒,๓๘๐				๓๒,๓๘๐
โคกสะอาด	๕,๙๑๘				๕,๙๑๘
ไก่อ่	๕,๒๕๓				๕,๒๕๓
ม่วงหวาน	๓,๙๗๒				๓,๙๗๒
เขาหิน	๒,๐๙๓				๒,๐๙๓
หนองกบ	๓,๔๐๒				๓,๔๐๒
หนองควายโซ	๒,๘๒๐				๒,๘๒๐
หนองสีดา	๑,๙๙๗				๑,๙๙๗
หนองหัวโพ	๓,๗๑๙				๓,๗๑๙
หนองแซง	๓,๒๐๒				๓,๒๐๒

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง, พ.ศ. ๒๕๖๗

พื้นที่เพาะปลูกข้าวตามชั้นความเหมาะสม

หนองแขง: รวมพื้นที่ 40,022.27 ไร่

ชั้นความเหมาะสม	พื้นที่ (ไร่)
เหมาะสมสูง	8,024
เหมาะสม	6,107
ค่อนข้างเหมาะสม	5,777
ไม่เหมาะสม	4,996
ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	4,431
ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	4,338
ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	3,496
ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	2,852

ภาพที่ ๓๑ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอนองแสง
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

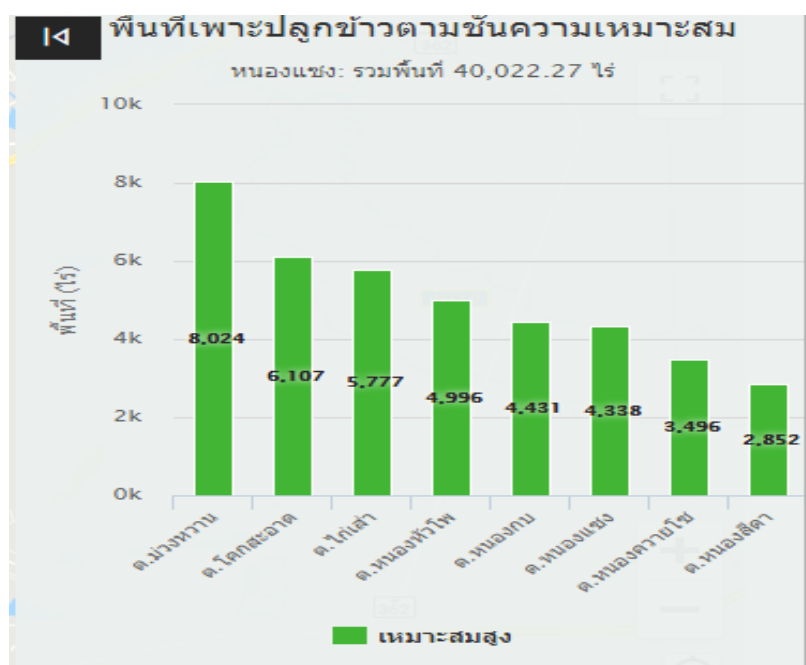
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอหนองแขงมีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๓๒,๓๘๐ ไร่ ๑,๕๐๔ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมาก ตำบลโคกสะอาด จำนวน ๕,๙๑๘ไร่ จำนวน ๒๕๖ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลไถ่สำ จำนวน ๕,๒๕๓ ไร่ ๒๖๕ ครัวเรือน และตำบลม่วงหวาน จำนวน ๓,๙๗๒ไร่ ๒๐๓ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๓ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองแขง	๑๘๙	๓,๒๐๒	๓,๒๐๒	๒,๑๔๕.๓๔	๐.๖๗
หนองควายโซ	๑๕๒	๒,๘๒๐	๒,๘๒๐	๑,๙๑๗.๖	๐.๖๘
หนองหัวโพ	๒๑๔	๓,๗๑๙	๓,๗๑๙	๒,๔๙๑.๔๓	๐.๖๗
หนองสีดา	๙๓	๑,๙๙๗	๑,๙๙๗	๑,๓๕๗.๙๖	๐.๖๘
หนองกบ	๑๖๕	๓,๔๐๒	๓,๔๐๒	๒,๓๑๓.๓๖	๐.๖๘
ไถ่สำ	๒๖๒	๕,๒๕๓	๕,๒๕๓	๓,๕๑๙.๕๑	๐.๖๗
โคกสะอาด	๒๕๖	๕,๙๑๘	๕,๙๑๘	๓,๙๖๕.๐๖	๐.๖๗
ม่วงหวาน	๒๐๓	๓,๙๗๒	๓,๙๗๒	๒,๖๖๑.๒๔	๐.๖๗
เขาดิน	๑๐๖	๒,๐๙๓	๒,๐๙๓	๑,๔๐๒.๓๑	๐.๖๗
รวม	๑,๕๐๔	๓๒,๓๘๐	๓๒,๓๘๐	๒๒,๐๑๘.๔	๐.๖๘

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๓๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

นาปี เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวชนิดพันธุ์ข้าวไม่ไวแสง เช่น พันธุ์ กข ๓๑ กข ๔๙ กข ๗๙ สุพรรณบุรี ๑ หอมปทุมธานี ๑ และข้าวไวแสงพันธุ์อื่นๆ เช่น แจ็กเชย ขาวดอกมะลิ ๑๐๕

นาปรัง ได้แก่พันธุ์ข้าว กข ๓๑ กข ๔๙ กข ๗๙ สุพรรณบุรี ๑

(๒) การเตรียมดิน เกษตรกร ได้เปลี่ยนการเตรียมดินจากการไถตะ ไถแปร เป็นการใช้เครื่องมือจอบหมุน โดยการใช้รถแทรกเตอร์ล้อยางหรือล้อตีนตะขาบ ทำการตีดิน หลังจากนั้นจึงใช้รถไถเดินตามทำการตีคลุกเพื่อทำเทือกสำหรับปลูกข้าว

(๓) การปลูก

การหว่านข้าวแห้ง (หว่านสำรว) โดยเกษตรกรจะทำการไถตะและไถแปร หลังจากนั้นทำการหว่านเมล็ดข้าว ลงไปในแปลงนาแล้วทำการคราดกลบ เพื่อป้องกันนกกินเมล็ดข้าว การปลูกข้าวด้วยวิธีนี้ ควรปลูกตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน ถึงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ของทุกปี

การหว่านนํ้าตม เกษตรกรจะทำการปลูกในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงต้นเดือนสิงหาคม ส่วนใหญ่จะทำการปลูกในพื้นที่อาศัยน้ำฝนในลักษณะที่เป็นพื้นที่ลุ่มเมื่อฝนตกมีน้ำขัง เกษตรกรจะทำการเตรียมดินเหมือนกับการทำนาหว่านนํ้าตมในพื้นที่เขตชลประทาน

การปักดำ เกษตรกรจะทำการตกลำในช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม และทำการปักดำในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงต้นเดือนสิงหาคม

(๔) ระบบการให้นํ้า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ ๙๐ อาศัยนํ้าระบบชลประทาน ร้อยละ ๑๐ อาศัยน้ำฝนและบ่อกักเก็บน้ำ

(๕) การดูแลรักษา

ระยะกล้า ข้าวอายุ ๑-๑๒ วัน หลังหว่านข้าว ไม่เกิน ๔ วัน ฉีดสารป้องกันวัชพืชชนิดคุมหญ้า กรณีปักดำ หลังปักดำ ๑ วัน ปลอ่ยให้นํ้าเข้าที่ระดับ ๕ เซนติเมตร แล้วฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช

ระยะแตกกอ ข้าวอายุ ๒๕-๕๕ วัน ข้าวอายุ ๔๐ วัน ระบายน้ำออกปล่อยให้แห้ง ประมาณ ๕ วัน

ระยะข้าวตั้งท้อง ข้าวอายุ ๕๕-๘๕ วัน ระบายน้ำเข้าและรักษาระดับน้ำ ๕-๑๐ เซนติเมตรระวังไม่ให้ข้าวขาดน้ำ

ระยะข้าวสุกแก่ ข้าวอายุ ๘๕-๑๑๕ วัน ข้าวอายุ ๙๕-๑๐๐ วันระบายน้ำออกให้แห้ง เพื่อเร่งให้ข้าวสุกแก่พร้อมกัน

(๖) การใส่ปุ๋ย

ระยะกล้า ข้าวอายุ ๑-๑๒ วันใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือตามค่าวิเคราะห์ดินเมื่อข้าวอายุ ๒๐ วัน รักษาระดับน้ำประมาณ ๕ เซนติเมตร

ระยะแตกกอ ข้าวอายุ ๒๕-๕๕ วันใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

ระยะข้าวตั้งท้อง ข้าวอายุ ๕๕-๘๕ วัน ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๓ (หากสังเกตเห็นใบข้าวมีอาการขาดปุ๋ย) สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว ทำการเก็บเกี่ยวเมื่อข้าวอยู่ในระยะพลับพลึง ข้าวอายุประมาณ ๑๑๐-๑๑๕ วัน (๒๘-๓๐ วันหลังการออกรวง)

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวข้าวแล้วนำผลผลิตข้าวไปข้าวที่โรงสีหรือทำข้าว โดยไม่มีการลดความชื้น ซึ่งความชื้นของเมล็ดข้าวในขณะเก็บเกี่ยวจะมีความชื้นประมาณ ๒๐-๒๕ เปอร์เซ็นต์

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู สํารวจแปลงนาหากไม่พบศัตรูข้าวไม่ต้องฉีดสารเคมี กรณีพบแมลงศัตรูพืช เฉลี่ย ๕ - ๑๐ ตัวต่อต้น จึงใช้สารเคมีฉีดตามคำแนะนำในฉลาก หรือฉีดเชื้อราชีวเวอร์เรีย

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองแซง มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี					←	△	→				▽	→

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๔ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง, พ.ศ. ๒๕๖๗

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอหนองแซงมีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุนข้าว เป็นเงิน ๔,๒๘๖ บาท

ตารางที่ ๓๕ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๖ อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
	นาปี	นาปรัง	นาปี	นาปรัง	
ค่าเตรียมดิน	๕๐๐	๕๐๐			
ค่าจ้างหว่านข้าว, คราดกลบ	๑๐๐	๑๐๐			
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	๔๕๐	๔๕๐			
ค่ายาคลุมหญ้า	๒๕๐	๗๕			
ค่าจ้างฉีดยาคลุมหญ้า	๖๐	๖๐			
สมุนไพรกำจัดหอย	๓๐	๑๘			
ปุ๋ยเคมี ๔๖-๐-๐	๓๔๐	๓๔๐			
ปุ๋ยเคมี ๑๖-๒๐-๐	๓๕๐	๓๕๐			
ปุ๋ยอินทรีย์	๑๒๐	๑๒๐			
ค่าจ้างขนปุ๋ย	-	๑๐			
ยาเบื่อหนู	-	๘			
ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐	๕๐๐			
ค่าขนข้าว	๙๖	๑๑๔			
ค่ามัดข้าว	๒๐	-			
ค่าน้ำมันดีเซล / เบนซิน	๒๓๐	๓๕๐			
ค่าบำรุงเครื่อง	๒๒๐	๒๒๐			

ค่าเช่านา	๑,๐๒๐	-			
ค่ากระแสไฟฟ้าสูบน้ำ	-	๓๐๐			
ผลผลิต (กก./ไร่)	๗๕๐	๗๘๐			
รวมรายจ่าย (บาท)	๔,๒๘๖	๓,๕๑๕			
รวมรายได้ (บาท)	๖,๘๐๐	๗,๐๒๐			
กำไรสุทธิ (บาท)	๒,๕๑๔	๓,๕๐๕			

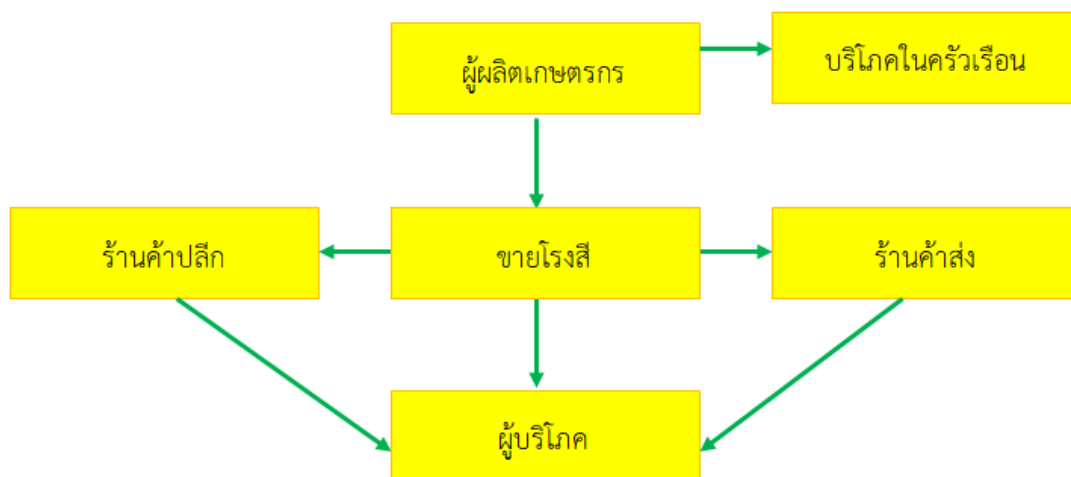
ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนองแสง, พ.ศ. ๒๕๖๗

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด ภายใต้ขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของอำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี มีข้อมูลเกี่ยวกับโรงงานหรือจุดรับซื้อผลผลิตของพืชเป้าหมาย ทั้งของของผู้ประกอบการเอกชน สหกรณ์ กลุ่มรวบรวม เช่น โรงสีข้าว (สินค้าข้าว) ข้อมูลที่สำรวจรวบรวมได้แก่ จำนวนโรงงาน กำลังการผลิตที่สามารถรองรับผลผลิตพืช แบ่งตามการใช้ประโยชน์เป็น

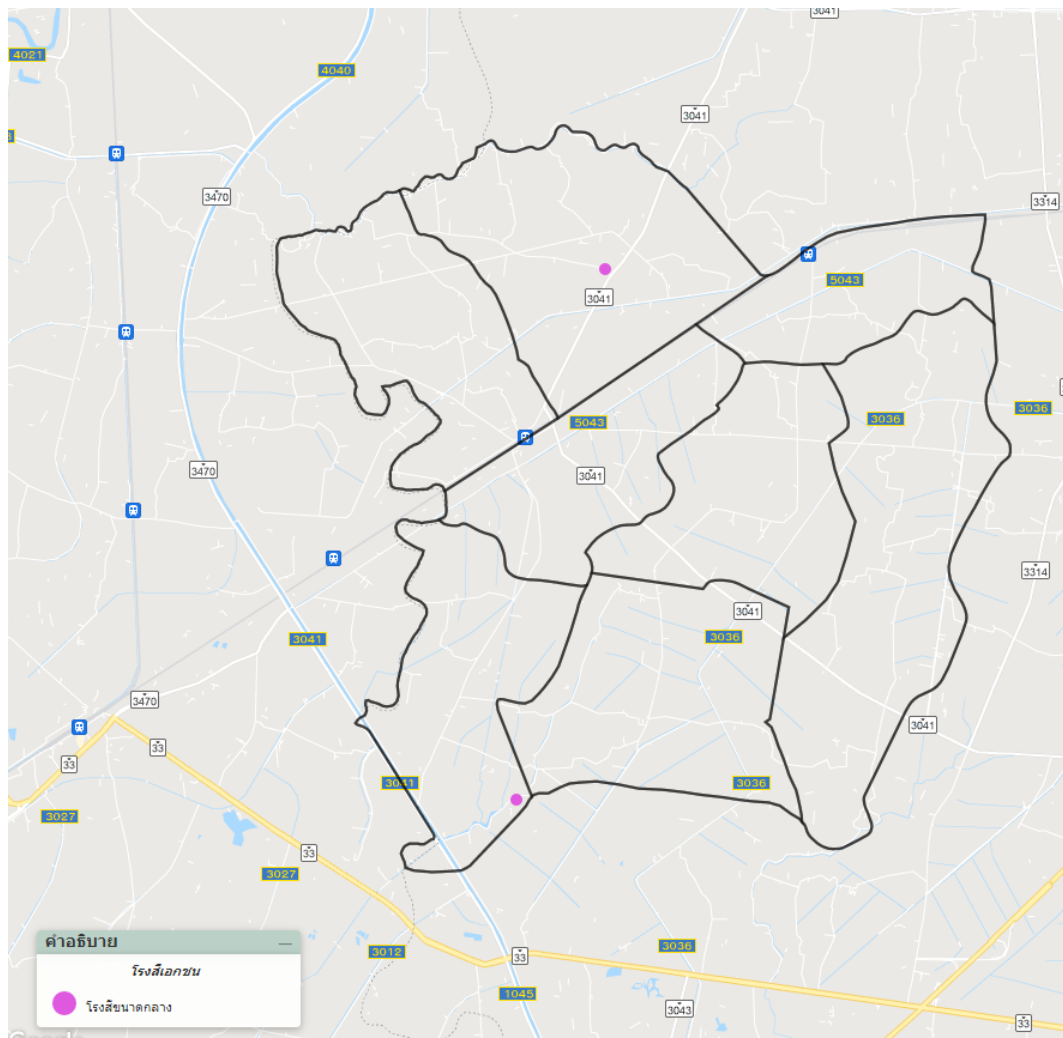
- ใช้บริโภคในครัวเรือน ๒,๑๖๕ ตัน
- ใช้ทำพันธุ์ ๔,๐๔๗ ตัน
- ส่งเข้าโรงงาน ๑๖,๒๑๔ ตัน ฯลฯ

รวมปริมาณความต้องการผลผลิต (Demand) ๒๒,๔๒๖ ตัน

ภาพที่ ๓๓ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองแสง, พ.ศ. ๒๕๖๗)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
อำเภอหนองแซง มีโรงสีข้าวขนาดกลาง รวม ๒ แห่ง

ภาพที่ ๓๔ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอหนองแซง
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอหนองแซง มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้าน-
ข้าวจำนวน ๑๓ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ข้าว จำนวน ๑๓ ราย
องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๖ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายบุญชู วงษ์อนุ	๖	โคกสะอาด	หนองแซง	๒๕๕๙	ข้าว
๒	นางสาวละเอียด ศิริเวช	๓	ม่วงหวาน	หนองแซง	๒๕๕๙	ข้าว
๓	นางเยา สร้อยอุทา	๑	โคกสะอาด	หนองแซง	๒๕๖๐	ข้าว
๔	นายกำพล แสงขาว	๑	โคกสะอาด	หนองแซง	๒๕๖๐	ข้าว
๕	นางสาวงามตา เบญจมาศ	๖	โคกสะอาด	หนองแซง	๒๕๖๐	ข้าว
๖	นางสาวคุณ รัตนจิต	๑	โคกสะอาด	หนองแซง	๒๕๖๐	ข้าว
๗	นายสามารถ หงษา	๒	หนองกบ	หนองแซง	๒๕๖๐	ข้าว
๘	นางสาวณัฐติกาญจน์ บุญเป้	๖	โคกสะอาด	หนองแซง	๒๕๖๐	ข้าว
๙	นายคุณานนท์ อนันต์โรจน์	๑	โคกสะอาด	หนองแซง	๒๕๖๐	ข้าว
๑๐	นางสาวสมฤดี มามีชัย	๔	หนองกบ	หนองแซง	๒๕๖๐	ข้าว
๑๑	นางบังเอิญ มุสิกชาติ	๖	หนองแซง	หนองแซง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๒	นางสมพร มุสิกชาติ	๘	หนองแซง	หนองแซง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๓	นางรุจิรา สงวนทรัพย์	๕	ไก่อ่เสา	หนองแซง	๒๕๖๑	ข้าว

(ที่มา : <http://www.thaismartfarmer.net/> พ.ศ. ๒๕๖๗)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้ามะม่วง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

-ไม่มีข้อมูลพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกมะม่วง

มะม่วง เป็นพืชที่ปลูกง่าย สามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินเกือบทุกสภาพ แต่หากจะปลูกมะม่วงในเชิงพาณิชย์และเพื่อการส่งออกจะต้องเลือกพื้นที่ที่ค่อนข้างดอน น้ำไม่ท่วมขัง กรณีพื้นที่เป็นที่ลุ่มจะต้องยกทรงเพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง เพราะนิสัยของมะม่วงแม้จะทนต่อสภาพน้ำท่วมขังแต่หากน้ำท่วมนานๆ จะมีผลต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพของผลผลิต อีกประการที่สำคัญคือแปลงมะม่วงที่มีน้ำท่วมขังมักเกิดปัญหาโรคเข้าทำลายได้ง่ายกว่าแปลงปลูกที่มีการระบายน้ำดี

หมายเหตุ ยังไม่มีการจัดทำแผนที่ความเหมาะสมสำหรับปลูกมะม่วง

(๒) พื้นที่ปลูกมะม่วง

อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรีมีพื้นที่ปลูกมะม่วง จำนวน ๒๓๖ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลหนองหัวโพจำนวน ๖๔ ไร่ รองลงมาคือตำบลม่วงหวาน จำนวน ๔๑ ไร่ และตำบลหนองกบ จำนวน ๒๖ ไร่

ตามลำดับ ตารางที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกมะม่วง (ไร่)
๑	โคกสะอาด	๒๒
๒	ไก่อ่สา	๑๖
๓	ม่วงหวาน	๔๑
๔	เขาดิน	๑๔
๕	หนองกบ	๒๖
๖	หนองควายโซ	๒๕
๗	หนองสีดา	๑๐
๘	หนองหัวโพ	๖๔
๙	หนองแซง	๑๘
	รวม	๒๓๖

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง พ.ศ. ๒๕๖๗

(๓) พื้นที่ปลูกตามระดับชั้นความเหมาะสม

หมายเหตุ : - ไม่มีข้อมูลพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกมะม่วง

-ยังไม่มีการจัดทำแผนที่พื้นที่ปลูกมะม่วงตามระดับชั้นความเหมาะสม

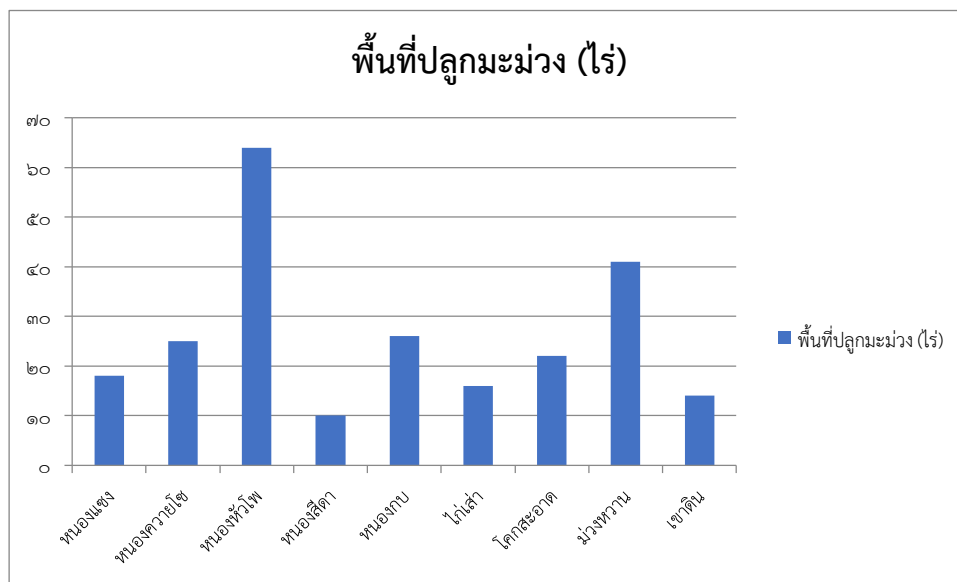
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรีมีพื้นที่ปลูกมะม่วง จำนวน ๒๓๖ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลหนองหัวโพจำนวน ๖๔ ไร่ รองลงมาคือตำบลม่วงหวาน จำนวน ๔๑ ไร่ และตำบลหนองกบ จำนวน ๒๖ ไร่

ตารางที่ ๓๘ แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (กก.)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
หนองแซง	๑๘	๑๘	๑๘	๓,๖๐๐	๒๐๐
หนองควายโซ	๑๔	๒๕	๒๕	๕,๐๐๐	๒๐๐
หนองหัวโพ	๔๙	๖๔	๖๔	๑๖,๐๐๐	๒๕๐
หนองสีดา	๘	๑๐	๑๐	๑,๙๕๐	๑๙๕
หนองกบ	๒๐	๒๖	๒๖	๕,๒๐๐	๒๐๐
ไก่อ่สา	๑๐	๑๖	๑๖	๒,๘๐๐	๑๗๕
โคกสะอาด	๑๘	๒๒	๒๒	๔,๖๒๐	๒๑๐
ม่วงหวาน	๓๕	๔๑	๔๑	๙,๐๒๐	๒๒๐
เขาดิน	๑๐	๑๔	๑๔	๒,๘๐๐	๒๐๐
รวม	๑๘๒	๒๓๖	๒๓๖	๕๐,๙๙๐	๒๐๕.๕

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง, พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๓๕ แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง, พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

อำเภอหนองแซงมีการเพาะปลูกมะม่วงหลากหลายพันธุ์ โดยส่วนใหญ่จะเลือกปลูกมะม่วง

น้ำดอกไม้มัน เพราะเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นหลัก รองมาคือมะม่วงเขียวเสวย ในส่วนของมะม่วงมันหนองแซง มีการเพาะปลูกตามบ้านเรือนจำนวนไม่มากนัก ส่วนมากเป็นการปลูกเพื่ออนุรักษ์พันธุ์

(๒) การเตรียมพื้นที่ปลูก “พื้นที่ดอน” การปลูกมะม่วงในพื้นที่ดอนจะต้องปรับพื้นที่ให้ค่อนข้างเรียบ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน เก็บเศษไม้และก้อนหินออกให้หมด จากนั้นให้ไถดินตากไว้ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์

(๓) การปลูก

การวัดระยะปลูก ก่อนอื่นจะต้องดูสภาพพื้นที่เป็นหลัก นักวิชาการหลายท่านต่างแนะนำให้วัดระยะแถวในแนวเหนือ-ใต้ หรือปลูกมะม่วงแบบขวางตะวันเพื่อให้ต้นมะม่วงได้รับแสงแดดอย่างทั่วถึงทุกต้น แต่บางครั้งสภาพพื้นที่ของเราไม่อำนวยก็สามารถดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ได้

ระยะปลูกที่เหมาะสมโดยทั่วไปแล้ว จะใช้ระยะระหว่างต้น ๖ เมตร และระหว่างแถว ๖ เมตร พื้นที่ ๑ ไร่ ปลูกได้ ๔๕ ต้น แต่อาจมีเกษตรกรบางรายปรับระยะปลูกใหม่ให้ชิดกว่าเดิม เป็นระหว่างต้น ๕ เมตร และระหว่างแถว ๖ เมตร พื้นที่ ๑ ไร่ ปลูกได้ประมาณ ๕๒ ต้น ได้จำนวนต้นมะม่วงเพิ่มจากเดิม ๗ ต้น ต่อไร่เหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่น้อย แต่การปลูกกระบบนี้ชาวสวนจะต้องควบคุมทรงต้นให้ดี

(๔) ระบบการให้น้ำ

การให้น้ำมะม่วงที่ปลูกใหม่ การปลูกมะม่วงในระยะแรกจะต้องให้น้ำให้ดินมีความชื้นอยู่เสมอ มีหลายท่านสอบถามว่าจะต้องรดน้ำกี่วันต่อครั้ง คำตอบคือ ให้ดูจากความชื้นของดินเป็นหลัก กรณีปลูกมะม่วงหน้าฝนอาจจะไม่ต้องรดน้ำเลยก็ได้ แต่หากเป็นช่วงฤดูแล้งอาจจะต้องรดน้ำ ๕-๗ วัน ต่อครั้ง ขึ้นอยู่กับสภาพของดินและอากาศ ในช่วงฤดูแล้งเกษตรกรหลายท่านใช้ฟางข้าวมาคลุมที่โคนต้นมะม่วงเพื่อลดการระเหยของน้ำ ทำให้ดินมีความชื้นได้นานขึ้นเว้นระยะเวลาในการรดน้ำนานออกไปได้

(๕) การดูแลรักษา

สิ่งที่ต้องจำไว้เสมอสำหรับมะม่วงปลูกใหม่ก็คือ ห้ามขาดน้ำโดยเด็ดขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงแตกใบอ่อนหากขาดน้ำต้นมะม่วงอาจตายได้และต้นมะม่วงที่ได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอจะมีอัตราการเจริญเติบโตดีกว่าต้นมะม่วงที่ขาดน้ำอย่างเห็นได้ชัด การกำจัดวัชพืชต้องทำอยู่เสมอ เพราะวัชพืชต่างๆ จะคอยแย่งน้ำและอาหารจากต้นมะม่วง และการปล่อยให้แปลงปลูกกรูกรัง จะกลายเป็นที่อยู่อาศัยของโรคแมลงต่างๆ ที่จะทำลายต้นมะม่วงอีกด้วย

(๖) การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ย หลังจากปลูกมะม่วงไปแล้วประมาณ ๑-๒ เดือน หรือสังเกตเห็นว่ามะม่วงเริ่มแตกใบอ่อน ให้ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๖-๑๖-๑๖ อัตราต้นละประมาณ ๑ ช้อนแกง โดยใส่กระจายให้ทั่วต้นแล้วรดน้ำจนปุ๋ยละลายและให้ใส่ซ้ำทุก ๒ เดือน เพื่อให้ต้นมะม่วงมีอัตราการเจริญเติบโตที่ต่อเนื่อง ส่วนปุ๋ยคอกนั้นให้ใส่อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง จากประสบการณ์ผู้เขียนเคยพบแปลงมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองที่ได้รับการใส่ปุ๋ยดูแลอย่างดี อายุต้นประมาณ ๓ ปี แต่มีขนาดทรงต้นใหญ่กว่ามะม่วงทั่วไป สามารถให้ผลผลิตได้เร็วกว่า

(๗) การเก็บเกี่ยว

วิธีการเก็บมะม่วงที่ถูกต้องคือ ใช้ใบมีดคมๆ ตัดที่ปากตะกร้อสอยมะม่วง เพื่อตัดขั้วผลติดมาด้วย หลังจากเก็บใหม่ๆ ต้องวางคว่ำผลลง แล้วปลิดขั้วผลออก ให้ขั้วมะม่วงคว่ำลงที่ก้นภาชนะ ยางจะไหลออกไปโดยไม่ถูกผล และที่ก้นภาชนะต้องมีวัสดุนุ่มๆ รองอยู่ เช่น ใบตองแห้ง เมื่อยางแห้งแล้วจึงนำไปบ่มให้สุก

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- ทำการคัดแยกคุณภาพลูกมะม่วง
- มะม่วง ด้อยคุณภาพและมีตำหนิทางรูปร่างเช่น รูปร่างบิดเบี้ยว ผิวผิดปกติ ผลแตก ผลถูกโรคและแมลงทำลาย

- คัดคุณภาพความอ่อนแก่ด้วยการลอยน้ำ เพื่อแยกมะม่วงอ่อนที่ลอยน้ำออก

-ทำความสะอาดลูกมะม่วง

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู เกษตรกรอำเภอหนองแขงส่วนใหญ่จะไม่ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคแมลง แต่จะหมั่นสำรวจแปลงปลูกหากไม่พบศัตรูไม่ต้องฉีดสารเคมี กรณีพบแมลงศัตรูพืช จะเน้นการใช้สารชีวภัณฑ์

๔) ภูมิทัศน์การเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองแขง มีการมะม่วง ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มะม่วง							△					

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๖ แสดงภูมิทัศน์การเพาะมะม่วงข้าวในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอหนองแขงมีต้นทุนการผลิตมะม่วงโดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุน เป็นเงิน ๔,๓๒๐ บาท

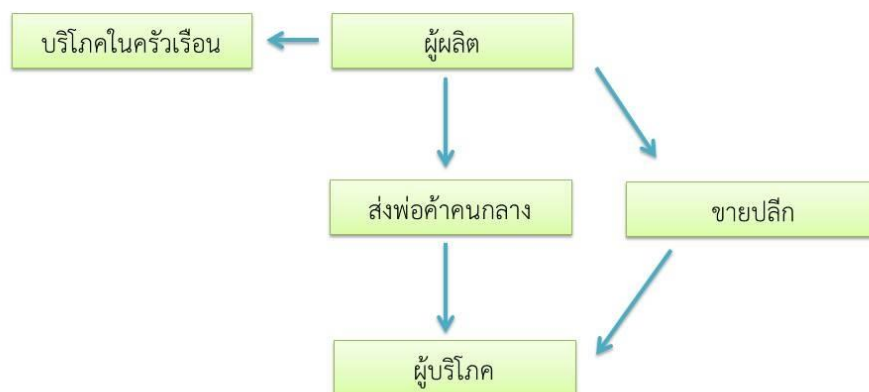
ตารางที่ ๓๙ แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วง ปี ๒๕๖๖ อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
ค่าเตรียมดิน/ปรับพื้นที่	๕๐๐			
ค่าพันธุ์	๒,๐๐๐			
ปุ๋ยเคมี ๑๖-๑๖-๑๖	๕๕๐			
ปุ๋ยอินทรีย์	๒๒๐			
ฮอร์โมน	๒๐๐			
ค่าน้ำมันดีเซล / เบนซิน	๕๐๐			
ค่ากระแสไฟฟ้าสูบน้ำ	๓๕๐			
ผลผลิต (กก./ไร่)	๒๐๐			
รวมรายจ่าย (บาท)	๔,๓๒๐			
รวมรายได้ (บาท)	๑๐,๐๐๐			
กำไรสุทธิ (บาท)	๕,๖๘๐			

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงส่วนใหญ่ในอำเภอหนองแขงจะเน้นหนักที่การบริโภคในครัวเรือน และมีการขายปลีกบ้าง บางรายจะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่สวน

ภาพที่ ๓๗ แสดงวิธีการตลาดมะม่วง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอหนองแขง ไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิตภายในอำเภอจะมีเพียงพ่อค้าคนกลางหรือจำหน่ายเอง โดยตรงถึงผู้บริโภค

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอหนองแขง มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านไม้ผลจำนวน ๔ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๔๐ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมะม่วง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นางสาววิษมัย คีรีเวช	๑	เขาดิน	หนองแขง	๒๕๕๙	ไม้ผล
๒	นางจิตติมา แสงขาว	๑	โคกสะอาด	หนองแขง	๒๕๕๙	ไม้ผล
๓	นางบังเอิญ มุสิกชาติ	๖	หนองแขง	หนองแขง	๒๕๖๑	ไม้ผล
๔	นายบุญเรือง ดำกลิ่น	๑	หนองควายโซ	หนองแขง	๒๕๖๐	ไม้ผล

(ที่มา : <http://www.thaismartfarmer.net/> พ.ศ. ๒๕๖๗)

๑.๔.๓ ชนิดสินค้าปาล์มน้ำมัน

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

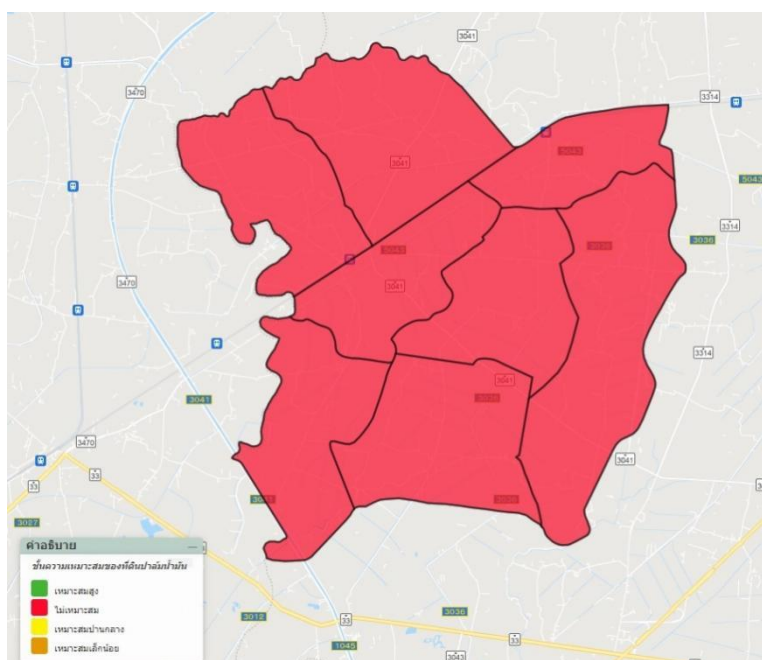
(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอหนองแขงมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมด จำนวน ๐ ไร่ โดยมีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๕๓,๓๘๒.๗๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๔๑ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

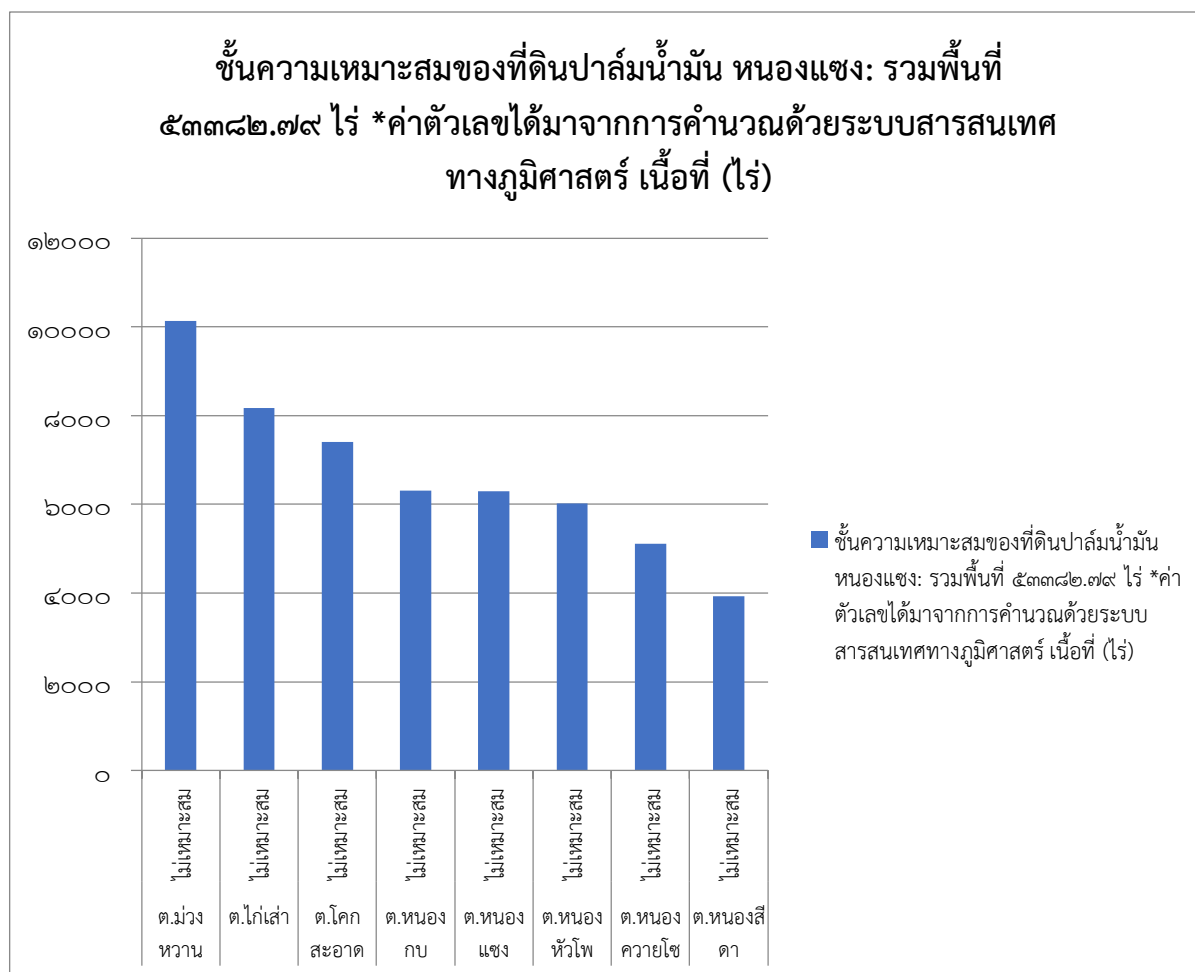
ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน(ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองแขง				๕๓,๓๘๒	๕๓,๓๘๒
ไก่อเฒ่า				๘,๑๗๕	๘,๑๗๕
หนองแขง				๖,๒๙๓	๖,๒๙๓
หนองควายโซ				๕,๑๑๔	๕,๑๑๔
หนองกบ				๖,๓๐๔	๖,๓๐๔
โคกสะอาด				๗,๔๐๖	๗,๔๐๖
หนองหัวโพ				๖,๐๒๖	๖,๐๒๖
หนองสีดา				๓,๙๓๔	๓,๙๓๔
ม่วงหวาน				๕,๘๙๔	๕,๘๙๔
เขาดิน				๔,๒๓๘	๔,๒๓๘

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๓๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๓๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

(๒) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน

อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรีมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน ๙๔ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ

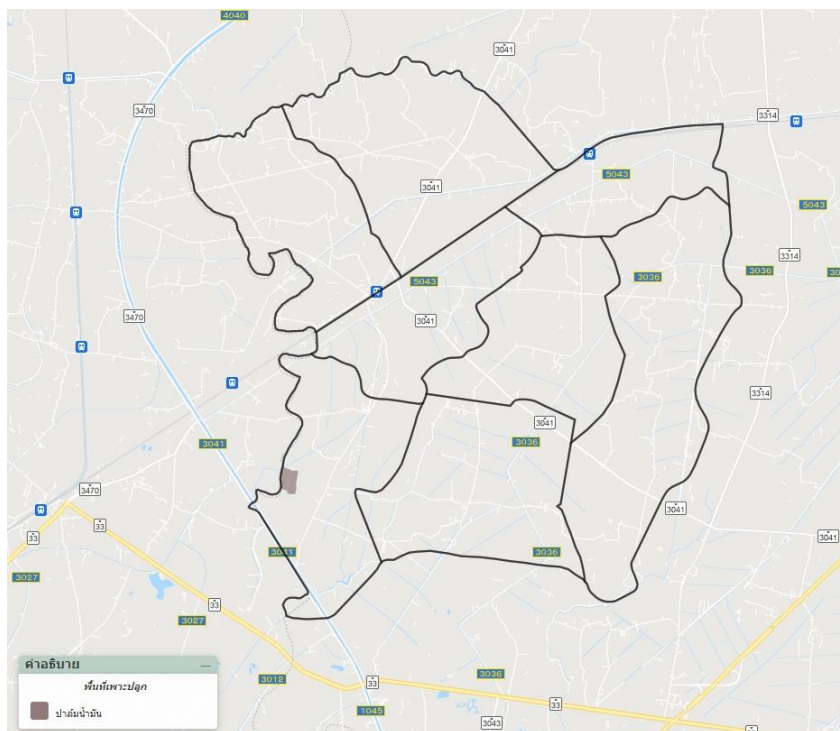
ตำบลหนองกบ จำนวน ๙๔ ไร่

ตามลำดับ

ตารางที่ ๔๒ แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (ไร่)
๑	โคกสะอาด	๐
๒	ไก่อ้อ	๐
๓	ม่วงหวาน	๐
๔	เขาดิน	๐
๕	หนองกบ	๙๔
๖	หนองควายโซ	๐
๗	หนองสีดา	๐
๘	หนองหัวโพ	๐
๙	หนองแขง	๐
	รวม	๙๔

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๔๐ แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอหนองแซง

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

(๓) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ตามระดับชั้นความเหมาะสม

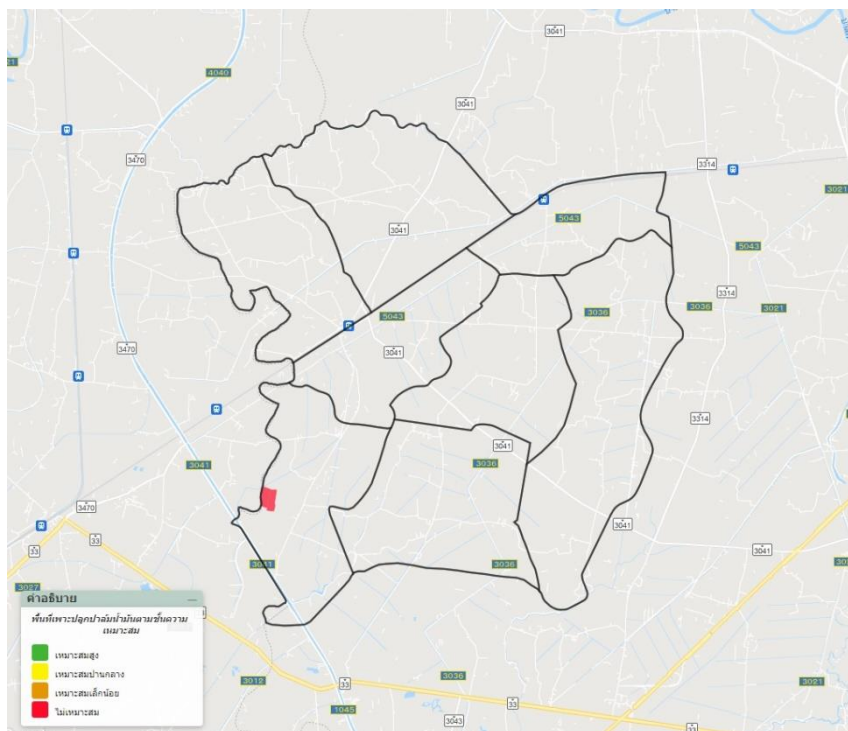
อำเภอหนองแซง มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๙๔ ไร่

แบ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๙๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

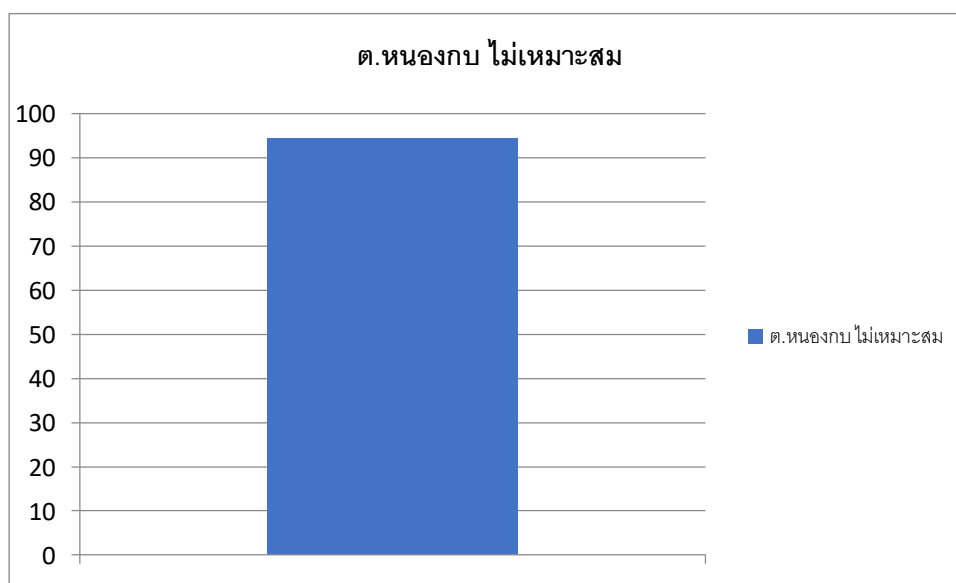
ตารางที่ ๔๓ แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองแซง	-	-	-	-	-
โคกสะอาด	-	-	-	-	-
ไก่อ่	-	-	-	-	-
ม่วงหวาน	-	-	-	-	-
เขาหิน	-	-	-	-	-
หนองกบ	-	-	-	๙๔	๙๔
หนองควายโซ	-	-	-	-	-
หนองสีดา	-	-	-	-	-
หนองหัวโพ	-	-	-	-	-
หนองแซง	-	-	-	-	-

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง, พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๔๑ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอนองแสง
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๔๒ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอนองแสง
ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

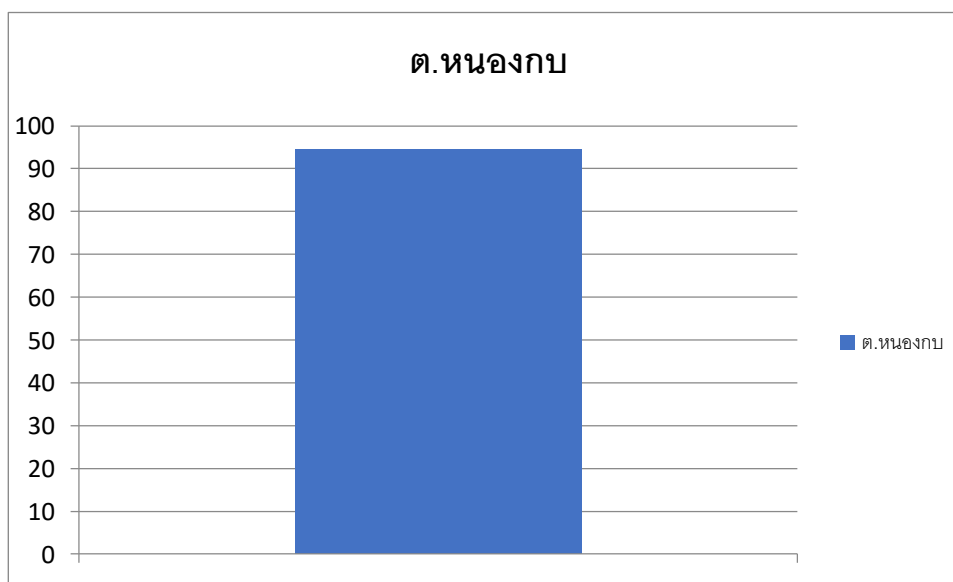
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอหนองแขงมีพื้นที่การปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน ๙๔ ไร่ ๑ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบลหนองกบ จำนวน ๙๔ ไร่ จำนวน ๑ ครัวเรือน

ตารางที่ ๔๔ แสดงปริมาณการปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองแขง	-	-	-	-	-
หนองควายโซ	-	-	-	-	-
หนองหัวโพ	-	-	-	-	-
หนองสีดา	-	-	-	-	-
หนองกบ	๑	๙๔	๙๔	๒,๓๑๓.๓๖	๐.๖๘
ไก่อเฒ่า	-	-	-	-	-
โคกสะอาด	-	-	-	-	-
ม่วงหวาน	-	-	-	-	-
เขาดิน	-	-	-	-	-
รวม	๑	๙๔	๙๔	๒๒,๐๑๘.๔	๐.๖๘

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๔๓ แสดงปริมาณการปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

พันธุ์ปาล์มน้ำมันเกษตรกรจะปลูก **พันธุ์เทเนรา (Tenera)** เป็นลูกผสมระหว่างพันธุ์แม่ดูราและพันธุ์พ่อฟิสิเฟอรา เป็นพันธุ์ที่มีกะลาบาง ประมาณ ๐.๕ ถึง ๔ มิลลิเมตร มีปริมาณของ Mesocarp ๖๐ ถึง ๙๐ เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักผลผลิตต่อทะลายสูง ในปัจจุบันจึงนิยมปลูกเป็นการค้า

(๒) การเตรียมดิน

การเตรียมพื้นที่ปลูก

๑. บุกเบิกพื้นที่และการปรับสภาพพื้นที่สำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน เริ่มต้นจากการโค่นต้นไม้ขนาดใหญ่และเคลื่อนย้ายมากองรวมกัน จากนั้นปล่อยทิ้งไว้ให้แห้ง ระยะเวลาประมาณ ๑ เดือน แล้วจึงทำการเผา และไถพื้นที่และปรับสภาพพื้นที่

๒. ทำถนนและทางระบายน้ำ และการสร้างถนนในสวนปาล์มน้ำ ลักษณะถนน มี ๒ แบบ คือ ถนนใหญ่ ถือเป็นเส้นทางขนส่งผลผลิต มีความกว้างของถนน ประมาณ ๖ เมตร อีกแบบหนึ่ง เรียกว่าถนนย่อยหรือถนนเข้าแปลง เป็นถนนที่เชื่อมกับถนนใหญ่ มีขนาดความกว้าง ประมาณ ๔ เมตร ระยะห่างของถนนย่อยห่างกัน ประมาณ ๕๐๐ เมตร

๓. วางแนวในการปลูกปาล์มน้ำมัน หลังการเตรียมพื้นที่เสร็จเรียบร้อยแล้วทำการวางสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน ปลูกเป็นลักษณะของสามเหลี่ยมด้านเท่า ระยะในการปลูกตั้งแต่ ๘ x ๘ เมตร ถึง ๑๐ x ๑๐ เมตร

(๓) การปลูก

ระบบการปลูกปาล์มน้ำมันที่นิยมปลูก คือ ปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า ระยะ ๘ x ๘ x ๘ เมตร โดยปลูกปาล์มน้ำมันในช่วงฤดูฝน (ไม่ควรปลูกช่วงปลายฤดูฝนต่อเนื่องถึงฤดูแล้ง) หรือหลังจากปลูกต้นกล้าแล้วจะต้องมีฝนตกอีกอย่างน้อยประมาณ ๓ เดือนจึงจะเข้าฤดูแล้ง การปลูกปาล์มน้ำมันจะต้องใช้ต้นกล้าพันธุ์ดีมีอายุประมาณ ๘ ถึง ๑๔ เดือน จำนวน ๒๒ ถึง ๒๕ ต้นต่อไร่

(๔) ระบบการให้น้ำ เกษตรกรมีการให้น้ำปาล์มน้ำมันแบบ ให้น้ำตามท้องร่อง

(๕) การดูแลรักษา

การตัดแต่งทางใบ

การตัดแต่งทางใบปาล์มน้ำมัน มีวัตถุประสงค์เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น การกำจัดวัชพืช การให้ปุ๋ย การเก็บเกี่ยว

การตัดยอดดอกทิ้งในระยะแรก

ปาล์มน้ำมันจะเริ่มให้ผลผลิตเมื่อมีอายุประมาณ ๓ ปีหลังการปลูก แนะนำให้ทำการตัดยอดดอกที่เกิดขึ้นในระยะแรกทิ้งเพื่อให้การเจริญเติบโตของต้นมีความสมบูรณ์เต็มที่แทนที่จะต้องใช้อาหารส่วนหนึ่งไปเลี้ยงผล ซึ่งในระยะแรกต้นมักมีขนาดเล็กและไม่สมบูรณ์ เปอร์เซ็นต์ของน้ำมันระดับต่ำ ไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ บางครั้งการเกิดช่อดอกในระยะแรกจะให้ช่อดอกกระเทย คือ มีส่วนของดอกตัวผู้และตัวเมียอยู่ในช่อดอกเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่ดี ควรจะทำการตัดทิ้ง การตัดช่อดอกทิ้ง มักจะเริ่มทำตั้งแต่ต้นปาล์มมีอายุเพียง ๑๔ เดือนหลังย้ายปลูกจนถึง ๒๖ เดือน หลังจากนั้นจึงปล่อยให้ช่อดอกเจริญเติบโตเป็นผลที่สมบูรณ์

การช่วยผสมเกสร

การช่วยผสมเกสรในระยะแรกเป็นสิ่งจำเป็นในการเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันในบางพื้นที่

(๖) การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยเคมีปาล์มน้ำมัน จะเป็นการใส่ปุ๋ยเดี่ยวของปาล์มน้ำมันที่มีอายุ ๕ ปีขึ้นไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ระยะเวลา และการแบ่งใส่

ควรจะใส่ปุ๋ยเมื่อดินมีความชื้นเพียงพอ และหลีกเลี่ยงการใส่ปุ๋ยเมื่อมีสภาพอากาศแห้งแล้งจัดหรือมีฝนตกหนัก และในระยะปีแรกหลังจากปลูกควรใส่ปุ๋ย จำนวน ๔ ถึง ๕ ครั้ง และตั้งแต่ปีที่ ๒ เป็นต้นไป ควรใส่ปุ๋ย จำนวน ๓ ครั้งต่อปี ส่วนช่วงที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ยคือ ช่วงต้นฤดูฝน กลางฤดูฝน และปลายฤดูฝน ตั้งแต่ปีที่ ๕ ขึ้นไป อาจพิจารณาใส่ปุ๋ยเพียงปีละ ๒ ครั้ง หากสภาพแวดล้อมเหมาะสมสำหรับการใส่ปุ๋ย (ตามอัตราที่แนะนำ) ก็ควรจะแบ่งใส่ จำนวน ๓ ครั้งต่อปี และแนะนำให้ใช้สัดส่วน ๕๐ ต่อ ๒๕ ต่อ ๒๕ เปอร์เซนต์ สำหรับการใส่ปุ๋ย ในช่วงต้นฤดูฝน กลางฤดูฝน และปลายฤดูฝน และเมื่อแบ่งใส่ จำนวน ๒ ครั้งต่อปี ให้ใช้สัดส่วน ๖๐ ต่อ ๔๐ เปอร์เซนต์ ในช่วงระยะต้นฤดูฝนและก่อนปลายฤดูฝนตามลำดับ

๑. ช่วงต้นฤดูฝน คือ ประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน
๒. ช่วงกลางฤดูฝน คือ ประมาณเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน
๓. ช่วงปลายฤดูฝน คือ ประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน

(๗) การเก็บเกี่ยว

๑. ตัดทะลายปาล์มน้ำมันอยู่ในระยะสุกพอดี คือทะลายปาล์มเริ่มมีผลร่วง แต่ไม่ควรตัดทะลายปาล์มที่ยังดิบอยู่ เพราะในผลปาล์มดิบยังมีสภาพเป็นน้ำและมีแบ่งอยู่ ยังไม่แปรสภาพเป็นน้ำมัน ส่วนทะลายที่สุกเกินไปจะมีกรดไขมันอิสระสูง และผลปาล์มสดอาจมีสารบางชนิดอยู่ อาจเป็นอันตรายกับผู้บริโภคได้

๒. รอบของการเก็บเกี่ยว จะอยู่ในช่วงที่ผลปาล์มน้ำมันออกชุก ควรจะอยู่ในช่วง ๗ ถึง ๑๐ วัน

๓. ผลปาล์มที่เป็นลูกร่วงที่อยู่บริเวณโคนปาล์มน้ำมัน และที่ค้างในกาบต้นควรเก็บออกมาให้หมด

๔. ก้านทะลายของปาล์มน้ำมันควรตัดให้สั้นและต้องให้ติดกับทะลาย

๕. พยายามให้ทะลายปาล์มน้ำมันชอกช้ำน้อยที่สุด

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรวบรวมผลปาล์ม การเก็บพยายามลดจำนวนครั้งในการถ่ายเทเป็นกองย่อย ๆ เมื่อผลปาล์มชอกช้ำมีบาดแผล จะทำให้ปริมาณของกรดไขมันอิสระจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การส่งปาล์มออกจากสวนปาล์มเองก็ควรมีการตรวจสอบโดยการลงทะเบียนผลปาล์ม และการบรรทุกควรจะมีตาข่ายคลุมเพื่อไม่ให้ผลปาล์มร่วงระหว่างทางขนส่ง

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู หมั่นสำรวจแปลงปลูกโดยแมลงที่สำคัญ ได้แก่ หนอนหน้ำแมว ตัวงูหลาบ และด้วงแรด

การป้องกัน ทำได้โดยการกำจัด ควรจะสร้างแมลงศัตรูธรรมชาติและไม่ควรใช้สารเคมีโดยไม่จำเป็น พร้อมทั้งให้กำจัดแหล่งขยายพันธุ์ กำจัดไข่ หนอน ดักด้ และตัวเต็มวัย

๔) ภูมิทัศน์การเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองแขง มีการปลูกปาล์มน้ำมัน ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ปาล์มน้ำมัน						△						▽

สัญลักษณ์   ↔ ช่วงฤดูปลูก   △ ปลูกสูงสุด
 ←.....→ ช่วงเจริญเติบโต/เก็บเกี่ยว   ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๔๔ แสดงภูมิทัศน์การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอหนองแขงมีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุน เป็นเงิน ๒,๘๑๐ บาท

ตารางที่ ๔๕ แสดงต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน ปี ๒๕๖๖ อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

รายการ	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
				ปีที่ ๓ เก็บเกี่ยวได้
ค่าเตรียมดิน/ปรับพื้นที่	๕๐๐			
ค่าจ้างปลูก	๑๐๐			
ค่าพันธุ์	๔๕๐			
ปุ๋ยเคมี ๐-๐-๖๐	๔๔๐			
ปุ๋ยเคมี ๒๐-๑๑-๑๑	๒๕๐			
ปุ๋ยอินทรีย์	๑๒๐			
ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐			
ค่าน้ำมันดีเซล / เบนซิน	๒๓๐			
ค่าบำรุงเครื่อง	๒๒๐			
ค่าเช่า	-			
ผลผลิต (กก./ไร่)	๘๕๐			
รวมรายจ่าย (บาท)	๒,๘๑๐			
รวมรายได้ (บาท)	๖,๓๗๕			
กำไรสุทธิ (บาท)	๓,๕๖๕			

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด เกษตรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันผลิตเพื่อส่งขายสหกรณ์/ลานรับซื้อโดยตรง

ภาพที่ ๔๕ แสดงวิธีการตลาดปาล์มน้ำมัน อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง, พ.ศ. ๒๕๖๗)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอหนองแขง ไม่มีแหล่งรับซื้อปาล์มน้ำมัน แต่เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่าย ณ ลานรับซื้อ
ในอำเภอใกล้เคียง ได้แก่อำเภอหนองแค

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอหนองแขง ยังไม่มีมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ในด้านการปลูกปาล์มน้ำมัน

๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๔๖ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. ข้าว ๒. มะม่วง	๑. เกษตรกรกำหนดราคาเองไม่ได้ ๒. โรคและแมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ทรัพยากรน้ำที่ไม่เพียงพอ	๑. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ๒. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ๓. ให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี ๔. จัดทำแปลงพยานเตือนการระบาดของศัตรูพืช ๕. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต พันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ใช้อเอง ๕. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกัน	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑.กลุ่มเกษตรกร ๒.เกษตรกรรุ่นใหม่	๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่มีอายุมาก ๒. เกษตรกรไม่สนใจการรวมกลุ่ม ๓. หาเกษตรกรรุ่นใหม่หายาก ๔. เกษตรกรผู้นำหายาก	๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต ๒. ส่งเสริมให้เกิด Young Smart Farmer ๓. พัฒนาเกษตรกรผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑.ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๒. ขาดมาตรฐานการรับรองคุณภาพ ๓. ผลผลิตไม่ต่อเนื่อง	๑. รูปแบบผลิตภัณฑ์ไม่ทันสมัย ๒. สินค้าไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ๓. ไม่สามารถผลิตสินค้าได้ตลอดทั้งปี	๑. ส่งเสริมและสนับสนุนรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย ๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน เช่น GAP, อย ๓.ส่งเสริมให้ผลิตกิจกรรมที่หลากหลาย	ทุกหมู่บ้าน	มาก

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๔๗ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S) ๑. ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง ๒. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ๓. เป็นแหล่งผลิตข้าว และเมล็ดพันธุ์ดี	จุดอ่อน (W) ๑. ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๒. การทำนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้พักดิน ทำให้เกิดโรคได้ง่าย ๓. เกษตรกรปลูกพืชเชิงเดี่ยว ๔. ขาดความรู้เรื่องสารเคมีและสารชีวภาพ
โอกาส(O) ๑. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน ๒. มีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ๓. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตในพื้นที่	๑. ส่งเสริมให้แปรรูปผลิตภัณฑ์ สีสข้าวสารขายเอง (SmO๓) ๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ขายในชุมชน (Sm,O๑)	๑. ถ่ายทอดความรู้การผลิตพืชปลอดภัย/การผลิตสารชีวภัณฑ์ (W๔O๑) ๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน (W๓O๑)
อุปสรรค (T) ๑. ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ซึ่งไม่สามารถกำหนดได้เอง ๒. ภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม โรคแมลง ฯลฯ ๓. ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อย (S๒T๒) ๒. ส่งเสริมให้ปลูกพืชอื่นหลังฤดูทำนา (S๒T๑)	๑. รณรงค์ให้เกษตรกรงดทำนาต่อเนื่องและส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย(W๒T๒)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ ส่งเสริมให้แปรรูปผลิตภัณฑ์ สีสข้าวสารขายเอง
- ๑.๒ ส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ขายในชุมชน

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ ถ่ายทอดความรู้การผลิตพืชปลอดภัย/การผลิตสารชีวภัณฑ์
- ๒.๒ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- ๓.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อย
- ๓.๒ ส่งเสริมให้ปลูกพืชอื่นหลังฤดูทำนา

กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ รณรงค์ให้เกษตรกรงดทำนาต่อเนื่องและส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย

๔.

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้าตามชนิดของสินค้าสำคัญที่เลือกไว้

๓.๑.๑ ข้าว

- เป้าหมาย : ลดต้นทุนการผลิตข้าว
  - วิธีการดำเนินงาน : อบรมเกษตรกร/ฝึกปฏิบัติ
- กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร
- โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว
  - โครงการป้องกันกำจัดโรค/แมลงในนาข้าว
  - โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ YSF

เป้าหมาย/เป้าประสงค์: เกษตรกรที่มีอายุไม่เกิน ๔๕ ปี

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน: อบรมสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

- โครงการเสริมสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่

๓.๒.๒ วิสาหกิจชุมชน

เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : เพิ่มแหล่งผลิตสินค้าและเพิ่มช่องทางจำหน่าย

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

- โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ในการผลิตสินค้าชุมชน

๓.๒.๓ ศพก.

เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรผู้นำ

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาเกษตรกรผู้นำ

- โครงการพัฒนาเกษตรกรผู้นำ

๓.๒.๔ อาสาสมัครเกษตร

เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของอาสาสมัครและเกษตรกรต้นแบบ

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

- โครงการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ ที่ดิน

- เป้าหมาย : ปรับปรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ต่อการทำการเกษตร
- วิธีการดำเนินงาน : พัฒนาศักยภาพองค์ความรู้ในการจัดการพื้นที่การเกษตร
กลยุทธ์ที่ ๑ เสริมองค์ความรู้ให้เกษตรกร
โครงการปรับปรุงบำรุงดิน

๓.๓.๒ แหล่งน้ำ

- เป้าหมาย : ส่งเสริมการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- วิธีการดำเนินงาน : ถ่ายทอดความรู้การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการปลูกพืชทดแทน
โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อย

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ ตำบลเป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	งบประมาณ/แหล่งงบประมาณ					ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗	ปี ๒๕๖๘	ปี ๒๕๖๙	ปี ๒๕๗๐	
พัฒนาการผลิต สินค้า	๑. โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว	ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	รวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	นวส.
	๒. โครงการป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพืชในนาข้าว	เสริมความรู้ให้กับเกษตรกร	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	อบรมให้ความรู้เกษตรกรทุกหมู่	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	นวส.
	๓. โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	ส่งเสริมให้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีไว้ใช้กับชุมชน	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	อบรมให้ความรู้เกษตรกร/ทำแปลงสาธิต	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	นวส.
พัฒนา เกษตรกร/ กลุ่ม/องค์กร	๑. โครงการพัฒนาศักยภาพ YSF	พัฒนาคมนรุ่นใหม่ในการทำการเกษตร	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	อบรมให้ความรู้	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	นวส.
	๒. โครงการพัฒนาเครือข่าย อกม.	พัฒนาศักยภาพ อกม.	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	อบรมให้ความรู้	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	นวส.
	๓. โครงการพัฒนาศักยภาพ วสช. ในการผลิตสินค้าชุมชน	พัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม วสช.	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	อบรมให้ความรู้	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	นวส.
พัฒนาพื้นที่ ทรัพยากร การเกษตร	๑. โครงการปรับปรุงบำรุงดิน	บำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ย	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	อบรมให้ความรู้สนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสด	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	นวส.
	๒. โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อย	ปลูกพืชใช้น้ำน้อยลดภาวะการขาดน้ำ	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	สนับสนุนให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อย	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	นวส.
การแปรรูป ผลผลิตและ พัฒนา ผลิตภัณฑ์	๑.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	พัฒนาผลผลิตทางการเกษตร	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	อบรมให้ความรู้/สนับสนุนอุปกรณ์การแปรรูป	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	นวส.
	๒.โครงการแปรรูปข้าวครบวงจร	ส่งเสริมกระบวนการผลิตตั้งแต่ต้นทางถึงการแปรรูป	เกษตรกร	อำเภอหนองแขง	อบรมให้ความรู้/สนับสนุนปัจจัยการผลิต	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐	นวส.

บรรณานุกรม

- สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี. (๒๕๖๖). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๕๖). เขตการใช้ที่ดินอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- แผนที่จังหวัดสระบุรี. (๒๕๖๔). สืบค้นจาก <http://www.novabizz.com/Map/๓๔.htm>
- กรมการปกครอง. (๒๕๖๔). รายงานสถิติจำนวนประชากร. สืบค้นจาก <http://www.dopa.go.th/TH/service.pnp>
- กรมการพัฒนาชุมชน. (๒๕๖๔). รายงานผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชน.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

๑. โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวปลอดภัยจากสารพิษ
๒. โครงการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด/น้ำหมักชีวภาพ
๓. โครงการขยายพันธุ์เพื่ออนุรักษ์มะม่วงมันหนองแซง

โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอหนองแซงเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ปลูกข้าว ๓๐,๕๕๗ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๖๐๐ - ๗๐๐ กิโลกรัม โดยพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดอยู่ในเขตชลประทานศักยภาพในการผลิตข้าวค่อนข้างมาก เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาต่อเนื่องโดยประมาณ ๒ ปี เกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูในอัตราที่สูงต่อความจำเป็น ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวสูง (ประมาณ ๑ ใน ๓ ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด) มีผลให้ไม่คุ้มกับค่าตอบแทนที่ได้รับอีกทั้งผลผลิตที่ได้รับสารพิษตกค้าง ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และตัวเกษตรกรผลิตข้าวเองด้วย

ดังนั้น เพื่อสนองต่อนโยบายรัฐบาลที่มุ่งเน้นต้องการให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลกหรือเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย (Food Safety) จังหวัดสระบุรี จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ นั้น

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวลงได้ไร่ละ ๓๒๐ บาท
๒. ผลผลิตข้าวที่ได้จากพื้นที่เพาะปลูกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒,๐๐๐ ไร่ มีความปลอดภัยจากสารพิษ
๓. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และปฏิบัติตามโครงการอย่างมีส่วนร่วม

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร ๔ กลุ่มๆละ ๒๕ ราย พื้นที่ ๒,๐๐๐ ไร่ ตำบลละ ๒๐๐ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ในฤดูนาปี ๒๕๖๗/๖๘ ระหว่างเดือน เมษายน ๒๕๖๗ ธันวาคม ๒๕๖๗

๕. แผนดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ให้ทราบรายละเอียด
๒. คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมาย โดยการประชุมชี้แจงเกษตรกรที่สนใจและสมัครร่วมโครงการฯ
๓. จัดทำทะเบียนเกษตรกรและต้นทุนการผลิต
๔. จัดหาปัจจัยการผลิตสนับสนุน เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี
๕. จัดตั้งกลุ่มกองทุนหมุนเวียนผู้ผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ
๖. ฝึกอบรมเกษตรกร (ตามขบวนการโรงเรียนเกษตรกร)
๗. ส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพ
๘. จัดทำแปลงปลูกข้าวปลอดภัยจากสารพิษ
๙. รายงานผลการดำเนินงาน

๖. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

๗. ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง

๘. งบประมาณเป็นเงิน ๙๗๙,๑๕๐ บาท ดังนี้

๑. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ อัตรา ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ กิโลกรัมละ ๒๐ บาท พื้นที่ ๑๐๐๐ ไร่ เป็นเงิน ๑๖๐,๐๐๐ บาท
๒. สนับสนุนกากน้ำตาล กลุ่มละ ๕๐๐ กิโลกรัม ๔ กลุ่ม จำนวน ๒,๐๐๐ กิโลกรัมๆละ ๑๕ บาท เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๓. สนับสนุนวัสดุสำหรับฝึกอบรมเกษตรกร ๑๐๐ ราย เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
๔. ค่าอาหารกลางวันและเครื่องดื่มเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม ๑๐๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท ๕ ครั้ง เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๕. ค่าสัมมนาคุณวิทยากร ๔ ครั้งๆละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ไร่ละ ๓๒๐ บาท
๒. ผลผลิตข้าวมีความปลอดภัยจากสารพิษ
๓. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามขบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าว จำนวน ๒๕ ราย
๔. เกษตรกรรายได้เพิ่มขึ้น ไร่ละ ๓๒๐ บาท

โครงการปรับปรุงบำรุงดิน

๑. หลักการและเหตุผล

การเกษตรกรรมของอำเภอหนองแซงในปัจจุบันนี้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น อีกทั้งการให้สารเคมีในรูปแบบต่างๆ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในการลดต้นทุนการผลิตและการรักษาสิ่งแวดล้อม ส่งผลทำให้ดินมีศักยภาพในการให้ผลผลิตสูงด้วยการใช้ปุ๋ยพืชสด เป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้เกิดขึ้นเป็นการทำการเกษตรที่ยั่งยืนต่อไป

ทรัพยากรดินเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเกษตรกรรม ปัจจุบันดินมีปริมาณอินทรีย์วัตถุอยู่ในปริมาณน้อย ซึ่งเป็นอินทรีย์วัตถุเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้ดินมีศักยภาพในการให้ผลผลิตสูงด้วยการใช้ปุ๋ยพืชสด เป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้เกิดขึ้น เป็นการทำการเกษตรที่ยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. ปรับปรุงบำรุงดิน(โดยใช้ปุ๋ยพืชสด)ให้มีสมบัติทางเคมี กายภาพ ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช

๓. ตัวชี้วัด

๑. ทรัพยากรดินได้รับการฟื้นฟู ๒,๐๐๐ ไร่
๒. เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน ๒๐๐ ราย

๔. กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกร ๔ กลุ่ม รวม ๓๐๐ ราย

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

เริ่มต้นเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗ สิ้นสุดเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

๖. หน่วยงานรับผิดชอบ

สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง

๗. ผลการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงแก่เกษตรกร พร้อมทั้งรับสมัครเกษตรกรที่ขอเข้าร่วมโครงการฯ
๒. พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ เกษตรกร ๔ กลุ่ม อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี
๓. จัดตั้งกลุ่มทำนํ้าหมักชีวภาพ
๔. จัดทำแปลงสาธิตปลูกถั่วเขียว

๘. งบประมาณ

๑. สนับสนุนกากน้ำตาล ๓๐๐ รายๆละ ๒๐ กิโลกรัมๆละ ๑๕ บาท เป็นเงิน ๙๐,๐๐๐ บาท
๒. สนับสนุนถังพลาสติกมีฝาปิดลิ้น ๓๐๐ รายๆละ ๑ ใบๆละ ๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๙๐,๐๐๐ บาท
๓. ค่าอาหารกลางวันและเครื่องดื่มเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม ๓๐๐ คนๆละ ๑๐๐ บาท ๑ ครั้ง เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ปรับโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น
๒. สภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

โครงการขยายพันธุ์เพื่ออนุรักษ์มะม่วงมันหนองแขง

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอหนองแขง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก เกษตรกรทำนา ปลุกผัก เลี้ยงสัตว์ อาชีพรอง ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มและมีคลองชลประทานสายหลัก แหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ อดีตที่ผ่านมา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา และทุกครัวเรือนจะปลูกมะม่วงพันธุ์พื้นเมืองที่มีชื่อเรียกกันว่า ‘มะม่วงมันหนองแขง’ ซึ่งมี ประวัติความเป็นมา คือ พ่อเฒ่าทิมคนบ้านหนองน้ำสร้างได้ไปเยี่ยมญาติซึ่งบวชเป็นพระอยู่ในกรุงเทพฯ เกือบร้อยปีที่ผ่านมาแล้วไปพักอยู่กับพระหลายวัน ได้กินมะม่วงอร่อย จึงเก็บเมล็ดไว้ เมื่อกลับบ้านได้เอาเมล็ดมะม่วง ๓ เม็ดมาฝากแม่เฒ่าคำ แม่เฒ่าคำก็เอาเมล็ดมะม่วงทั้งสามปลูกลงในขังข้างข้างที่บ้านหนองน้ำสร้าง โดยไม่รู้ว่าเป็นเมล็ดมะม่วงอะไร พอมะม่วงโตมีลูกออกมาในระยะใกล้เคียงกันทั้ง ๓ ต้น ก็ปรากฏว่าต้นหนึ่งผลโตมาก คือ “มะม่วงหัวช้าง” อีกต้นหนึ่งผลใหญ่เวลาสุกผิวส่วนหัวสีแดงจัด เรียก “ตลับนาค” สำหรับต้นที่เหลือเวลารับประทานเข้าไปแล้ว รสชาติผิดแปลกไปจากมะม่วงต้นอื่นๆ ไม่ว่าจะ รับประทานตอนไหนก็ จะไม่มีรสเปรี้ยว เจ้าของเลยตั้งชื่อว่า “มะม่วงมัน” จากนั้นเพื่อนบ้านก็ขอพันธุ์ไปปลูก แพร่หลายขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ แต่เดิมชาวบ้านอำเภอหนองแขงปลูกมะม่วงกันทุกครัวเรือน บ้างก็ปลูกเป็น อาชีพ บ้างปลูกตามหัวไร่ ปลายนา เมื่อถึงฤดูกาลมะม่วง จะนำมะม่วงไปวางจำหน่ายบริเวณสถานีรถไฟอำเภอหนองแขง ผู้คนที่รู้จักใน ชื่อเสียงของมะม่วงมันนี้จะไปรอซื้อและนำไปจำหน่ายต่อ จึงเป็นจุดกำเนิดของมะม่วง พันธุ์มันหนองแขง และเป็น มะม่วงที่มีความมันจัด หวาน กรอบ เมื่อผลโตขนาดเท่าหัวนิ้วโป้งจะเริ่มมีรสชาติดมัน มีเอกลักษณ์เฉพาะที่สามารถ ปลูกและมีผลผลิตที่น่ารับประทาน มีอัตลักษณ์รสชาติที่ดีต้องที่อำเภอหนองแขง ความมีชื่อเสียงของ “มะม่วงมัน หนองแขงสระบุรี” โด่งดังเป็นที่รู้จักไป แต่ในปัจจุบันมะม่วงมันหนองแขงได้มีการเพาะปลูกและปริมาณผลผลิต ลดลงเป็นจำนวนมาก สาเหตุเกิดจากการขยายพื้นที่เพื่อทำนา โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ได้ตัดต้นมะม่วงทิ้ง และปัญหา จากโรคและแมลงที่มีความขึ้นชอบมะม่วงมันหนองแขง ทำให้มะม่วงมันหนองแขงกำลังจะสูญพันธุ์ไปจากพื้นที่ อำเภอหนองแขง

การอนุรักษ์พันธุ์มะม่วงมันหนองแขงให้อยู่คงไว้ในพื้นที่ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองแขง ทางสำนักงาน เกษตรอำเภอหนองแขงร่วมกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรประจำตำบล จึงจัดทำโครงการ อนุรักษ์มะม่วงมันหนองแขงเพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องการขยายพันธุ์กิ่งมะม่วงมันหนองแขง โดยการเพาะ เมล็ด การทาบกิ่ง การตอนกิ่ง และการเสียบยอด และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนสืบต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพันธุ์มะม่วงมันหนองแขงให้มีความคงอยู่ในพื้นที่
๒. เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการขยายพันธุ์มะม่วงมันหนองแขงและนำไปปฏิบัติได้
๓. เพื่อขยายพันธุ์มะม่วงมันหนองแขงให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในตำบล

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรตำบลโคกสะอาด จำนวน ๓๐ คน

๔. ระยะเวลาการดำเนินงาน

มีนาคม ๒๕๖๘

๕. วิธีการดำเนินการ

๑. รับสมัครเกษตรกรผู้สนใจในพื้นที่ตำบลโคกสะอาด เข้าร่วมโครงการจำนวน ๓๐ ราย
๒. จัดซื้อกิ่งพันธุ์และวัสดุที่ใช้ในการขยายพันธุ์มะม่วง เพื่อสนับสนุนกลุ่มเป้าหมาย
๓. กำหนดวันและจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรตำบลโคกสะอาด พร้อมฝึกปฏิบัติการขยายพันธุ์มะม่วงมันหนองแซง
๔. ติดตามผลการดำเนินโครงการ

๖. สถานที่ดำเนินการ

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๑. สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด
๒. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลโคกสะอาด
๓. สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแซง

๘. งบประมาณ

งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด จำนวน ๒๖,๔๓๘ บาท

(สองหมื่นหกพันสี่ร้อยสามสิบแปดบาทถ้วน)

รายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑ วันๆละ ๓๐ คนๆละ ๑ มื้อๆละ ๗๐บาท	เป็นเงิน ๒,๑๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารว่าง/เครื่องดื่ม จำนวน ๑ วันๆละ ๓๐ คนๆละ ๒ มื้อๆละ ๒๕ บาท	เป็นเงิน ๑,๕๐๐บาท
๓. ค่าวิทยากรในการอบรม จำนวน ๑วันๆละ ๖ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐บาท	เป็นเงิน ๓,๖๐๐บาท
๔.ค่าป้ายโครงการฝึกอบรมขนาด ๑ x ๒.๔ เมตร จำนวน ๑ ป้าย	เป็นเงิน ๒๘๘ บาท
๕. กรรไกรตัดกิ่งไม้ จำนวน ๑๐ อัน อันละ ๒๐๐ บาท	เป็นเงิน ๒,๐๐๐บาท
๖. มีดตอนกิ่งไม้ จำนวน ๑๐ อัน อันละ ๒๐๐ บาท	เป็นเงิน ๒,๐๐๐บาท
๗. เทปพันกิ่ง หน้ากว้าง ๒.๕ ซม.ยาว๑๐๐ เมตร จำนวน ๑๐ ม้วน ม้วนละ ๘๕ บาท	เป็นเงิน ๘๕๐บาท
๘. ต้นพันธุ์มะม่วงแก้วขมิ้น จำนวน ๓๐ ต้น ต้นละ ๒๐ บาท	เป็นเงิน ๖๐๐ บาท
๙.ต้นพันธุ์มะม่วงหนองแซง จำนวน ๙๐ ต้น ต้นละ ๑๕๐ บาท	เป็นเงิน ๑๓,๕๐๐บาท
รวมเป็นเงิน ๒๖,๔๓๘ บาท	

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรตำบลโคกสะอาด สามารถอนุรักษ์มะม่วงมันหนองแซงให้คงอยู่ในพื้นที่ได้
๒. เกษตรกรตำบลโคกสะอาด สามารถขยายพันธุ์มะม่วงมันหนองแซงและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้สนใจได้